

FAMILIEMINDER

MUUS - BRUUN - FABER

RHB

FAMILIEMINDER

FAMILIEMINDER

MUUS - BRUUN - FABER

SAMLEDE

AF

JØRGEN SWANE

ODENSE 1948

KØBENHAVNS
KOMMUNEBIBLIOTEKER

15/1169

ant

INDHOLD

Side

- 11 Etatsraad, Toldinspektør Hans Muus
61 Christiane Muus, født Bruun
85 Købmand Elias Bendz Muus og Marie Christine Bruun
97 Adjunkt Christian Gotfred Veber Faber
117 Noter
133 Navneregister

640890 HB

Fra Fru Dagny Muus fik jeg engang sendt en gammel Bog, som havde tilhørt hendes afdøde Mand Ove Muus, og da det viste sig at være en Slags Dagbog, som min afdøde Oldefader, Etatsraad Hans Muus havde skrevet, talte min Søn Hans og jeg om, at det kunde være morsomt at faa den mangfoldiggjort, saa den kunde sendes til dem af Familien, som maatte have Interesse for den. Jeg kom imidlertid paa samme Tidspunkt til at tale med Amtsforvalter Fjergen Swane om dette Spørgsmaal, og han fortalte, at han havde forskellige Familieminder og -Breve, bl. a. den yndige lille Kærlighedshistorie fra Christiane Muus, født Bruun, og Resultatet blev, at vi samlede sammen, hvad vi havde af saadanne gamle Minder, og Professor Knud Faber skrev Erindringer om sin Fader, saaledes at det altsammen kunde samles til denne lille Bog; men naar denne Bog fremtræder i den Skikkelse, som den gør, saa maa jeg jo indrømme, at det er Fjergen Swane, der har taget Initiativet dertil, det er ham, der har skrevet de indledende og samlende Bemærkninger til de forskellige Afsnit, og ikke mindst er det ham, der har udfærdiget mange af de Noter, som klargør, hvem de forskellige Personer, der omtales, er.

Familien og jeg maa derfor være Fjergen Swane meget taknemmelig for det store Arbejde, han har gjort, og fordi denne Bog derved, for dem af Familien, der maatte interessere sig derfor, bliver et virkeligt Familieminde.

De af Familien, der maatte ønske at faa Bogen, vil det være mig en Glæde at sende den, naar de henvender sig til mig derom.

„Sukkergaarden“, Odense, den 31. December 1947.

Th. Muus

ETATSRAAD, TOLDINSPEKTØR
HANS MUUS

Etatsraad, Toldinspektør

HANS MUUS

1758—1841

C. A. Jensen pinx. 1827

Hans Muus, Forfatteren af efterstaaende Optegnelser, er født 26. Juni 1758 i Kerteminde som Søn af den tidligere Købmand sammesteds, senere Konsumtionsbetjent i Odense Aage Lauridzen Muus¹ og Birthe Cathrine Rasmusdatter Berntsen (Bærentzen)².

Efter Moderens Død i 1764 kom han i Huset hos hendes Broder, Købmand i Kerteminde Hans Berntsen³, der var gift med Hans Muus' Farmoder Elisabeth Kierstine Morsing⁴, Enke efter hans Farfader, Købmand og Skipper i Kerteminde Lars (Lauridtz) Muus⁵, Slægtens Stamfader. I 1768 døde Farmoderen, og Aaret efter giftede Hans Berntsen sig med Kirsten Jørgensdatter³, men samme Aar døde han, og Hans Muus blev derefter kun til 1770 hos Enken, hvorefter han kom til Borgmester og Byfoged i Kerteminde Morten Bendz⁶. I 1776 blev Hans Muus Fuldmægtig hos den tidligere Borgmesters Søn, Borgmester Christian Bendz⁷, men forlod 1779 sin Fødeby og rejste til København.

Her blev han samme Aar Volontør i det islandske, færøske og grønlandske Renteskriverkontor og i jysk-fynske Konsumtionskontor. 1780 dansk Jurist og Aaret efter Student. 1782 Copist i jysk-fynsk Konsumtionskontor.

Han steg nu rask opad, blev i 1784 anden Fuldmægtig i københavnsk-sjællandske Toldkontor, 1785 første Fuldmægtig, 1787 Chef (Renteskriver) for dette Kontor, 1791 for det københavnske Told- og Konsumtionskontor, 1797 tredje Toldinspektør i København, 1813

anden og 1832 første Toldinspektør, til han 30. April 1839 fik sin Afsked.

Som det i den Tid var almindeligt, steg han igennem Aarene højere og højere i Rang, idet han i 1808 blev virkelig Kammerraad, 1813 virkelig Justitsraad og i 1832 virkelig Etatsraad, i 1826 havde han faaet Ridderkorset.

I 1802 udgav han et Skrift: „Om Øl og Ølbrygning samt om Bryggerlauget i Kjøbenhavn“.

Hans Muus var 3 Gange gift. 1. Gang 22. August 1788 i København med Regina Friderica Blichfeld⁸, født 1753, død 9. April 1791 i København, Datter af Parykmager Christian Friderich Dermann (Derrmann)⁹ og Anna Dorothea Crusen¹⁰. Hun havde 1. Gang, 15. August 1777 (Petri K.) været gift med Murermester Samuel Blichfeld¹¹, død i Slutningen af 1786.

2. Gang blev Hans Muus 29. Oktober 1791 i Stenstrup gift med Maren (Marie) Bjørn Fog¹², født der 7. Oktober 1774, død 4. Januar 1796 paa Nygaard og begravet paa Brøndbyøster Kirkegaard. Hun var Datter af Sognepræst til Stenstrup og Lunde Lars Rasmussen Fog¹³ og Else Kirstine Bendz, Datter af forannævnte Borgmester Morten Bendz⁶ og Sophie Caroline Møller.

3. Gang, 8. Juli 1796, i Stenstrup med Sophie Caroline Fog¹⁴, født der 25. December 1775, død 5. Januar 1844 i København, Søster til den anden Hustru.

Hans Muus havde ingen Børn med den første Hustru, men 3 med den anden og 7 med den tredje.

Med sin første Hustru fik Hans Muus Bryggergaarden Nr. 20 i Vimmelskafte lige overfor Badstræde, som han helt ombyggede. Efter hendes Død i 1791 solgte han Gaarden og købte i Stedet for en Bondegaard „Nygaard“ ved Damhuset, hvortil han i 1795, paa Grund af Københavns Brand, flyttede. Ogsaa denne Ejendom ombyggede han og interesserede sig meget for Træplantning og Havevæsen, men

maatte allerede i 1797 sælge den, da han blev udnævnt til Toldinspektør og skulde flytte ind i Toldinspektørboligen paa Toldbodpladsen.

Med Jernflid havde han arbejdet sig frem og røgtede med utrættelig Pligttrøskab de Opgaver, der blev lagt paa ham, til Tider saa meget, at det var ved at gaa ud over hans Helbred, men saa meldte han sig ind i en selskabelig Forening, spillede Kegler, hvori han drev det saa vidt, at han i 2 Aar fik sin Middags- og Aftensmad og flere andre Udgifter betalt ved Gevinst fra Spillet, og han erfarede tillige, at skulde han være frisk og munter til sit Arbejde, skulde han have stærk Bevægelse i frisk Luft. Det har derfor sikkert været ham til megen Gavn at arbejde ude i sin Have paa „Nygaard“.

I sine Optegnelser glemmer han ikke at mindes dem, der havde været gode imod ham og hjulpet ham paa hans Løbebane, og i hans Beretning til Ordenskapitulet udtaler han, at han med ydmygst Sindelag erkender, at han ikke har gjort uden sin Pligt, og at hans højeste Ønske har været at kunne have udrettet endnu mere til den kongelige Tjenestes Fremme.

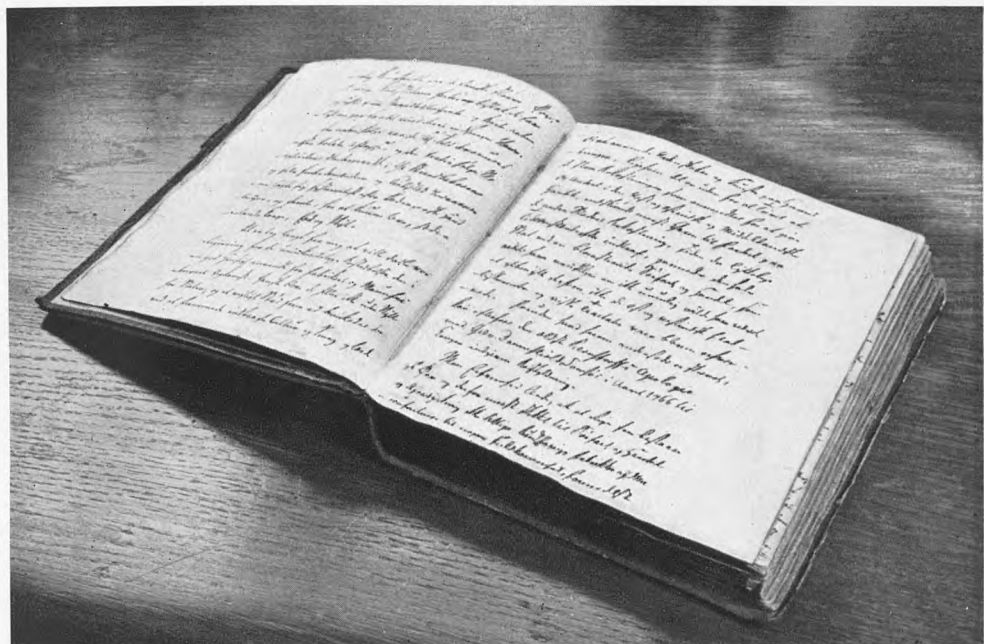
Men at ogsaa hans Forhold til hans Med-Embedsmænd og Undergivne har været godt, viser den Tale, hvormed der ved hans 50-Aars Embedsjubilæum den 14. Oktober 1832 overræktes ham en Sølvpokal, og hvori der omtales de hengivne og taknemmelige Følelser, med hvilke Pokalen overræktes ham til Minde om det kærlige Forhold, hvori han stod til Giverne og de til ham.

1. Maj 1841 døde Hans Muus i København.

Hans Muus har i en Helskinds Bog i Oktav Format, der nu ejes af hans Sønnens søn, Thorbjørn Muus¹⁵ i Odense, fortalt om sin Slægt og sit Livs Begivenheder indtil 1813. Foruden disse Optegnelser, der her gengives in extenso, indeholder Bogen spredte Bemærkninger om Kerteminde Skipperlaug og endel Sentenser og lignende, som saa ofte træffes fra den Tid.

Enkelte Steder har Hukommelsen glippet for Familie-Data, men de er berigtigede i Noterne.

Derefter vil blive gengivet Hans Muus' Indberetning til Ordenskapitlet i 1826 i Anledning af hans Udnævnelse til Ridder af Dannebrog samt endelig den Tale, hvormed Sølvpokalen overræktes ham i 1832 ved hans 50-Aars Embedsjubilæum.

Hans Muus' Optegnelsesbog

Paa efterfølgende Blade vil jeg søge at optegne, hvad der er hendet mig i min Levetid, derved berøre tillige min Embeds Vandel, mine Idrætter, private og offentlige, og ikke forbigaa de Feiltrin, jeg paa min Leve og Embedsbane har gjort mig skyldig udi, men heller ikke de Bestræbelser, jeg efter min Stilling har anvendt for at vorde nyttig for mit Fødeland, min Konge og for mine Medmennesker; saa og ikke heller den Strid, jeg har havt med min Carakterfeil, Letsind og et hidsigt og fyrigt Temperament, som vel ikke sielden til min store Sorg, Anger og Fortrydelse har ført mig vild, men som ogsaa har været Kilden til den virksomme, og, som jeg selv maa sige det, utrættelige Vandel, og til den mig medfødte Lyst at gavne i min Virkekreds. Ogsaa vil jeg bestræbe mig for at optegne de Verdens Begivenheder, jeg har oplevet og som have haft Indflydelse paa vort Fødeland, ligesom jeg da og maa omtale de Mænd, jeg har været samtidige med eller staaet i Forbindelse med. I det Hele skal jeg besfitte mig paa den Sandhedskiærlighed, der anstaaer den gieve Dane, og i øvrigt intet tegne, som strider mod min Overbevisning. Skulde jeg da feile, som i min indskrænkte Stilling er mulig, skal jeg dog tage den Overbevisning med mig i min Grav, at jeg ikke i ond Hensigt har feilet.

skrevet den 5 Septb. 1810

MUUS

Kierteminde, en Kiøbstad i det nordlige Fyen er min Fødebye. Den var, næst Odense og Nyborg den ældste Bye i Fyen, og var længe Oplagssted og Havn for Odense indtil en hollandsk Skipper omtrent 1680 i en Storm drev ind fra Kattegattet i den store Fiord mellem Hals Odde og Hindsholmen og kom forbi de mange smaae Øer op til Landsbyen Sæden. At et saa stort Skib kunde gaa saa langt ind i Fiorden, lukte Øjnene op paa de Odense Kiøbmænd; de undersøgte nu Grundene og Dybderne og anlagde Ladestedet Stige, og forflyttede derhen deres Oplagssted og Skibe. Dog er Kiertemindes Beliggenhed saa fordeelagtig for Bondehandel, at den derfor ikke betydelig kunde tabe, men nogen Tid i Forvejen var den, medens Svensken 1658 og 1659 havde Fyen i Besiddelse og de Danske og Allierede giordte Landgang ved Kierteminde, næsten ganske ødelagt og Indvaanerne saa haardt medtagne, at den ikke mere kunde reise sig til sin forrige Velstand. Det mere herom findes i Holbergs Danmarks Historie 3 Deel p. 408, Danske Atlas og især i Provst Bøghs¹⁶ Tillæg til Atlasen, der ikke er trykt, men som jeg ejer i Manuskript. (Senere Tilføjelse): Dette Tillæg foræret Pastor Bentzin¹⁶ i Kierteminde.

Kierteminde var dog atter kommen noget paa Fode igien, da Regieringen i Midten af det 18de Aarhundrede med al Magt vilde have Manufacturer og Fabriker indførte, hvadenten de vare Landet naturlige eller ikke, og uden at tage i Betænkning at Agerdyrkningen laa i sin Barndom, Jorderne i et forvirret Fælledskab, Bonden bunden til Fødestavnen, og at en periodisk vedvarende Qvægdød havde ruineret

Landmanden; da nu Handel og Søfart ved det ene Forbud efter det andet aarligen indskrænkedes i Provindsstæderne, medens den ved store Privilegier lokkedes til Khavn, og da Provindsstæderne paalagdes at tage deres fremmede Handels, Manuf. og Fabrikvarer i Khavn, saa aftog Næringerne og dermed Folkemængden og Formuen saaledes baade i Kiøbstæderne, hvor hverandet Huus var uden Beboere eller opfyldt med Betlere, saa og paa Landet, hvor forladte og øde Bøndergaarde var en vigtig Artikel i Amtsregnskaberne, at Fattigdom blev næsten almindelig, og det unge Mandskab flyttede ud af Landet til Holland, Engelland og Tyskland. En meget skadelig Smughandel blev een af Følgerne. Tolden forhøjedes hvert Decennium, Straffene for Toldsvig skierpedes; Enkelte bleve grebne og gjorde ulykkelige uden at forbedres; men i det Hele gik Smughandelen sin sikke Gang ved Bestikkelser og Rænker, kun at den hist og her tog Sæde paa smaa Øerne. — Lübek, Rostok, Vismar og Stralsund og Dantzig i Østersøen og Hamborg og Holland i Nordsøen vandt utroelige Summer ved den for Danmarks Beliggenhed saa ganske falske Politik utidigen og med uhyre Opofrelser af Capitaler, der i Forhold til Nytten, vare spildte, at skabe Manufacturer og Fabriker. Marstal og Errøeskiøbing, 2 Flekker paa Øen Errøe, opkom paa den Tid; de opstode af flygtende Skippere og Søfolk fra Provindsstæderne, erholdte Credit for modtagne slette Varer i Lübek, Rostok, Hamborg etc og førde en for disse Stæder og dem selv en fordeelagtig Smughandel paa de danske større Øer; de ginge Kiøbstæderne forbi, bestak de faae og ussel aflagte Strandtoldbetjente, og kørde aabenlyst om paa Landet med deres indsnegne Varer.

Den anden Følge var de Kgl. Told Revenuers næsten totale Aftagelse, og den tredie Følge Moralitetens Undergravelse; thi Strandbeboerne og selv Embedsmændene og Kiøbstæd Indvaanerne lagde sig systematisk efter bedragerske Handlinger, og glemte, for at kunne leve, Fædreland, Konge, Ed og Pligt.

Det er dog langt fra mig at ville dadle vor Regiering for de umiskendelige Bestræbelser, den i en god Hensigt anvendte for Fabrikers og Manufacturers Opkomst. Ganske bleve de heller ikke uden Nytte for Staten; og et vigtigt Stød frem ad bevirkedes der ved at Fremmede indbragte Cultur og Smag og lærde Os at anvende Videnskaber og Kunster paa Haandteringer; ligesom det er uden for al Tvivel at de store Bekostninger som anvendtes for at give Os Andeel i den Vest og Ostindiske og Middellandske Handel, endskjøndt meest Khavn til Fordeel paa de andre Stæders Bekostning, siden da lykkelige Tidsomstændigheder indtraf, gavnede den hele Stat ved en blomstrende Søefart og Handel, som vanskeligen om ikke umulig vilde have været at afbenytte dersom ikke de ost og vestindiske Etablissementer og visse Tractater vare blevne erhvervede. Foruden hvad herom andensteds er skrevet, kan eftersees den ældste Bernstorffs Apologie mod Græv Danneskiold Samsøs i Aaret 1766 til Kongen indgivne Beskyldning.

Men Erfarenhed lærde, at et Rige som bestaaer af Øer, og derfor meest skikket til Søefart og Handel og Agerdyrkning, ikke tillige kunde bringe Fabrikker og Manufacturer til nogen Fuldkommenhed, formedelst følgende Aarsager:

1. Agerdyrkningens ganske Forfald. Uden Stavnsbaandets Løsning, uden Fælledskabets Ophævelse, uden Fond til Forbedringer og uden Cultur og Sands til retteligen at nytte den, kunde Agerdyrkingen kun seent gaa fremad, hvortil den store Landeplage Qvægsygen i 30 Aar meget bidrog; dertil kom
2. Mangel paa en rigtig Kornhandelsplan.
3. Mangel paa Oplysning hos Nationen. Videnskaberne og Kunsterne indsluttedes inden for Khavn og i nogle Faaes Hoveder.
4. Mangel paa Mennesker til Arbeide da Agerdyrkingen begyndte at virke, som især fandt Sted fra 1778, da Qvægsygen ved en viis Lovgivning betragtedes som en Pest og ophørde.

Fra den Tid, som Skrivfriheden havde forberedt, fremkaldte Regieringen gode Hoveder og oplyste Mænd til Sæde i Collegierne, og nu fremkom aarlig den ene Anordning og offentlig Indretning efter den anden for at fremme Videnskaber og Kunster og Haandteringer og Agerdyrkning og Søefart og Handel; og blev Nationen paa faae Aar ligesom omdannet; den gik over fra Ladhed til Flid; fra Dorskhed til Tænksomhed. Aldrig kan noget Land eller nogen Regiering opvise i en Række af henved 4 Decennier flere ypperlige Anordninger og gavnlige Indretninger til et Lands Floer og Velstand end de som i Danmark og Norge og Hertugdømmene ere udgangne fra omtrent 1778 til 1807, og med Sandhed kan det siges at Cultur, Smag og en jevn Velstand vare de velgiørende Frugter af vor Regierings vise Bestræbelser, som dog ved den Krig, der saa uventet paaførtes os, bleve afbrudte 1807.

*   *   *

I Kierteminde fødtes jeg den 20. Juni 1758. Min Fader Ove Muus¹ var den ældste af 2 Sønner af en Kiøbmand sammesteds Laurids Muus⁵, saavidt jeg veed en Bondesøn fra en Gaard kaldet Musegaarden ved Seden tæt ved Odense Fjord. Min Farfader var gift med Elisabet Kirstine Morsing⁴, en Præstedatter af en Familie, som endnu er til i Jylland, og som sees nærmere af en Slægtskabs Beskrivelse efter Borgemester Schiøt¹⁷ i Kierteminde, jeg ejer. Min Moder var Anne Cathrine Berntsen² en Datter af en Kiøbmand der i Byen. Hun havde en Broder, en agtet Borger og Kiøbmand i Kierteminde navnl. Hans Bernsen³, efter hvem jeg bær mit Fornavn og hos hvem jeg blev opdraget fra mit fjerde Aar, da min Moder døde. Ogsaa havde hun en Søster eller Halvsøster gift med en Herskabskok navnlig Beck¹⁸, som efterlod sig 3 Børn, hvoraf en Datter var gift med Skomager Leger¹⁹ heri Staden og er død; en Søn Johannes Beck²⁰, engang Kiøbmand i Assens nu boende i Odense; og en Datter²¹ gift med en agtbar Bagermester Dyrhauge²² i Khavn. Min Fader havde en eneste Broder Hen-

rich Muus²³ Skipper i Kierteminde. Han var i sin Stand en meget agtet Mand, men var ikke lykkelig gift. Af hans Børn vides ikke flere at leve end en Søn Christen Muus²⁴, Toldbetient i Kierteminde, hvis Enke og Børn jeg i mange Aar understøtter.

Min Farmoder var gift anden Gang med min benævnte Morbroder Hans Bernsen³, som altsaa baade var Stiffader og Svoger til min Fader. Af hendes Familie leve endnu Hilleborg Brok²⁵ Enke efter Kiøbmand Peder Nielsen i Nyborg, og Hermandine Brok²⁶ i Ægteskab med Kiøbmand I. Jensen i Svendborg, o. flere, som jeg ikke kiender til.

Min Fader var ikke heldig Kiøbmand, han havde Deel med hans Svoger og en Kiøbmand Ahlgren²⁷ i en Tobakshandel, som gik under eller rettere gik fra Kiøbstæderne til Errøe og andre Øer i Anledning af Fr. af 1760 som forbød fremmede Tobakkers Indførsel, og henviste Kiøbmændene til den i Khavn oprettede Tobaks Regie, hvortil de ogsaa for en vis ikke skadesløs Pris maatte aflevere deres Beholdninger, og da denne Angivelse vel ikke skeede saa ganske nøjagtig, sendtes Visiteurer fra Khavn til alle Fyens Stæder og confiskerede de uangivne Beholdninger. Min Fader kunde ikke taale stort Tab, og dette og mere virkede endnu det Uheld, at han ikke kunde svare til sin Gield, men til Creditorernes Fyldest maatte sælge sin Gaard, den anden paa venstre Haand af Langedgade nu indbygget med Kiøbmand Søren Eschildsen^{27a} i Gaard, dertil sit Fehrtøj og sit Indboe m. v. endog hans Bibel, hvori hans Børns Navne og Fødselsdage stod antegnet blev bortsolgt. Han blev derefter Tolder ved Toldforpagtningen, og døde i Aaret 1770 som Toldbetient i Odense. Mine Forældre havde i Alt 10 Børn, men kun 5 levede, da de ruinertes, neml.:

1. Laurids Muus²⁸, som vor Farmoders Broder Præsten Morsing²⁹ paa Thorseng tog til sig, sattes siden i Nyborg Skole, blev Cantor ved Wallø Stift og 1771 Præst i Haudrup paa Stiftet. Han døde 1774 og

efterlod sig en Søn, Laurids Muus³⁰, nu Lærer med Krigsassessors Character ved Landkadet Academiet, en Datter, Laurentia³¹, død ugift. Enken Ch. Behn²⁸ blev i Kaldet gift med Præsten Kihl³², der tilligemed Hende er død og efterlod sig 2 Børn: Georg Kihl Violon³³ i Capellet, . . . Kihl³⁴, gift med Capt. og Landm. Inspecteur Schröder.

2. Elisabeth Muus³⁵, kom i Huset hos vor Familie en Færgemand Herman Broch³⁶ i Vemmenæs paa Thorseng, tiente siden for sit Brød indtil hun udtient og syg kom i Huset hos mig. Hun ejede omtrent 500 Rd. og endeel got Linned, som hun overdrog til min Kone og mine Børn, mod at vi have forpligtet Os til at underholde Hende hendes Livstid og give hende Begravelse i sin Tid. Hun har været hos Os siden 1805, og er nu 63 Aar gammel. Jeg tvivler ikke paa, at jo min gode Kone og Børn een for Alle og Alle for Een vil ihukomme dette Løfte, om hun skulde overleve mig, dog forstaaer det sig, at naar Omstændighederne skulde kræve det, søges om Plads til Hende i Abel Cathrines Boelig, som hun strax faaer, naar Plads er ledigt, men da maa hende dog alligevel gives en aarlig Understøttelse omtrent 30 à 50 Rd. Til hendes Begravelse har hun i Eje omtrent 100 Rd. (Senere Tilføjelse): Hun døde 1820 og begravet i vor Familie Begravelse paa Assistens Kirkegaarden.

3. Thor Muus³⁷, kom til vor Moders Familie Postmester Melbyes³⁸ i Odense, hvorfra han gik til Søes, tiente sig frem til Skibskapitain, og døde ugift i Khavn 1789.

4. Anna Sophia³⁹, kom i Huset hos vor Familie paa fædrene Side en Bager Aarslef i Nyborg, kom derefter til Khavn og gift med Glarmester Schmidt. Hun levede derefter som Enke i 17 Aar og døde i Aar, 1812. Hun havde en Datter⁴⁰, gift med Capitain Nikolin ved Norske Livregiment, men døde af Skræk ved Bombardementet 1807 og efterlader sig en Datter, som ved Skiftet efter sin Moder, arver omtrent 6000 Rd.

5. Hans Muus, Forfatteren til disse Optegnelser. Efter min Morbroders³ Død i 1769, i hvis Huus jeg var, forblev jeg hos Enken, som blev gift med hans Fuldmægtig siden Kiøbmand Søren Eskildsen²⁷ der endnu lever i Kierteminde, i eet Aar indtil Paaske 1770, da Borgemester og Byefoged M. Bendz⁶ antog mig til sit Contoir, men han og Kone opdrog mig tillige til Gudsfrygt og gode Sæder. Jeg havde tilforn gaaet i Byens Skrive og Regneskole og lært Fadervor og Luthers Catechismus paa tydsk og dansk og Pontoppidans bekjendte store Religionsbog og Lasenii bibelske Kierne i Spørgsmaal og Svar; men intet videre. Man var endnu den Tid saa langt tilbage i Skoleundervisning i de afsides Stæder, at hverken Historie eller Geografie blev lært andensteds end i de latinske Skoler. Hos Borgemesteren maatte jeg efter Aarets Tider tage Haand med i alting, snart arbeidede jeg saavidt jeg formaaede det i Marken i Gaarden i Haven snart i Contoirforretninger, der ikke vare faae, efterdi han tillige var Postmester, Byeskriver, Herredsfoged etc. Borgemesteren var en retsindig Mand, i hvis Hoved, ligesom i hans Huus, Forstand og Orden havde Sæde. Han taalde ikke den mindste Uorden hos Nogen i sit Huus uden at laste den, og han straffede sine Børn og mig, dersom vi tillod Os mindste Fornærmelse eller Uartighed mod Nogen, især holdt han meget over Agt mod ældre og mod Tienestefolkene. Hans store Orden strakte sig ogsaa over en, for hans Sirkel og Tider vakker liden Bogsamling. Han tillod Ingen at komme i det Værelse, og jeg kom der kun en sielden Gang i et Errinde. Jeg havde nogen Sands for Læsning, men han taalde ikke, at jeg plejede denne Sands, og mindst ved hans Bøger, for ikke at faae dem i Uorden; men denne Trang gjorde, at jeg vidste at tilvende mig Holbergs og Büschings Skrifter og blev greben; men da han kom til Vished om, at jeg behandlede dem got og satte dem tilbage i god Orden, fik jeg siden Lov til at benytte Bøgerne i mine Fritimer. Han døde 1772 strax førend hans ældste Datter¹³, min Kones Moder, bortgiftedes med Sognepræst Lars Fog. Det

var i Octbr. Maaned. Jeg har aldrig glemt den vennehulde blide Godhed denne Præst viste mig da og hver Gang, han var der, og den Trøstens Olie han gydede i min saarede Barm, naar han fornåm, at jeg imellem blev noget haardt medtaget. Letsindig og overgigen af Naturen og ganske Naturens Søn maatte jeg ofte forløbe mig; især var jeg i høyeste Grad ubetænksom og af saa levende men tillige urigtig Indbildningskraft, der tog en desto skievare Gang formedelst ufordøjet Læsning, at jeg feilede, inden jeg tænkte derpaa. Da Borge-mester Bendzes Søn Christian Bendz⁷ fik Faderens Embede forblev jeg hos ham og hans Moder, der levede i Fælledskab med hendes Søn. Da han var ung og fyrig, reiste han meget bort, snart paa Jagt og i Besøgelser, men ogsaa ofte i Forretninger. Tid efter anden fik jeg mere dannet Smag; ved min megen Læsning der, nu Sønnen aarlig kiøbte nye Bøger eller fik dem fra et i Egnen oprettet Læse Selskab, tog til, fordi han vaagede over, at jeg ikke gik ud i noget Selskab, men var bestandig hiemme, naar jeg ikke var paa Brolykke eller Lundegaard Herregaarde der i Nærværelse for at skrive.

Tilslidst, det er at sige fra 1774, det Aar jeg confirmertes, kunde jeg varetage de fleeste af Byefogdens Embedsforretninger og forestod alene alle Kongl. og Byens Skatte Regnskaber og Skifter og Auctioner og fik meget Løb i mange Sorter Forretninger. Ved Tinget førte jeg Protocollen, og ved at læse alle Hedegaards⁴¹ juridiske Skrifter fik jeg ogsaa noget Løb derudi. Alle Indvaanernes Contrakter, Skiøder og Obl. skrev jeg og derved, og ved andre Leiligheder tiende jeg til Klæder og til en og anden Bog. Fra 1776 tiende jeg Byef. som Fuldmægtig og forestod tilslidst alle hans offentlige og private Ting, saa at han maatte til at tage Haand i med, da jeg i Aaret 1779 tog Afsked. I 2 Aar havde jeg, uden at have andre at raadføre mig med end Bøger, besluttet at reise til Khavn for der at lære og see Noget, og ved Correspondence med min Broder Thor³⁷, som den Gang foer som Overstyrmand paa Vestindien, havde jeg faaet i Hovedet at tage derhen

for at søge Død eller Brød. Efter en Præste Enke Morsing⁴² i Svendborg havde jeg arvet 30 Rd., jeg havde i de sidste 2 Aar tient og oplagt omtrent 50 Rd. og lagt mig nogle Klæder og Linnedt til, og faaet det Løfte af min da gifte Søster Anna Sophia³⁹ at erholde Kost hos hende de første 6 a 8 Uger og Logie hos min Broder. Jeg havde læst flittig i Reise Beskrivelser, i danske Atlas, i Holbergs Historie, og flere Historiske Værker og i flere da mere og mere tiltagende danske Skrifter, ogsaa i de skønne Videnskaber, og virkelig samlet et Chaos af Begreber, som behøvede at ordnes for at vorde til Nytte.

Man tænke sig den Forundring det opvakte i Byen, hvorfra man ikke var vant til at see sig meget om i Verden, da jeg pludselig bekiendtgjorde mit Forsæt. Jeg formaaede ikke at sige det mundtlig til Byefoged Bendz, men skrev ham det til. Jeg havde hos ham og Moder, ligesom tilforn hos hans Fader, nydt Opdragelse og Anførsel til Flid og Tænksomhed. Han havde haft et faderligt Øje med mine Ungdoms Handlinger, og, fordi jeg tillige havde hans Velfærdt under Hænder, søgt at styre mangt et slibrigt Skridt. Hos ham og Moder fik jeg den Retning, den Læselyst som siden blev til Vane og som mit hele Liv udgjorde mit Livs Lykke og den Munterhed, som velanvendt Tid medfører. Aldrig har jeg derfor glemt denne vakre Families Godhed og Omsorg, som videre frem skal sees, og som mine Børn aldrig heller maae forglemme. Han var da betænkt paa at anbefale mig til Fuldm. hos Cancellieraad Mølmark⁴³ i Faaborg; men bifaldt mit Forsæt, da han hørde, at det var vel overlagt. Med Taarer ret hede Taarer tog jeg Afsked fra en Bye, hvor jeg havde levet i 20 Aar, og hvor jeg havde nydt Mod og Medgang og nogle brave Menneskers Vælvillie. I August 1779 reiste jeg med min Svoger Præsten Kihls Broder, der deponerte fra Nyborg Skole, og da vi havde fri Vogn giennem Siælland, kom jeg til Khavn for mindre end 3 Rd.

Nu var jeg da i Khavn; en pludselig Forandring for et ungt Menne-ske, der var sin egen Styrer, og fra en afsides Egn i Riget, uden anden

Erfaring end den, jeg havde fra Forretninger og slet fordøjet Læsning, og uden Menneske og Verdens Kundskab. Khavn havde da en blomstrende udstrakt Handel i Anledning af den nordamerikanske Krig, hvori Frankrig og Holland og Spanien vare blevne indviklede; og denne i vor Handelshistorie, som i Statens, mærkelige Epoke, havde begyndt at udbrede sine Følger til de andre Steder. Aalborg, Randers, Svendborg, Helsingør, Altona og Flensborg i Danmark og nogle norske Steder tildrog sig Skibsfart, Handel og mange Næringer opkom og satte Menneskene i Virksomhed. I 4 Uger var jeg blot Tilskuere og gjorde mig bekendt med Stadens mangehaande Ting, saavidt min indskrænkede Forfatning tillod. Kost havde jeg fri i de første 8 Uger og Logie i den første Vinter.

Fra Inspecteur nu Kammerraad Brøgger⁴⁴ i Randers, som da boede i Kierteminde, havde jeg Anbefalings Brev til Kammerraad og Renteskriver Hilmand⁴⁵, som da havde til sit Islandske og Finmarkske Contoir faaet de ny Consumtions Sager fra Jylland og Fyen i Anledning af, at Kongen fra 1778 havde ophævet Forpagtningerne og ved Inspecteurer og Forvaltere lod Cons. administrere for Kongens Regning. Jeg tænkte ikke mere paa Anbefalingen og havde begyndt at berede mig til nogle Studier ved Hielp af en Bekiendt, da Hilmand i Octb. 1779 lod mig kalde og spurgte mig, om jeg for det første vilde gaa ind som Volontair i hans Contoir, og naar han da saae, at jeg havde Lyst og Evne til Forretninger, vilde han engagere mig derved. Tilbudet antoges og jeg begyndte strax. Jeg arbeidede baade i de Islandske og i Cons. Sagerne, to ganske forskellige Ting. De Islandske Sager stode under den ogsaa i den lærde Verden bekiendte Etatsraad siden Conferentsraad Erichsen⁴⁶, som var Deputeret i Rentekamret og for de Islandske Sager havde Sæde i Generaltoldkamret. Consumtions Sagerne bestyredes af Justitsraad Lübecker⁴⁷ som Committeret, og var da de 2 bekiendte dulige Mænd Geheimeraad Stemann⁴⁸ første Deputeret og Conferentsraad Schleth⁴⁹ anden D.

Den Øvelse, jeg havde i Forretninger og den ufortrødne vedholdne Flid jeg anvendte, saa og den synderlige Opmærksomhed og Iagttagelses Aand jeg var i Besiddelse af, gjorde mig efter nogle Ugers Forløb uundværlig for Contoiret. Den Islandske Copiist Snefield⁵⁰, som var den eneste, der kiendte ret til de Islandske Sager, og som derfor blev brugt ved Correspondencen, bekymrede sig kun derom. Revisor og Fuldmægtig Møller⁵¹ kun om den Islandske Revision. Ved Correspondencen af Consumtions Sagerne var ansat for det Første en Fuldmægtig Henningsen⁵², og en Volontair og jeg havde Skriveriet og Revisionen af det første Aars Cons. Regnskaber. Med disse kom jeg især i Kast med.

Ved Aarets Udgang skeete den Forandring med Personalet, at Henningsen gik over og fik det ny oprettede Contoir for de Norske Cons. Sager, og Fuldmægtigen i det Vestindiske Contoir Tønderlund⁵³ kom igien ind som Fuldmægtig. Nu fik begge vi Volontairer Gage, 80 Rd., og den anden Volontair Journ. og Copibog, og jeg Reenskriveriet og Revisionen. Ved Siden af Tønderlund, denne i Statsvidenskaberne og Naturhistorien lærde Mand, der ved Reiser og Studier havde uddannet sig, lagde jeg Grunden til min Lykke i Kamret.

Imidlertid havde jeg endnu en anden Lykke, der havde Indflydelse paa mit Vel og min Lærelyst. Jeg blev kiendt af min sl. Broder Lauridses²⁸ Ungdoms Ven en lærd Student, der manuducerte til Philosophicum, siden Formand for Studenterne, Boesen⁵⁴, og med en Student Lemming⁵⁵, nu Cancellieraad og Revisions Chef i Cancelliet. Disse toge sig af mig og min Læse og Lærelyst og gav den en klog Retning, ligesom Boesen dannede min Smag og mine Sæder og optog mig i sit Søndags og Aften Selskab. Jeg gennemgik nu et Compendium i Historien og Geografien og begyndte paa den latinske Gramatik og tyede Cornelius Nepos og Eutropi[us] og Justinus. Disse Forberedelser, forbundne med Læsning i gode Bøger var det, som gjorde det muligt at

nytte Tønderlunds Veiledning og Vink. Mit Begreb aabnede sig hver Dag, og med det min Flid paa Contoiret, hvor jeg var altid den Første om Morgenen, og ved Flid og Skønsomhed tildrog mig mine Fore-sattes Opmærksomhed og Velvillie. Fra Octb. 1779 havde jeg besøgt Conferentsraad Colbiørnsens⁵⁶ juridiske Collegium, antaget mig en Manufacteur til dansk juridisk Examen, som jeg underkastede mig Ap. 1780 og erholdt bedste Character. Ingen paa Contoiret vidste, at jeg var ogsaa flittig uden for det. Arbeide og nyttig Anvendelse af min Tid havde jeg saa meget i min Magt, at jeg sikkert, en enkelt Dag undtagen, arbeidede 16 Timer af 24. Et Skiftebrev efter Admiral Hoppe⁵⁷ afskrev jeg paa samme Tid for Proc. siden Landsdommer Bendz⁵⁸, og tiente derved 30 Rd. Nogen Understøttelse havde jeg af min Broder, saa at jeg temelig got slog mig igiennem. Mod Slutningen af Aaret 1780 afgik Tønderlund som Renteskriver for det Khavnske Told Contoir, og Fuldmægtig Thaarup⁵⁹ kom i hans Sted. Nu havde Collegium besluttet at ansætte en Kgl. Copiist i Contoiret, og Kam-merraad Hilmand⁴⁵ foreslog mig dertil; men Rosenstand Goiske⁶⁰, nu Etatsraad og Deputeret i Collegiet, da Volontair i det Siellandske Cons. Contoir, erholdt Pladsen. Han var en bekiendt dulig Student, og da begyndte man at fremdrage Studenterne til Collegier, som erholdt Kgl. Befaling, at de frem for Ustuderte skulde vælges til Copiister og Fuldmægtige. Jeg kunde altsaa ikke derved ansees tilsidesat. Han var derhos ældre baade i Alder og som V[olontair], og jeg havde nu begyndt paa at lære noget Engelsk for at kunne gaa til Vestindien, hvor jeg havde Løfte paa at vorde ansat som Fuldmægtig hos Byefogden paa Christiansted efter Tønderlunds anbefaling. Men min Broder, som kiendte min Constitution og det vestindiske Clima, fra-raadte min Beslutning, og den blev opsat.

I Contoiret havde jeg nu gjort Bekiendtskab med Rosenstand Goiske, og jeg modtog hans venskabelige Tilbud at ville gaa en latinsk Author igiennem med mig; jeg tog da igjen fat paa Donaten⁶¹ og

tyede Eutropius⁶² og Cornelius Nepos⁶³ og en Deel af Justinus⁶⁴, løb et historisk Compendium og Geografien paa ny igiennem og blev derpaa i Foraaret 1781 af Professor Abraham Kall⁶⁵ inscriberet som Student ved Accademiet, som paa den Tid lod sig gjøre. Jeg havde nu besluttet at ville gaa videre i Studeringer, men Contoiret gav mig meget mere at bestille end før, og da mine Udgivter tiltog, og min Broders Understøttelse ophørde, maatte jeg søge at tiene uden for Contoiret ved Commissioner og ved Undervisning i Regning i den ny oprettede Klasse Skole⁶⁶, den første Realskole i Khavn, saa at jeg ikke fik Tid eller længer Lyst, hvortil især bidrog en svær vedvarende Obstemtions Sygdom, hovne Been og Hovedpine, der tilsammen viste, at jeg havde siddet formeget i eet Væk, og jeg maatte give mit Legeme Bevægelse, om jeg vilde komme igien til Helbred. Nu frequenterte jeg et Sommerselskab nogle Studerende og Kammeralister havde oprettet, og for at kunne have min Eftermiddag i det mindste 3 eller 4 Gange om Ugen fri til Adspredelse, maatte jeg paa Kamret om Morgenen Kl. 6 à 7. Jeg faldt nu til Keglespil, hvori jeg havde stoer Øvelse, og i 2 Aar havde jeg min Middags og Aftenspise og flere saadanne Udgivter bestridte ved Gevinst fra Spillet. Det var ellers et udsøgt got Selskab af sædelige, vittige og oplyste Personer, ved hvis Omgang og Samtaler jeg vandt næsten, hvad jeg tabde i Tid. Desuden fik jeg nu snart mit Helbred tilbage og Erfarenhed lærde mig at dersom jeg skal være frisk og munter til Arbeid maa jeg have stærk Bevægelse i den fri Luft. Jeg vedblev min Flid i Kamret og tilvejebragte mig Ord derfor. I Octb. 1782 blev Rosenstand Goiske⁶⁰ Fuldmægtig i det Vestindiske Contoir, og jeg hans Eftermand som Copiist i det Jydske og Fyenske Cons. Contoir, som nu var bleven skilt fra de Islandske Sager, der gik over til Rentekamret. I Aaret 1783 lærte jeg saameget Fransk af Busch⁶⁷, nu Secretair og Toldkasserer i Christiansand, at jeg kunde læse en Fransk Historiker, ham lærde jeg igjen at skrive en smuk Haand, som jeg var stærk udi, og som han manglede nu, han vilde

gaae ind i Kamret som Volontair. Lidt Tysk kunde jeg tilforn. Nu lærde jeg noget mere af en tysk Student. Min Flid tiltog i Kamret nu Grev Reventlow⁶⁸ var bleven Chef for Collegiet. Han kom efter, at Mængden fra Contoir Cheferne af til Copiisterne ikke giordte meget ved Forretningerne, fordi de ikke erholdt eller dog meget seent Befordring, og at derfor mange Sager og Regnskaber vare uafgiort, og fordrede et eget Revisions Contoir. Han kom til den Ende Kl. 8 op i Contoirerne og fandt dem alle tillukkede uden det, jeg arbejdede udi, hvor han nogle Gange fandt mig Eene. Han kaldte dem til sig, efterhaanden Enhver kom, og foreholdt dem deres Forsømmelse. De klagede paa deres Side over Mangel i Indkomster og over Tilsidesættelse ved Befordring til Embeder i Provindserne, og nu udvirkede Græven en Kgl. Resolution, at han maatte foreslaa dem til Befordring ved passende Leilighed. I en Tid af 15 Maaneder bleve derpaa saa mange Fuldmægtige og Copiister befordrede, at jeg fra yngste Copiist blev een med de Ældste. Græven indførde ogsaa den Maade, at Copiisterne i Fremtiden imellem skulde referere for Collegio og udarbejde Resolutionerne, paa det at Collegium kunde komme i Erfaring om, hvilke der kunde fortiene Befordring i Kamret og hvilke uden for. Jeg blev udseet til at blive i Kamret. I April 1784 døde den 2den Fuldmægtig^{68a} i Tønderlunds Contoir, han foreslog mig til hans Eftermand, og bifaldtes af Collegio og stadfæstedes af Kongen. Nu kom jeg i et nyt Løb af Forretninger, men ogsaa i det vigtige Khavnske Contoir, hvor meget var at varetage og af mere Vigtighed end i et Cons. Contoir. Man var da tilbage i Revisions Arbeidet og maatte endnu mere blive det, fordi de Khavnske Regnskaber vare aarligen blevne større og i megen Forvirring, især Justitsraad Rahbeks⁶⁹. Her arbejdede jeg ogsaa med Flid og til min Contoir Chefs Fornøjelse. Han havde en vidtløftig Correspondance, og Copiisten og det øvrige Personale kom ikke op førend Kl. 10 a 11 og gik igien Kl. 1. Jeg var der Kl. 7 a 8 hver Morgen og ligesaalænge som Collegium var samlet, sædvanlig Kl. 3

å 4 Efterm. hvorimod jeg ikke kom derop hver Eftermidd. Herved understøttede jeg Tønderlund; og vedligeholdt denne dulige Mands Yndest og Velvillie. I Aaret 1785 udstod jeg 2de haarde Sygdomme, en hidsig Feber og en Forraadnelsesfeber, der meget nær havde lagt mig i Graven. I Aaret 1786 afgik første Fuldmægtig, nu Kammerraad og Toldskriver Rømer⁷⁰, fra Contoiret til Nakskov som Told Inspecteur. Jeg rykkede op i hans Post. I Maii 1787 kaldtes Contoir Chefen, Tønderlund ind i Collegio som Committeret og tillige som Kammersecretær.

Nu blev Spørgsmaalet, hvem af Fuldmægtigerne i alle Contoirene skulde have det Khavnske og Siellandske Toldkontoir? Jeg var den næstyingste af dem alle 9, men jeg var i Contoiret, der var blevet ledigt og kiendte det, og jeg kunde maale mig i Kundskaber og Talenter med dem Alle undtagen med Rosenstand Goiske, som overgik Os alle deri; men Conferentsraad Schleth, som den Tid som anden Deputeret styrede Codillen, var ikke Rosenstand G. gunstig, og ingen af de øvrige Fuldmægtiger søgde Contoiret, baade fordi det havde egne og ukjendte Forretninger, og fordi Renteskriveren maatte lønne selv mange Folk for nogenlunde at faae Forretningerne bestridte. Rosenstand G. søgde det ej heller, men han sagde mig siden at have ventet, at jeg ikke havde modtaget Contoiret uden at henvise det til ham først, eller rettere sagt, han som ældre Fuldmægtig havde gjort sig Haab om, at Collegium skulde have tilbudt ham Contoiret; men det skeedte ikke. Jeg tilstaaer, at jeg skyldte Rosenst. G. den Opmærksomhed at have underhandlet med ham om min Stilling; men han havde noget frastødende og singulairt i sin Adfærd, og var ikke yndet af nogen i Collegio eller af de andre Fuldmægtiger, endskiønt han overgik de sidste og nogle i Collegio selv i Kundskaber og Talenter. Sagen bestod i at jeg som næstyingste F. ikke giordte mig Haab om Contoiret, og ikke heller ønskede det. Ligegyldig om hvem det blev tildeelt, holdt jeg mig fra at søge derom, indtil jeg blev uformodentlig kaldet ned

i Collegio, og sagt at det havde udseet mig til Renteskriver for Contoiret. Nu skulde jeg have havt den Resolution strax at frabede mig det og at henvise til Rosenst. G., som jeg med Fornøjelse vilde have tient under, jeg burde have gjort det af Forsigtighed for ikke at støde Rosenstand G., men jeg havde faaet Conferentsraad Schleth, som yndte mig og ikke R. G. hans Ugunst, som den Tid sagde meget. Det var allerede afgjort i Collegio, at jeg skulde have Contoiret, og jeg burde ikke forstøde en Gunst, der var den eneste Stytte jeg havde. Overalt maatte her i et Øjeblik tages Resolution, og den blev, at jeg med Taknemelighed og med Løfte om vedvarende Flid modtog Tilbudet. Endnu samme Dag affattedes Forestillingen, og den Maai 1787 udnævnedes Kongen mig til Renteskriver. Jeg har omstændelig talt om de Omstændigheder, som i min senere Sirkel uden andre Velyndere end Collegium, der skønnede paa min Flid, fremkaldte denne udmærkede Lykke, efterdi den gjorde Opsigt og mange uden for Collegiet, som kiendte Rosenstand G. som Videnskabsmand af Talenter, ikke uden Grund troede ham tilsidesat. Mig selv voldte det Ubehageligheder i flere Henseender, men jeg overvandt dem ved med Klogskab og Flid at bestyre Contoiret og dets Arbeidere.

4 Aar derefter, da Statsministeren Geheimeraad Scheel⁷¹ var bleven Præsident i Collegio, og Conferentsraad Schleth var død, kaldtes Rosenstand G. til Kammersecretair og nogle Aar derefter til Committeret neml. i Marts 1797 i Kammerherre Adellers⁷² Sted. Denne Befordring af R. G. var mig til stor Glæde og ham til vedbørlig Satisfaction.

Jeg forestod mit Contoir til Collegii Fornøjelse og min egen Tilfredshed, endskiøndt jeg havde 2 Fuldmægtiger i Brun⁷³ og Bredal⁷⁴, som gjorde mig det surt nok, den ene ved sin Kaadhed og Forsømmelse, den anden ved Særhed, der tilsidst udartede til Galskab; men i Aaret 1795 indtraf det, at Enkedronningen Juliane døde, og at samtlige Renteskrivere efter Hof Ceremoniellet skulde bære Voxlys ved

Lig Processionen. Tonen var i den senere Tid bleven meget forandret, og kun faa vare for saadan Lakeitieneste. Nogle giordte sig syge, men paa Omgangsbrevet, som jeg ansaae for en Indbydelse og ingen Ordre, tegnede jeg og Tofte⁷⁵, nu committeret i Collegio, at vi ikke kunne have den Ære at modtage Indbydelsen. Stiftamtmand Moltke⁷⁶ var bleven Kamerpræsident og lod Kamersecretairen gaae omkring for at formaa samtlige Renteskriverere ved Generaltoldk. dertil, men han kom i Contoiret og i Alles Overværelse i en haard Tone forlangte min endelige Beslutning. Dette bestemte mig til at vedblive at frabede mig Deeltagelsen i Hof Ceremonielet, da Præsidenten derom ogsaa lod mig kalde. Herover blev han mig særdeles ugunstig, som i lang Tid vedblev; thi da han 2 Aar derefter forestilte endog nogle yngre Renteskriverere til Kammerraader, blev jeg som ældre stiltiende forbigaaet.

I Aaret 1788 blev jeg bekiendt i Kiøbmand Jessen⁷⁷, siden Overformynder og Kammerraad, hans Huus, hvor jeg boede, med Murmester Blikfelds Enke Regine Dermann⁸. Vore Gemytter stemte overens. Hun var en ædel blid og agtværdig Kone, og havde Friere hun ikke skyttede om. Vort Bekiendtskab gik Tid efter anden over til Fortrolighed og denne til indbyrdes Kierlighed. Hun blev min Kone i Aug. 1788, og da hun efter de Tidsomstændigheder var en velhavende Kone, kunde jeg nu først nyde Livet; thi endog som Renteskriver havde jeg kun knap Udkomme, efterdi min Løn paa 500 Rd. nær gik med til Folkeløn og Skrivmaterialier. Hun beboede en rummelig Gaard, og jeg kunde derved give 2 af Contoirfolkene frit Huus og Kost. Jeg havde fattig Familie, og den ædle Kone understøttede dem paa en blid og forekommende Maade. Min Brodersøn Ludvig³⁰, som fra Roeskildeskoele blev tagen i vort Huus, blev hende i Søns Sted; og ligesom hun moderlig sørgede for hendes afdøde Mands Søster⁷⁸ og Børn, hvoraf den ene⁷⁹ var i vort Huus, nu gift med Mægler Møhl, saaledes sørgede jeg for at gjøre Hende og hendes retskafne Fader⁰ Livet behageligt. Den mellem hende og halv Søstre, Fru Grell⁸⁰ og

Mad^e Dirks,⁸¹ værende Tvist fik jeg Tid efter anden bilagt, saa at Familien nu igien omgikkedes i et fortroeligt Venskab. Men vor lykkelige Sindsstemning blev forstyrret ved min Kones tiltagende Sygelighed, der, al anvendt Umage og Bekostning uagtet, lagde hende i Graven i Foraaret 1791 gammel 38 Aar. Jeg stod nu forladt af en elsket og æret Kone, hvis Død jeg inderligen begræd.

I mit Fødeland havde jeg ikke været i mange Aar. Det tomme i mit Hus gav Anledning til en Reise i Fyen i August s. A., hvor jeg besøgte min gamle Velgiørerske Borgemester Bendzes⁶ Enke og hendes Søn⁷ i Kiertemind, og dem som endnu vare tilbage af min Familie. Paa min Besøgelse i Steenstrup hos min Ungdoms Velyndere Præsten Lars Fog¹³ og Kone, traf jeg 12 Børn. Han og hun havde ved Flid og Eftertanke arbeidet dem fra en gieldbunden Forfatning til Velstand. Han havde faaet sine Præstejorder udskiftet og indhegnet, Hun havde faaet Landhush. Selskabets Guldmedaille for Husflid og Ostetilberedning. Jeg fandt her, hvad jeg søgte, huslig Glæde og Tilfredshed hos en Familie jeg skyldte saare meget, og jeg ønskede at kunne i en saadan landlig Forfatning opslaa min Boepæl; men dette lod sig ikke giøre. Derimod udsaae jeg mig den næst ældste Datter Marie Biørn Fog¹² til min Kone. Vi havde Bryllup i Novbr. 1791, og jeg levede lykkelig og vel med Hende indtil 1795, da hun 4 Dage efter Barselseng med Laurids, døde i Decb. paa vor Gaard Nyegaard paa Landet, 21 Aar gl. af en da herskende Skarlagensfeber, hvoraf hun var bleven smittet, førend hun fødte, og derfor ikke at redde. Hun efterlod mig 3 Børn.

Regine Friderica⁸², født 1792 den 4 August, gift 1810 med Grosserer Nagel⁸³.

Laurentia Mægdela⁸⁴ — 1794 den 4 Maii. Laura gift med hendes Oncle og min Svoger Controlleur Axel Fog⁸⁵, den 26 Juni 1813. Laurids Fog⁸⁶ ... 1795. i Decb. 28. Laurids holdtes i Efterslægtssel-

SOPHIE CAROLINE MUUS

født Fog

1775—1844

C. A. Jensen pinx. 1827

skabets Realskole til 1811, da han kom paa mit Contoir den halve Dag og den halve hos Nagel for at lære Bogholderie og Handel, hvortil han var bestemt; men i Foraaret 1814 døde Told Inspecteurernes Fuldmægtig Hagen, og Laurids blev hans Eftermand i Juni 1813.

Til disse mine smaae Børn behøvede jeg en god Moder, og hende fik jeg i deres afdøde Moders Søster Caroline Fog¹⁴, som var i vort Huus og ved sin Omsorg for Børnene fortiente at blive deres anden Moder, ligesom hun blev mig en kiærlig from og huslig Kone.

Mine 3 ældste Børn især bør aldrig glemme at elske og ære hende for den Omhu, hun anvendte paa deres Pleje og Opdragelse, ligesom ej heller Regine og Laura deres Grandforældre i hvis Huus de vare i 2 a 3 Aar, hvor de profiterede meget især af deres Tante Johanne Margr.⁸⁷ Undervisning.

Med min tredie Kone som jeg holdt Bryllup med 1796 har jeg 7 Børn.

Maria⁸⁸, født den April 1797.

Ove⁸⁹ ..... Novb. 1798, død i Bengalen 1832.

Christian⁹⁰ ..... 31 Decbr. 1799 om Natten.

Hans Carl⁹¹ ..... 16 Martz 1801 først Søemand og derefter hos Broderen i Bengalen, derfra kom han syg hjem 1831, og blev Postmester i Aaroesund, hvor han døde 1832.

Thor⁹² ..... 9 Juni 1803.

Elias⁹³ ..... 16 Marts 1805.

Sophia Amalie⁹⁴ ... 28 August.

Min gode Kone har gaaet meget igiennem for at faae alle disse Børn opdragne i den vanskelige Tid, vi leve udi; og den svære Bekostning og det Bryderie Opdragelse nu medfører.

Den 1 Novbr. 1797 udnævntes jeg til tredie Told Inspecteur ved

Khavns Toldkammer i den afskedigede Kammerraad Nerenst's⁹⁵ Sted. Da jeg overdroges Archivet og Correspondencen og Told Inspecteurgaarden til Boepæl paa Toldbodpladsen, maatte jeg a tout prix sælge min gode Gaard ved Damhuset, ligesom jeg forhen havde med Tab solgt min Bryggergaard i Vimelskafte, lige over for Badstrædet. Ejendommer vare da kun lidet søgte, og mit Embede tillod ikke at have bem. 2de Gaarde.

Told Inspecteur Embedet erholdt jeg ganske uventet, ligesom det er mærkeligt, at det og mine foregaaende 2 Embeder, Fuldmægtig og Renteskriver, blev mig overdragne, uden at jeg søgte dem. Jeg vidste ikke, at Kammerraad Nerenst attraaede sin Afsked, det gik meget taus til, og til hans Eftermand var bestemt Toldskriver Boye⁹⁶, bragt i Forslag af Nerenst til Præsidenten eller Told Inspect. i Bergen Justitsraad Larsen; men Collegium især Malling⁹⁷, Trant⁹⁸ og Tønderlund⁵³ havde mig i Kikkerten i sær for at føre den ny Toldfr. af 1 Feb. 1797 i Gang, og pludselig lader Præsidenten mig kalde og sagde, at Collegium havde udseet mig til Nerenst's⁹⁵ Eftermand, om jeg vilde tage mod Embedet og skille mig ved min Gaard paa Landet, hvor jeg siden Ildebranden 1795 boede. Jeg modtog Tilbudet og Vilkaaret, og flyttede til Paaske 1798 ind i Inspecteurboeligen. Min Gage fastsattes til 1000 Rd. og Deeltagelse for $\frac{1}{3}$ Deel i Told Insp. Andeel i Conskationer.

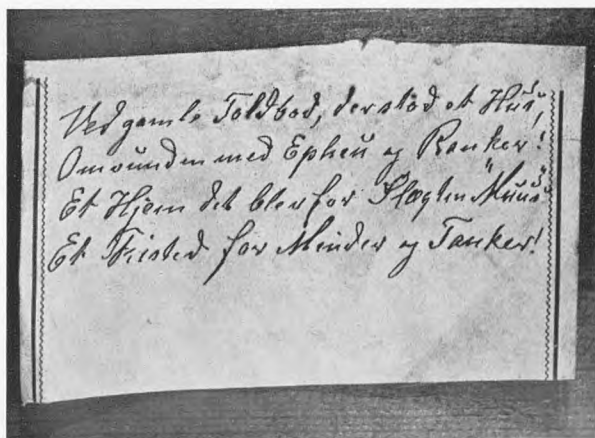
I Aaret 1806 erholdt jeg personligt Tillæg 200 Rd.

- 1808 udnævntes jeg til virkelig Kammerraad.
- 1813 — — til 2den Told Inspecteur med
1400 Rd. Gage.
- den 15 Juni til virkelig Justitsraad.

Under Krigen var jeg af Providerings Commissionen overdraget i 2 a 3 Aar Bestyrelsen ved Kongens Kornvares Overførsel fra Lolland og Falster, som vare blokkerede af fiendtlige

Hans Muus' Embedsbolig ved Toldboden

*Denne Tekst er anført paa
Bagsiden af ovenstaaende Billede,
skrevet af Oline Ring*

Krydsere. Foruden Omkostninger tillagdes mig derfor en Gratification af 2000 Rd.

I Aaret 1826 Ridder af Dannebrog. 1832 første Toldinspæcteur. Samme Aar i Anledning af mine 50 Aars Tjeneste virkelig Etatsraad. Den 30 April 1839 afskediget med 2500 Rd. Pension.

Jeg vil her under eet anføre de særdeles Begivenheder, jeg har oplevet i Khavn.

1. Ildebranden som ganske fortærede det skønne Christiansborg Slot i Feb. 1794. Branden opkom i Arveprinds Frederiks Værelser og skal være forårsaget ved Forstoppelse af Sod i de mange Kakkellovns Rør, som vare anlagte imellem Gibslofterne. Disse Rør kostede meget at holde rene og vedlige, og da Contracten derom var udløben, vilde Rentekamret spare i Bekostningen, og overdrog en anden Mand Arbeidet for en ringere Betaling, men denne Mand eller hans Folk kienkte ikke til alle Rørene eller deres Gang, og Soden skal da have samlet sig og deri være kommen Ild, uden at den var at udfinde, før end den med eet brød ud og fik Luft, og inden Anstalt kunde føjes til Slukning, udbredte sig saa overhaands stærk derved, at alle 4 Slottets Fløje uden Skillerum gik ud i eet, saa at de tillige med Kirken inden 7 Timers Forløb vare fortærede saa at kun Staldlængderne sparedes. Foruden de kostbare Malerier, Kobberstykker og Meubler, gik ogsaa op i Røg Kongens betydelige Haandbibliotek og 2 a 3 private Biblioteker, hvoriblandt Prof. Top Wandalls⁹⁹ udvalgte Samling af danske Skrifter er et uerstatteligt Tab. Til Lykke bar Vinden fra Cancelliet Proviantgaarden og det store Bibliotek; thi ellers havde de gaaet med. Nogle Mennesker, som vare gaaen op for at hielpe Venner og Bekienkte, bleve qvalte af Røgen. 2 maatte springe ned fra Balkonen ud til Slotspladsen og brak Benene, det var en Søofficer Eberlin¹⁰⁰ og en Kræmmer fra Børsen.

2. Den 5 Juni 1795 om Eftermiddagen opkom der Ild i en stor Mængde Steenkul og Gavnveed paa gl. Holm, som man forgieves søgde at faae slukket. Ilden gik over i Tøjhusene langs med Holmens Canal, og derfra over i Byen. Da de fleeste Spøyster¹⁰¹ vare blevne fordervede paa Holmen, og i Begreb med at slukke ved Holmens Canal, havde det i Tøjhusene opbevarede Tøj i den lette brændbare Luft, som Ilden afstedkom, faret over i Nikolai Kirke, vist over 500 Skridt fra Holmen, og antændte den. Til Trykværket ved Kirken kunde Nøglerne ikke findes for at faae Vand, man sagde, at en Graver havde det til Oplag for Contreband; og nu udbredtes Ilden ved Taarnets Fald i alle de nærvæd liggende Gader, og formedelst de i Brug komne malede Trærænder under Tagene, løb forfærdelig gesvindt omkring og ødelagde de Qvarterer ned til Vesterport og den halve Vej til Nørreport neml. til Teglgaaardsstrædet, hvor Ilden standsedes Søndagen den 7 Juni om Eftermiddagen. Manges Velfærd gik her i Løbet, betydelige Magasiner og Oplag af Varer, saa at Skaden var uberegnelig. For de mange husvilde tildeels fattige Familier opførtes for det første Telte paa Fælledeerne, siden efter smaa Huse paa Slotspladsen, Philosophgangen, paa Toldbodpladsen og uden for Portene. Det var et smerteligt Syn at see paa al den Ruin; men snart forandrede Scenen sig.

Med Regjeringens Understøttelse fik man Credit Kasser aabnede for de Brandlidte, og privat Credit og egne Midler kom for Dagen, som før laae skiulte. Inden Aarets Udgang reiste Frederiksberggaden og Vestergaden og gl. Torv sig af Asken, og inden 2 Aars Forløb stode hele Gader i skønnere Stand og i bedre Indretning end tilforn. Man fandt da paa at brække de skarpe Hjørner, Gaderne før dannede, hvorved Lysning og Rum vandtes. Landboehandelen var da bleven saa vigtig for Khavn, at den Deel ved Vesterport og Torvene blev opbygget i de første 2 Aar. Det øvrige opbyggedes i de efterfølgende Aaringer, og var paa nogle faae Pladse nær ganske færdige

og Skaden temelig forvunden og endog mange nye Familier og Næringsveje opkomne, da en ny endnu mere frygtelig Catastrophe indtraf for Khavn. Men først maa jeg berøre for det 3die Slaget paa Khavns Red eller rettere i Kongedybet.

1801. 2 Apr. Vor Konge var af Frankrige og Rusland, af dette Sidste endog truet dertil, indbudt og formaaet til at slutte en da capo bevæbnet Neutralitet med bem. Magter og Sverrig og Preussen for at beskytte mod Engellands tiltagende Tyranie paa Havet vore Handelsskibe fra Visitation af Engelske Krydsere og fra uretfærdig Opbringelse og Condemnation.

Aaret tilforn havde Engelland opbragt et af vore Fregatskibe, da det skulde convojere nogle Handelsskibe giennem Canalen, og i Vestindien maatte man med Magt beskytte vore fredelige Handelsskibe; men Engelland vilde ikke taale nogen saadan Convojering eller staae fra sin anmassede Visitations Ret. Vi og flere neutrale Søemagter paa-stode paa Grund af de gamle Tractater, *at frit Skib gjør frit Gods*. I Aaret 1800 lod Engelland gaae ind forbi Helsingør og imod Khavn en betydelig Orlogsflaade, og det kom da mellem det og Os til en mindelig Overeenskomst, at vi indtil videre efterlod at convojere vore Handelsskibe; men i samme Aars Efteraar modnedes Planen mellem de forhen nævnte Magter om med væbnet Haand at sette sig imod Engellands Anmasselse, og det blev aftalt, at man vilde erklære Grund-sætningen: frit Skib, frit Gods, og til den Ende i Norden oprette en bevæbnet Neutralitet. Denne Erklæring vilde Engelland ingenlunde taale og udrustede derfor en anseelig Krigsflaade til Østersøen. Man kunde formode, at det først vilde gielde Danmark, hvorfor vor da værende Kronprinds lod indrette og udlægge en Række af gamle Orlogsskibe og Pramme med Kanoner og Besætning fra Batteriet 3 Kroner til det gamle Prøvesteens Batterie, for at forsvare Holmen og Khavn mod Overfald og Bombardement.

I Marts Maaned 1801 kom virkelig den Engelske Flaade anført af

Admiral Parker¹⁰² og Nielson¹⁰³, gik giennem Sundet under en levende Canonade fra Cronborg den 30 Marts og ankrede mellem Hveen og Khavn. Den 1 Apr. lettede en Division af Flaaden og gik sønder efter og ankrede mellem Saltholm og den søndre Linie af den danske Bevæbning; og Dagen derpaa angreb Lord Nielson med stor Overmagt den hele Linie, som forsvarede sig kiek, og endskiønt for endeel ødelagt, dog med Ære kom vel derfra; thi den Engelske Admiral som havde tabt betydeligt og 2 Skibe paa Grund under vore Kanoner, tilbød Stilstand, som antoges. Ruslands Keiser Povel¹⁰⁴ kom strax derpaa fra Liv og Rige, og hans Eftermand, og vi da med, opgav den bevæbnede Neutralitet.

Den hele Sag om 2 Apr. Slaget og Anledningen dertil er beskrevet af Adskillige; men da jeg saae det fra Begyndelsen Kl. 10 Form., har jeg her villet berøre det, og derhos melde, at man mener at kunde have forebygget det eller gjort de Engelske Skibe umuligt at komme i Kongedybet, dersom det Forslag var blevet fulgt, at nedlægge nogle store Jernankre i Løbet, eller dersom man om Natten og Morgenen derpaa havde vedblevet, hvad der om Aftenen begyndtes paa, neml. at kaste Bomber ud paa Fienden fra Amager.

Det vil engang komme for Dagen, om det er sandt, hvad man har sagt, at det var mod vor fortiente Græv Bernstorffs¹⁰⁵ Raad at convojere vore Skibe, eller directe at modsætte sig Engellændernes Visitation; og at Tilsidesættelse af dette Raad tilveiebragde Os 2 Apr. Slaget og de Bekostninger, det gav Anledning til.

4. Nu gaaer jeg over til de Engelskes Overfald 1807. Dets Uretfærdighed, Skrækkelighed og ulykkelige Følger for Konge og Stat i det Hele og in specie for Khavn og dens Indvaanere er fortreffeligen blevet skildret af Biskop Münter¹⁰⁶ og flere Skribentere, erkiendt i Udlandet, og tilveiebragte den offentlige Erklæring fra den Russiske Keiser, at han ikke vilde gjøre Fred med Engelland, førend det havde fyldestgjort Danmark for det skeete uhørte Overfald og dets Flaades Ran.

De videre politiske Følger og hvorledes det er gaaet til, at Rusland tvertimod dets højtidelige Erklæring har forenet sig med Engelland og Sverrig om at skille Norge fra Danm. til Fordeel for Sverrig, vil sees af Statstidenden og andre offentlige Bekiendtgjørelser, i sær af en, saa kaldet, Svenskes Sendebrev¹⁰⁷ til A. F. (W.) Schlegel¹⁰⁸ 1813. De nærmeste Følger vare vore Finantsers totale Forvirring og med dem Pengevæsenet, uhørte Priser paa alle Nødvendigheder etc. etc. og Gud maa vide, hvad Enden vil vorde paa al den Elændighed, Staten er geraadet udi.

Det Spørgsmaal har været i Samtaler opkastet om Overfaldet og Flaadens Ran, hvorfra vor hele Ulykke reiser sig, ikke kunde have været forebygget? Spørgsmaalet er blevet saa almindeligen drøftet, at det end og har fremkaldet en meget vel forfattet trykt Afhandling af forrige Assessor Morgenstierne¹⁰⁹, hvori han søger at vise Bevæggrundene til Armeens Ophold i det Holstenske, og at den ikke kunde komme Sielland til Undsætning. Men han har ikke overbeviist mig, og jeg har hørt flere tilstaae det Samme.

Det er vanskeligt for privat Mand og for den Uindviede i Stats-hemmelighederne at sige, om der var velgrundet Aarsag til at samle Armees Styrken i det Holstenske. Antaget, at der var Grund dertil, maa det dog paa den anden Side forudsættes, at vor Regiering var sikker for Anfald fra den Engelske Side; men da det viste sig, at denne Sikkerhed ikke kunde have eller ikke var at stole paa, hvorfor var man da saa ligegyldige ved de Engelske Udrustninger, om hvilke private Efterretninger hele Juli Maaned baade fra Tyskland og giennem vore Kiøbmænd havdes, at de vare bestemt til Danmark? Selv i Parlementet, nyligen førend Communicationen hørde op, udloed man sig derom paa en Maade, som ikke satte det i Tvivl.

Da den Engelske Flaade, som kom i Sundet den 4de August, ikke omringede Sielland førend den 10 eller 11 August, saa var der fra medio Juli eller fra Slutningen af Juli Tid nok til at have faaet, om

ikke hele Armeen i Holsten, saa dog en Deel over fra Kiel, Apenrade, Flensborg, hvor der vare Fahrtojer tilrede, til Lolland og Sieland. Ogsaa er det viist, at den Styrke man havde i Sieland, saa liden den end var, ikke blev rigtig anvendt til om ikke i Længden at hindre, dog at forsinke Fiendens Landgang. Ved Vedbek, hvor den skeede, er Egnen saaledes omgiven med Bakker, at nogle Morterer derfra vilde kunne givet Flaaden andet at tænke paa end at udskibe Tropper i sær Artillerie og Cavallerie, uden hvilket de Første ikke kunde nytte, men maatte vorde et Offer for Infanterie i Skoven og fra Højene, og fra vort skiondt lidet Cavallerie; dette Sidste bestod dog af omtrent 40 af Siellandske Rytter Regiment, 100 Herregaards Skytter og nogle Gardere. Man fik siden at vide, at de Engelske Tropper for det meste bestod af Hanoveranere, som kiede af Engelsk Tieneste, strax havde overgivet sig ved mindste Modstand eller løbet deres Vej. Med Forundring erfarede de, at de første ilandsatte Tropper ikke saae til et eneste Menneske i Egnen. Indvaanerne vare bortflygtede, og ikke ringeste Modstand. Skoven ved Eenrum og Dyrhaugen troede de var besat med Krigsfolk; men nej! Jægerne og Rytterne og noget Infanterie, som vare der $\frac{1}{2}$ Miil i Nærheden, havde Ordre til ikke at løсне et Skud; Fienden maatte ikke irriteres, og General Peimann¹¹⁰, som havde General Commandoen, vilde ikke troe det muligt, at en Fiende satte Trupper i Land mellem 2 Fæstninger. Man siger, at en Græv Bernstorff¹¹¹, Broder til Statsministeren¹⁰⁵, og som var i Khavn, skal have raadet til ikke at gjøre det første Skridt til Fiendtligheder, hvorfor ogsaa den Engelske Flaade blev i de 12 Dage, den laae ved Helsingøer og gjorde Tilberedelser til Landgangen og udforskede den beqvemeste Leilighed, og havde Personer, deres Spioner, fra Khavn og Helsingøer og en Preusisk Consul¹¹² der boede ved Eenrum, ombord hos sig, forsynet med fersk Kiød, Fisk og andre Levnetsmidler. Ved Undersøgelsen under den Tiltale Generalerne Peimann og de Flere kom i, skal ogsaa bemeldte Raadførsel være moveret, og den og

flere Omstændigheder maa vel have voldt, at de Skyldige, uagtet en strængere Dom faldt, bleve benaadede med Forviisning til Provindserne og med Pension. Nogle af dem bleve endog efter 2 Aars Forløb satte igien i Embede og Ærestand.

Man tænke sig dog hvilken uskatterlig Nytte, det vilde have medført om den fiendtlige Landgang var bleven forhalet 2 a 3 Uger. Endog antaget at den danske Armee, enten af vigtige eller af uvigtige Grunde ikke kunde komme over fra Holsten, medens Farvandet var frit, saa dog begyndte Evalds¹¹³ Jægere at sætte over om Natten til Lolland den 2 Sept., og noget Artillerie var man i Færd med at baade over i smaa Fahrtojer. Nætterne begyndte nu at tage til, saa at endog Cavalleriet for en Deel i smaae Afdelinger ventedes over i Sept. Var Landgangen bleven forhalet til hen i Sept., kunde Bombardementet ikke have begyndt førend ved Slutningen af Maanedens. Den Sielandske Landmilitz, under General Castenskiold¹¹⁴ som nu var uden tilstrækkelig Armatur og Kanoner, havde da kunnet erholde samme fra det endnu ikke blokkerede Khavn og forenet sig med de til Lolland fra Holsten overkomne Linie Tropper, og i stedet for at indlade sig i det fameuse ulykkelige Slag ved Kiøge den 29 August, der gjorde Bombardementets Begyndelse den 2 Sept. mulig, have foruroliget den fiendtlige Styrke og trukken den ind i couperte Egne i Landet indtil flere Tropper vare komne over Beltet, som nu Nætterne tiltog og Efteraaret nærmede sig, var bleven mulig. Da vilde Udfaldene, der vel skeete, men uden fornuftig Hensigt og uden Nytte, have virket i Forening med Armeen uden for; og sandelig! Bombardementet af Khavn og Flaadens Rov var bleven til Intet.

Men, som meldt, intet af alt dette blev foretaget. Den 2 Sept. begyndte det skrækkeligste Bombardement, man kan forestille sig fra 77 Morterer og Kanoner som Fienden rolig havde sat i Land tilligemed omtrent 30,000 Mand. Efter 3 Nætters og Dages gruelige Scener af dræbte og saarede Mennesker, efter at over 1200 Huse og Gaarde

og Pakhuse vare et Offer for Luerne, Petri Kirke ødelagt og Frue Kirke ganske afbrændt, tilligemed den store Beholdning af Tømmer paa Tømmerpladsene, og efter at den halve Deel af de øvrige Gaarde og Huse meere og mindre vare blevne beskadigede, og da den fjerde Nat forestod med endnu skrækkeligere Scener, da Fienden nu havde nærmere med Ryssensteens Bastion et svært Batteri for ogsaa at ødelægge Christianshavn, hvorhen Indvaanerne med deres Gods vare henflygtede — — da besluttede Generalitetet at slutte en Capitulation, efter hvilken den hele danske Flaade og dens uvurderlige Magasiner bleve overleverede til Fienden, som imidlertid indrømtes Citadellet Frederikshavn. Til den 20 Octb. var hele Nye og Gamle Holm udtømt og Flaaden, bestaaende af omtrent 17 Orlogsskibe, 16 Fregatter og Brigger og Skonnerter, bortført ud paa Reden. Den 22 Octb. indskibedes de Engelske Tropper, og Dagen derpaa afseilede de med deres Rov. I Kattegattet skal de have mødt et Skib med Ordre fra Engelland at afsende den danske Flaade, men at Tropperne og en Deel af den Engelske Flaade skulde forblive i Khavn og tage Sielland i Besiddelse. Det lod, som de Engelske Generaler havde ventet denne Ordre og ugerne vilde forblive i Sielland; thi med en ualmindeilig Force tiltaklede de Skibene og anvendte alt muligt for i en Hast at komme bort.

Den 7 Novb. ankom Kronprindsen til Khavn, og Dagen derpaa blev General Peymann, Generalerne Bilefeldt¹¹⁵ og . . . . .¹¹⁶, Admiral Lütken¹¹⁷, Oberst Kirkhof¹¹⁸, Oberst nu Generallieutenant Beck¹¹⁹ og Oberstl. Voigt¹²⁰ arresterede og satte under Tiltale. Ved Dommen bleve nogle af dem infam kasserede, og de andre satte fra deres Embeder; men strax efter benaadede og nogle endog igien indsatte i deres forige Stilling.

Nogle Noter til forestaaende Text:

1. Af flere Skrifter som udkom ere nogle i sær udgivne nærmest for Udlandet om de Engelskes Overfald, t. Ex. Münters¹⁰⁶ erindres især:*)
  - a. Seeland im Sommer 1807, hvori vises den Engelske Styrke og de urigtige og utilstrækkelige Anstalter, der bleve føjede fra dansk Side. Det gik ind i det Personlige og blev meget lagt for Had. Forf.¹²¹ alleene fik man ikke at vide.
  - b. Professor Bruuns¹²², jeg husker nu ikke Titulen. Han var Secretair ved Generalcomandoen.
  - c. Hans Søn N. T. Bruun¹²³: Danmark i Septb. 1807 Poesie, hvori adskillige af de meest udmærkede Personers udmærkede Forhold under Beleiringen skildres.
2. En kyndig Mand har opgivet mig den danske Styrke, saaledes som den kunde have rykket ud fra Cronborg og Khavn og søgt at hindre eller forhale Landgangen:

2000	Infanterie fra Cronborg	
2200	begge Livregimenterne i Khavn	
1000	af Marine Regimentet	} i Khavn
450	af Fodgarden	
570	Jægere	
500	Landeværnet	
	desuden var her	
130	Hestgardere	
30	Husarer	
300	Ryttere af det Siell.	
af Kanoner	20 à 3 til 8 Pd.s	} med Artillerister og Kanonerer
	5 à 12 Pd.	

*) De og flere rescenserede i lærde Tidende 1807 Nr 40 og 41.

Borgerinfanteriet og Artilleriet og Studenter Corpset uberegnet, som alle vare villige og beredte til at rykke ud, og sikkert, naar det var skeet strax, havde gjort Nytte. Men der maatte aldeles intet foretages; og da der noget hen under Beleiringen taltes om, hvad der var forsømt, udkom fra den ellers fortiente Capt. Abrahamsen¹²⁴ i Adresse-Avisen en trykt Advarsel til Publicum om ikke at tale om Dagens Begivenheder eller at bedømme Generalernes Idrætter, men rolig overlade Stadens Forsvar til dem. Der udkom ogsaa daglig de meest beroligende Bulletins om, at Fienden var behørigen bleven modtaget, og General Peymann udlod sig med, at han vilde vide at begegne ham saaledes, at han skulde siges at være kommen tids nok for Khavn. Den stakkels Mand! Han var noget over de 70, gik næsten i Barndom og havde aldrig videre Erfaring end en Ingenieurs i Fredstider; var i øvrigt en meget agtet Mand for sine theoretiske Kundskaber og ædle Character; men langt fra skikket til at forsvare Sieland eller Khavn. Han forudsaae ikke, at fra det Øjeblik af, da Fienden fik fast Fod i Landet, kunde han udskibe sit Artillerie roelig, og dette var saa anseeligt og af saa betydeligt Caliber, at det, opplantet 2 a 3000 Skridt uden for Volden, kunde kaste Bomber og Ildkugler midt ind i Byen. Det var ved denne Beleiring, at Congraves¹²⁵ Opfindelse af eller Forbedring i den ældgamle Kunst at indkaste som Raketter Brandpile, blev sat i Udøvelse. De bleve farlige ved at hefte dem paa Tage inden for hvilke vare antændelige Ting. Jeg besaae Dagen efter Capitulationen alle de Engelske Batterier og fandt dem saaledes som i „Seeland im Sommer 1807“ er opgivet, særdeles stærkt besatte, og nogle c. 2000 Skridt nær Volden. Kan nu noget mere absurd tænkes, end at General Peymann troede, at de Engelske skulde ville indtage Byen ved Storm og derefter giordte sine Anstalter. Til den Ende bleve ved alle Porter hensatte et stort Antal Jernpigge paa Stænger, og Studenterne og Borgerskabets 2de Afdelinger og Linie Infanteriet opsat paa Volden for ret kraftig at

modtage de Stormende. Men de Engelske Batterier begyndte at spille den 2 Sept. om Eftermiddagen Kl. 6, og det græsseligste Bombardement, man kan tænke sig, begyndte og vedvarede i 3 Nætter og nogle Timer af Dagene. Det var noget andet end at løbe Storm, denne behøvedes ikke, hvor det samme udrettedes med mindre Tab af Folk. Endeel af de paa Voldene posterte Indvaanere, Studenter og Soldater bleve der ihjelslagne, uden at de kunde gjøre nogen Nytte der; de bleve og kiede deraf, da de saae deres Huse i Brand og Kone og Børn og Oldinger dræbes; de løb derfra og bleve for en Deel selv et Offer under Bombardementet. Paa Volden dræbdes 7 Studentere, deraf Etatsraad Colds¹²⁶ og Justitsraad Holms Søner. Kort, det var en Skrækscene, som ikke lader sig beskrive. Ingen Sted var sikker for Bomber og Brandkugler, de gik giennem alle Etager ned i Kielderne, og det buegængige Kast, de havde, gjorde at de ruinerede ligesaameget som de opbrændte. Ofte gik de i Stykker førend Faldet, og da sloge Stykker og Stumper Jern omkring i Huse og paa Gader og qvæstede og ødelagde, hvad de traf paa. —

Kort, Byen indsluttedes den 16de, den 2 Septb. begyndte Bombardementet, den 5 og 6 kom Capitulationen i Stand, den 7de besattes Citadellet af Fienden, o. s. v. — O mit arme Fødeland! hvor er Du mishandlet ved denne Capitulation! Den kunde have været forebygget ved gode kloge Anstalter. Gode Gud! Tabet af vor Flaade kunde været undgaaet! og derved alle de følgende Ulykker, Regering og Folk er geraadet udi. See her nogle af dem:

1. Danmark og Norge og øvrige Tilliggende er siden den Tid bleven denationaliseret, og har mistet sin Selvstændighed for en Deel.
2. Nu var Regieringen nødt til at gaae over i den Franske Alliance, som i Tiden blev os saa bekostelig og fordervelig.
3. Da den Engelske Alliance blev tilbuddt og forkastet, fik vi formelig Krig med et Land, som ganske tilintetgjorde vor Skibsfart og

Handel, indtog vore Colonier, og endog i $1\frac{1}{2}$ Aar blokerede Sieland, saa at vi aldeles ingen Forbindelse over Søen havde med de andre Provindser, uden af og til enkelte Personer i smaae Baade.

4. Som en Følge deraf forverredes vor Cours Tid efter anden, og kom i 1813 til den Yderlighed, at den gik til henved 11000, saa at en Rd. Banco Seddel kun tilsidst var 1 s. i Sølv værd, hvoraf igien fulgte, at alle Ejendomme og Varer, endog de meest nødvendige Ting, gik op i en uhørt, men til Coursen passende Pris, der endnu mere steg ved Fr. af 5 Janu. 1813, der nedsatte Banco-sedler til 6 s. Rigsbankp. N. V. og forvissede Embedsmændene deres Lønninger i Rbd. S. V. Da denne Sølvværdi første Gang sattes neml. 1 Aug. 1813 til 375, og Sølvet forhøjet, neml. forhen, til højere Pris, steg Specierne daglig og derved alle Varer, saa at i de første Dage af Octbr giældt Specier 140 Rd d. C. Smør 60 r Fierdingen, Hveden 360, Rugen 220 Rd. etc. etc. — Nu udkom den Foranstaltning, at den af Ejendommene paa-budne Afgift i Sølv, blev for en Tid forandret til $\frac{1}{5}$ deel og Resten at modtage i Banksedler. Nu svandt disse saaledes i 4 Uger, at de, formedelst Savnet af Betalingsmidler, med den høje Værdi Varer havde, var atter komne i større Værd. De søgtes nu, istedet for at Enhver forhen søgte at skille sig ved dem, saa Coursen faldt til 5000, Specien til 40 à 60, og Kornvarerne og andre Varer i Forhold dertil. Colonialvarer meest. Dersom Søefarten havde været ubehindret for fiendtlige Krydsere paa samme Tid, vilde her være kommet en Mængde Varer og Prisen endnu mere falden. Men nu vedblev især fede Varer en temelig høj Pris.

Det er let at skønne at saadanne Forandringer i Penge og Varevæsenet, maa have foraarsaget megen Omveltning. Mange bleve fra Fattige til Rige, skiondt en indbildt Rigdom, Nogle ganske ruinerte, og i det Hele fik Enhver en Rem af Huden.

Enker og Pensionister og smaa Capitalister, enhver som havde kun dansk Courant til Indkomst kom i yderlig Mangel; thi Haandværkeren og Bonden og Daglønnenen lagde paa deres Arbeide og Varer, Hus Ejerne paa Lejen. Skatter og Afgifter forhøjedes, saa at det var et meget trykkende Aar 1813 for Mængden.

5. Krigen med Sverrig, der første Gang kun varede lidet over eet Aar, erklæredes igien i Følge Tractaten med Frankrig, i Aaret 1813. Sverrigs Fornærmelser vare haandgribelige, dog vilde man fra dansk Side nødig erklære den først, fordi det var det, den Svenske Regiering ønskede for at erholde efter Constitutionen Ret til at opbyde den Svenske Landmilitz, dersom den Norske Armee, i Følge Planen, brød ind i Sverrig og den danske gik over til Skaane. Noget saadant kunde der ventes, da den Svenske Kronprinds i Forening med de Engelske, Russiske og Preussiske Armeer i August gik over til Tyskland med en Svensk Armee, for paa den ene Side at tvinge Franskændene ud fra Tyskland, og paa den anden Side ved Leilighed at indfalde i Holsten og derved at tvinge vor Konge til at afstaae Norge til Sverrig. Nu fik man at see, hvad det betyder for Danmark at mangle Krigs Flaade. Søefarten blev nu vanskelig og hartad umulig mellem Øerne. Det Gode, man skulde have ventet af den Punkt af Fr. af 5 Janu, om Pengeforandringen, at denne blev lige for begge Riger og Hertugdomme, saa at de Holstenske og Slesvigske Skipper da kunde besøge de Danske Havne med deres Korn og fede Varer, ophørte ogsaa derved, at Kongen maatte læmpe sig efter dem og lade dem beholde deres gamle Pengeforfatning. Khavns Indvaanere vare i sær dem, der maatte undgieldte det.

Ikke sielden var her Mangel paa Nødvendigheder. Denne store Bye ligger ufordeelagtig i denne Krig, saa misundelsesværdig den ellers er situeret for Handel og Søfart, men nu ligger

denne ganske; og dermed, ligesom i Hamborg og flere Stæder i Østersøen, mange Næringskilder.

Kongen, som ved at overdrage den nye Rigsbank uafhængig fra sig, kom i Pengetrang, maatte nødvendig tabe al Credit. Han optog hos Kiøbmændene en betydelig Capital i Banko uden at kunne betale den. Nu forlod han Laane Systemet, fordi han ikke kunde faae at laane længer, og tog fat paa Skattesystemet. Den ene Skatteforordning afløste i dette Aar den anden, og det er problematisk, hvorlænge Undersaatterne udholde det. De gjøre alt muligt for at understøtte deres Konge, men uagtet her virkelig var jevn Velstand i Landet, saa man dog 6 Aars Tæring derpaa, og saa mange Indtægtskilders Standsning baade for Regering og Undersaatter, tilsidst bringe Fattigdom og Armod tilveje.

skrevet i

1813.

Kroningen 1815. Oprøret samme Dag paa Tugt og Forbedringshuset. Gientaget den 25 Juni 1817 og derved afbrændt en Deel af Huset. Følgerne deraf. Søfartens og Handelens Stilling 1814, 1815, 1816. 2 Aars særdeles rig Høst i Vestindien og her da paa samme Tid Misvext hærjede den halve Deel af Europa, begyndt at ophielp Landet og Pengeforfatningen. Coursens mærkelige Fald 1817 til 420 %. Dens Følger. Den faldt derefter til 375, og i Aaret 1839 ved Nationalbankens og Finantsernes forenede Bestræbelser blev Sølv og Sedler pari. Om denne vigtige Pengeforfatning er i Fædrelandet, Khavns-posten og i Dagen bleven afhandlet adskillige Punkter, som i 2 Numre af Dagen i Maii Maaned synes grundigt drøvtet.

★ ★ ★

Gienpart.

I Følge Ordens Cantsler Hans Excellence Herr Geheime Statsminister Kaas's¹²⁷ Indbydelse om at indsende de vigtigste Begivenheder i Undertegnedes Levnetsløb, giver Han sig den Frihed underdanigen at melde:

Tient sig frem fra ringe Kaar paa Forretningsvejen kunne hans Begivenheder kun være mærkelige for Ham selv. Dog vil det maaskee ikke være Ordenshistoriegraphen¹²⁸ ukiært at erholde nok et Beviis om, at tidlig Modgang og Gienvordighed formedelst Forsynets vel-dædige Styrelse, kan vorde velgiørende for Individet og dets Omgivelser; og at giensiidig Velvillie bidrager til et Himmerig paa Jorden.

Hans Muus er fød i Kierteminde i Fyen i Aaret 1758. Faderen Aage Muus¹ forestod Regnskabsvæsenet ved Told og Consumtions Afgivterne, som da vare bortforpagtede. Den tunge Skiebne rammede bemeldte Søn, med flere Sødskende, at ej alene Forældrene, men ogsaa nærmeste Slægt, døde tidlig fra dem. Hans, den yngste, var da 10 Aar i Alder; og da den ældste Broder²⁸, Sognepræst i Haudrup i Sieland, var i Færd med at tage den yngste til sig for at vejlede ham til Studeringer, døde ogsaa han.

Borgermester Bendz⁶ i Kierteminde tog den Forladte til sig og lod fortsætte den Underviisning, Skolevæsenet paa den Tid og i en liden afsiddes liggende Bye, formaaede. Denne retsindige Mand og Eftermand, Sønnen Byefoged Bendz⁷, førde ham paa Forretningsbanen til Flid og Orden. Konen⁶ blev en anden Moder ved at vaage over hans Sæder og at indprænte ham religieuse Følelser. I dette Huus fik hans naturlige Virksomhed det Sving, som siden bragte ham til at skønne paa Tidens nyttige Anvendelse. Ved Hielp af Bendzes Samling af faae, men gode Skrifter, fik Han tidlig Sands for Læsning, saa en Litterator, hvis Yndest han vandt, rettede, og derved dannede Smagen. Han higede nu efter en mere udvidet Virkekreds. Uventet erholdt Han

i Aaret 1778 en liden Arv. Ved Hielp af den tog han til Kiøbenhavn, og kom Aaret derpaa som Volontair i eet af Contoirerne under Generaltoldkamret, men vedblev at lære Sprog. I Latiniteten, Historie og Geographie kom han, mest ved egen Flid saavidt, at Han kunde i Aaret 1780 under Etatsraad Abraham Kall⁶⁵ underkaste sig privat Examination, og Aaret derpaa, efter at have hørt Conferentsraad Edvard Colbiørnsens⁵⁶ Forelæsninger, dansk juridisk Examen. Videre tillod hans trange Kaar ikke den Gang at naae paa Videnskabsvejen. Sin egen Stytte, maatte han, ved Contoirarbeide, søge sin Underholdning, og var ikke sielden blottet for det Nødvendige. I sin Nød for Klæder tyede han til Skrædermester Bechmann, som i 5 Aar paa Credit klædte ham. Men Tid efter anden giennemgik Han et System i den theoretiske og practiske Philosophie og et Cursum i Physiken hos Kratzenstein¹²⁹, hvorved Han forberedte sig til at drage Nytte af Læsning i flere Fag. I Aaret 1781 stod hans Hu efter Engagement i Vestindien, men Flid og Tænksomhed gav ham Haab om Befordring ved Kamret. Haabet svigtede ej heller. I Aaret 1782 blev han allernaadigst udnævnt til Kongelig Copiist; 1784 til anden og i 1785 til første Fuldmægtig i det Kiøbenhavnske Contoir, hvis Chef da var Kammerraad, siden Etatsraad Tønder Lund⁵³. Decisor var den nuværende Geheime Statsminister O. Malling⁹⁷. Under disse tvende Hædersmænd havde Han i nogle Aar arbeidet og var saa heldig at tildrage sig disses Opmærksomhed. I deres Spoer samlede han Vink og et følgeværdigt Exempel til en retsindig Embedsforvaltning. De bragte Ham i Forslag til Renteskriver for Contoiret, da Tønderlund ved at gaae ind i Collegio, forlod det. Forslaget vandt Kongelig allerhøjest Bifald i Aaret 1787.

I Aaret 1788 giftede Han sig med sin første Kone⁸, der bragte Ham nogen Formue og derved Midler til Udvidelse af den ham egne Virksomhed. Bryggergaarden Nr. 20 i Vimmelskaftet er ganske af Ham ombygget. Efter Konens Død solgtes den, og derimod indkøbtes en

Bondegaard ved Damhuset, til hvilken Han flyttede Familien for- medelst Kiøbenhavns Brand, 1795. Her fik han Leilighed til at an- vende nogle af Landvæsenets nyere Idéer. Paa et Sted og i Egn, hvor Træplantning og Havevæsen var ubekjendt, plantede han omtrent 3000 vilde og 200 Frugttræer, indhegnede og beplantede Jorden, og opbyggede Gaarden i Form af de Koldinghusiske og Fyenske Selvejer- gaarde, hvortil Stenene bleve brændte paa Gaardens Mark. Ved sit uformodentlige Kald til Toldinspectionen maatte Han overlade Frug- ten af sin Flid og Bekostning til Andre; Men med en Glæde, som kun den formaaer at føle, der har Sands for at gavne, seer han sin Møje vel anvendt til Nytte for Efterkommerne. Et ved anstrænget Contoir- arbeid svækket Helbred fik Han ved disse landlige Sysler restaureret, ligesom og Øvelse i at gaae Fortrædeligheder i Møde: Et Gode som ikke lader sig vurdere.

Længe havde man trængt til et nyt Toldsystem; det var i nogle Aar blevet omhandlet til en Kongelig Commission af flere Collegiers Medlemmer, derimellem de nævnte Hædersmænd O. Malling og Tønderlund; og i Aaret 1797 udkom Told og Consumtions Forord- ningen, som ophævede de gamle Toldanordninger.

Da paa samme Tid Vacanse indtraf i Kiøbenhavns Toldinspection, var det Collegii Ønske, at Renteskriveren for det Kiøbenhavnske Con- toir, der i en Række af Aar havde arbeidet i Toldfaget, og kjendte det og Collegii Grundsætninger, maatte udnævnes til tredie Toldinspec- teur, som H. M. Kongen allernaadigst bifaldt, der ogsaa i Aaret 1808 lige allernaadigst udnævnedes Ham til virkelig Kammerraad, og i Aaret 1813 til virkelig Justitsraad. I Aaret 1826 til Ridder af Danne- brog.

I Aaret 1800 nedsattes en Commission for at undersøge Brygger- laugets Forfatning. Denne var meget indviklet, og havde i et hundrede Aar givet Regieringen meget Bryderie, paadraget den Kongelige Kasse en byrdefuld Contract; var derhos formedelst Omgangslignin-

gen forhadt i Publico, og gavnede dog ikke, men tværtimod skadede Lauget selv. Professor Nyerup¹³⁰ havde i sin Kiøbenhavns Beskrivelse berørt den Sag, men kunde ikke af Mangel paa Oplysning trænge ind i den. Tilligemed Ham paatog da Muus sig, som havde ejet Bryggergaard, at udvikle klart den hele indviklede Bryggerforfatning. En trykt Afhandling bragde Commissionens Forhandlinger derhen, at Forordningen af 30 August 1805 udkom, hvormed Øllbrygning blev en fri Næring. De gode Følger af denne Kongelige velgiørende Foranstaltning har allerede viist sig, og vil fremdeles ikke udeblive.

Under Krigen blev Muus af Providerings Commissionen overdraget at sørge for de Kongelige Kornvarers Overførsel fra de mindre Øer til Sielland, og at indkiøbe til bestemte Priser de Kornvarer Indvaanerne vilde sælge, og ikke selv formedelst den fiendtlige Bloccade kunde afhænde. For dette Hverv aflagde Han til Commissionens Tilfredshed behørigt Regnskab og blev derfor af H. M. Kongen allernaadigst aflagt med en Gratification. Ved denne Anledning meddelte han Oplysning om de slette urene Kornvarer, der ydedes ved Udskrivningen, og yttrede, at Landboen vilde til sit og det Heles Gavn tvinges til renere Udsæd og bedre Afgrøde, naar Kornvarerne afleveredes ved Vægt istedet for ved Maal. Der er Grund til at formode, at Bemærkningerne medvirkede til, at Vægt ved de senere Udskrivninger toges til Maalestok.

Han har tient under 7 Præsidenter:

Excellencerne: Nr. 1	Geheimeconferentsraadene Steemann ⁴⁸ og Numsen ¹³¹
3	Statsminister Græv Reventlow ⁶⁸
4	— Brandt ¹³²
5	— Scheel ⁷¹
6	— Fr. Moltke ⁷⁶
7	— Sehested ¹³³

Under de 2de Første tiende han for kort til at vorde bemærket.

- Nr. 3 blev han befordret til Copiist og Fuldmægtig. I H. E. Grevens Tid indførdes den Skik at lade Copiisterne undertiden referere i Collegio, for at dette kunde lære at kiende Anlæg forenet med Flid.
- 4. forfremmedes han til Contoirchef.
- 5. vedligeholdte han sig i Præsidentens og Collegii Gunst.
- 6. kaldtes Han til Toldinspektør. Af denne Excellence blev det overdraget til Muus at affatte Udkast til en ny Consumptionstarif til Afbenyttelse ved Collegii Forhandlinger om den Consumptions Forordning, der den 23 October 1811 udkom.
- 7. tiener Han endnu med Fornøjelse.

Endskiønt disse høje Statsmænd ere ophøjede over hans Roes, er det dog Trang for hans Hierte her at yttre den taknemlige Erindring, i hvilken De staae hos Ham og Sine for Deres bevaagne Opmuntring og Overbærelse, naar Miskiendelse paa den ene Side og Overrilelsesfejl paa den anden Side, vakde Mismod eller Anger.

Foran er bemærket, at Han skylder Bendz's Familie i Kiertemindesin første Dannelse. Det algode Forsyn har ogsaa deri været ham saa naadig, at Leilighed er bleven ham given at vise Taknemlighed mod denne agtværdige Familie, og i Raad og Daad at virke til Børn og Børnebørns Vel. Hans Kone¹⁴, en Datter af Pastor Fog¹³, er en Datterdatter af Borgemester Bendz⁶. Hendes blide og hulde Omhu og Pleje skylder han 10 Børns gode Opdragelse og selv en rolig og veltilfreds Alderdom.

I øvrigt, naar Muus ved forestaaende Fremstilling har seet sig nødsaget til at omtale sine Idrætter, da erkjender Han med ydmygt Sindelag, at han ikke har gjort uden sin Pligt, og at hans højeste

Ønske har været at kunne have udrettet endnu mere til den Kongelige Tjenestes Fremme.

Kiøbenhavn den 22 Juli 1826

underdanigen

Muus

Til

Hans Excellence Herr Geheime Statsminister, Ridder af
Elephanten, Ordens Cantzler p. p. Kaas.

★ ★ ★

Hr. Justitsraaden slutter sig nok til Anledningen af et saa talrigt Besøg af Med-Embedsmænd, den, at lykønske Dem med den sjeldne Lykke at have oplevet 50 Aar i Kongelig Tjeneste. Ved udviist Duelighed og Nidkjærhed i forskjellige Embeds Stillinger har De vundet Kongens Naade, General Toldk. Tillid og Deres Med-Embedsmænds og Undergivnes Agtelse og Hengivenhed. — Enhver af Os har i sin særskilte Stilling ofte behøvet Raad og Veiledning, og vi bevidne, at De stedse med Velvillie og Redebonhed har meddelt os, hvad vi attraaede, hvilket vi stedse vil bevare i taknemmelig Erindring. — Men vi ønske og at vor Hengivenheds og Taknemmeligheds Følelser for Dem, maatte vedligeholdes i Fremtiden, og derfor udbede vi, at De gunstigen vil modtage dette Stykke Arbeide, og at det maae være i Deres Familie et Minde om det kjærlige Forhold, hvori De har staaet til Os og Vi til Dem. — Vi have endnu et Ønske at frembringe, at Forsynet naadigen vil skiænke Dem og elskelige Frue fleere Aar, og at De i dem maae opleve Familie-Glæder, der kunne, om ikke udslutte, saa dog formindske Følelsen af de Sorger¹³⁴, der i dette Aar har rammet Deres ømme Fader og Moder-Hjerte. —

Fremsagd af Ordføreren for Embedsmændene ved Khavns Toldkammer i Anledning af Justitsraad Hans Muus's Embeds jubilæum

Sølvpokalen, der overrakte Hans Muus

d. 14. October 1832, i hvilken Anledning ham overleveredes en Sølv-pokal. Samme Dag blev han udnævnt til virkelig Etatsraad.

Denne Pokal er stedse arvet af den yngste Søn og ejes for Tiden af Thorbjørn Muus.

CHRISTIANE MUUS

født Bruun

Justitsraad, Købmand
BERTEL BRUUN
1767—1827

MAGDALENE BARBARA BRUUN
født Brøchner
1768—1831

Siden Midten af det 17de Aarhundrede har Slægten Bruun været bosat i Fredericia, og dér drevet Handel og deltaget i Byens Styrelse som Borgmester og Raadmænd. Dygtige Folk var de, som havde samlet sig en betydelig Formue.

Omkring 1820 var Justitsraad Bertel Bruun¹ Købmand, Fabrikant og Raadmand i Fredericia og tillige Ejer af Asmildkloster, Bruunshaab og Aalemølle ved Viborg. Han var gift med Magdalene Barbara Brøchner fra Spentrup Præstegaard, og de havde tilsammen 13 Børn.

Paa Hjørnet af Dannebrogsgade og Riddergade laa den store Bruunske Gaard, der blev nedrevet i 1904. I denne Gaard levedes et lykkeligt Familieliv; i sin Selvbiografi, som Bertel Bruun i 1810 indsendte til Ordens Capitulet, skriver han saaledes om Hustruen: „Et lykkeligt Valg — Fader- og de sødeste huslige Glæder have siden vort Ægteskabs Begyndelse og nu i 18 Aar lykkeliggjort mig. Hun er den kjærligste og ømmeste Mage, som troligen har deelt enhver Livets Besvær som Glæde med mig.“

Ved Magdalene Barbara Bruuns Død i 1831 siges der: „Han saae hendes Gjerning, han skattede hendes Værd og lønnede hende med den ømmeste Kjerlighed, usvigeligste Tillid. Derfor kjendte hun hans Planer og Idrætter, som ingen Anden kjendte dem, — derfor hørte han saa gjerne hendes Raad endog i Livets vigtigste Anliggender, og den kloge Kone raadte Intet, uden hvad der var gavnligt, den fromme Kone vidste ingen Vei, uden den, der var priselig for Gud og Menne-

sker.“ Om Forholdet til Børnene siges senere: „Ved Formaninger og Exempel lærte hun dem, at det bør Mennesket at bruge hver Livets Dag, gribe og benytte Tidens flygtige Øieblikke, og see! de fulgte hendes venlige Røst, Alle bleve de ved deres Virksomhed og Daad en Prydelse for vort Samfund, dets Hæder og Glæde. . . . Al hendes Daad var Kjerlighed, og den lønnes med den reneste og ømmeste sønlige og datterlige Kjerlighed.“

I et Brev af 25. September 1822, da den Bruunske Gaard er fuld af Ungdom, giver Bispinde Marie Sophie Plum² i Odense, — hvis 2 Døtre Antonie³ og Oline⁴ var gift med Bertel Bruuns 2 ældste Sønner⁵⁻⁶, — til Sønnen Niels Munk Plum⁷, død som Sognepræst i Taarnby, et smukt Billede af Bertel Bruun og hans Familie.

Hun skriver saaledes: „Hos Justitsraad Bruuns er der en herlig Tone, Moderen forstandig, Pigebørnene vel opdragne, Faderen jovialsk og Sønnerne særdeles opmærksomme og galante, der kommer mange Fremmede, der spilles, synges, danses og spøges, og alt i saa passende Tact, at gamle og unge finde sig lige tilfredsstillede. Den elskværdige Reinholdine Schønheyder⁸ talte jeg med den første Gang, jeg var hos Antonie, sidste Gang var hun desværre reist til Kiøbenhavn, hvor jeg formoder, du har set hende. Slige elskværdige, beskedne, talenrige Kiøbenhavnerinder seer man saare sjelden, thi ere de smukke og talentfulde, da mangle de som oftest Beskedenhed, og hvad er hiint uden denne?

Hvis jeg ikke var Antonias og Olines Moder, da vilde jeg sige, at Bruuns har været lige saa heldig i at treffe vakre Svigerdøtre, som de har været uheldige i, ei at treffe Herrer, der forstod at skatte Deres Døtters Værd. Marie⁹ er et herligt Væsen, agtværdig og interessant, Mine¹⁰ er vakker, Christiane¹¹ og lille Marie¹² er elskelige. Gid Bruuns boede i Odense, her er ingen saa vakre Piger, intet Huus saa behageligt som Deres.“

Der er opbevaret et lille Minde om det muntre og hjertelige For-

Den Bruun'ske Gaard i Fredericia

hold, der herskede mellem Søskendene i Fredericia, nemlig en Hilsen til Broderen Peter Daniel Bruun¹³ i Anledning af hans Forlovelse 1. Februar 1822 med den yndige Reinholdine Schönheyder. Originalen tilhører — ligesom Christiane Muus' „To Aar af min Ungdom“ — Amtsforvalter Jørgen Swane.

Herr P. D. Bruun

Licentiatius juris, constitueret Assessor i Overretten i Wiborg.

I al Simpeltid; men derfor ikke mindre hiertelig, gratuleres Du af Din hengivne Broder

H. B. Bruun.⁵

Ogsaa jeg gratulerer Dig ret inderlig kiære Daniel! og beder Dig bringe den kiære Pige min Hilsen og sige hende hvor inderlig megen Deel jeg tager i Eders Lykke, din

Antonie³.

Jeg gratulerer Dig min søde Bro'r

Jeg kan nu sige frit Sparto til —

den Uvished ieg saalænge har næret, og hvoraf Du ikke kunde rive mig paa nogen behageligere Maade end ved den Efterretning Dit Brev var Overbringer af. — Du bringer os en Søster, hvilken Glæde for os alle og i Særdeleshed for mig, der venter at tilbringe mine Dage i Nærheden af en saa vakker Svigerinde, som Du ret meget vil anbefale mig til.

Din Broder Christian¹⁴.

Hvor er ieg lykkelig at han holdt op engang,

Jeg føler mig bespændt af en uhyre Trang

Min Glæde og min Fryd for Eder at udtrykke

O! at ieg kunde see den Elskov og den Lykke —

der i denne Tiid har bemægtiget sig Eder, dog det lader sig for Øie-

blikket ikke gjøre, men overbeviist om at Eders Kjærlighed ikke optøes og forsvinder med Iis og Sne, glæder ieg mig til Foraaret, i Virkeligheden at see, hvad nu kuns Phantasien kan vise mig af Eders Lykke — sandelig den nydes ikke allene, vi Alle, Alle dele den med Eder, og takker Dig af Hiertet kiære Daniel! der har skiænket os saa kiær en Søster.

Din Mine¹⁰.

Jeg henholder mig ganske til mit Brev som ledsager dette og vil kun som et Led af den Kjæde nedskrive mit Navn

Marie¹².

Kiere Daniel!!!

Efter som at Du har været saa god ogsaa at indlemme mig i Din store Hemmelighed, saa vil jeg ikke undlade at takke Dig ret meget derfor; til Beviis paa hvor meget jeg interesserer mig for Din Skiæbne, saa har jeg allerede strax efter Din Afreise (thi Du maa viide at jeg dengang meget godt kiendte Grunden til din Høitidelighed) begyndt paa et par Strømper til Dig, for at forebygge at du ikke paa Din Bryllupsdag af Mangel herpaa, skulle blive til en *Tyv*; jeg arbejder af alle Kræfter paa dem og haaber at jeg nok til den Tid skal faa dem færdig, og saa skal de med det høitidelige Ønske blive dig tilsendt:

Gid det maae ei gaae Dig, som det gik Wessels Strømper!

Gid Eders Kierlighed, maae aldrig mangle Strømper!!!!!!!!!!

Line¹⁵.

Langs Kanten af ovenstaaende er skrevet:

Undskyld dette Smørieres Mangel paa Nethed og *Elegans*

Mine egentlige Følelser var langt varmere. —

og Fætteren Christian¹⁴ har nedenunder skrevet:

Hvor vittig og hvor net! —

efter Vedkommendes Opfordring.

CHRISTIANE MUUS

født Bruun

1802—1859

C. A. Jensen pinx. ca. 1830

PARIS

Mlle C. Braun
et
Ludwig H. Braun

M. D. C. C. L. X. V.

P. S. I. S. T. E.

Ogsaa jeg gratulerer Dig og længes ret efter mundtlig at kunne sige
Dig det fra Din

Søster Magdalene¹⁶.

Jeg vilde gjerne ret smukt beskrive Dig min Glæde over din Lykke,
men — den er altfor stor til saadan at lade sig beskrive. Du maae
derfor lade Dig nøie med en ret hjertelig Lykønskning til Dig og
Din søde Dinia fra din

Marie Ditmarsken⁹.

En god Gjerning kan man ikke gjøre for ofte, jeg gjentager derfor
mit inderlige Ønske for Dig og Din søde Dinia.

Christiane¹¹.

Jeg er selv lille, mine Ord faa, men mine Ønsker for Eder mange.

Din Broder

Mads Pagh¹⁷.

~~~~~Bertel jr.¹⁸

Modtag og gode Bruun! en oprigtig Lykønskning til Deres Hiertes
Valg: af deres Veninde

A. Dorthea Petersen¹⁹.

I dette gode og lykkelige Hjem voksede, som det 9. Barn, Christiane
Bruun op. Hun var født 16. Marts 1802 i Fredericia og var saaledes
mellem 23 og 25 Aar, da den i de nedenstaaende Optegnelser for-
talte Kærlighedshistorie fandt Sted.

Disse Optegnelser af Christiane Muus, en lille Kærlighedshistorie
fra længst forsvunden Tid, maa efter alt at dømme tidsfæstes til
Aarene 1825—27. De er tidligst nedskrevet i 1850, og er af Christiane
Muus givet til hendes bedste Veninde Fru Julie Swane²⁰, bag paa
Omslaget har Fru Swane skrevet „Betroet Gods. At aabne med Re-
spekt“. I 1871 er de givet til Generalmajor Johan Peter Købke²¹, en
Søstersøn af Christiane Muus, der var gift med Kirstine Bruun²², en

Broderdatter af Christiane Muus, af Julie Swane, der skriver: „Kjære Venner! *Nu* ved jeg *Dette* i kjerlige trofaste Hænder.“

Naar vi nu, 125 Aar efter disse Begivenheder, har ladet dem fremkomme for Slægten, føler vi os ogsaa forvisset om, at den vil modtage dem med Respekt, læse dem med et forstaaende og kærligt Sind og tænke paa den glade unge Pige, hvis Hjærte maaske fik et lille Saar for Livet.

Og vi vil saa lade Christiane Muus selv fortælle sin lille fine Kærlighedshistorie, der ogsaa giver et godt Indblik i det smukke Forhold mellem hende, hendes Forældre og Søkende.

TO AAR AF MIN UNGDOM

Paa den Tid, jeg nu vil omtale, finder Du mig, Du Kjære! som en lykkelig, glad, ung Pige i mit yndige Hjem, omgivet af en forstandig om Moder, en kjærlig Fader og kjærlige Søkende. —

Du seer mig i den tidlige Morgenstund, medens Søstrene endnu hvile, gjøre en Spadseretur i vor Have og synge min Morgensang med Lærken og de andre smaa Fugle! naar jeg saa traadte frisk og sund ind i Stuen, fandt jeg min Moder ved Thebordet, beskæftiget med at tilberede os Theen. — Denne Tid paa Dagen holdt jeg meget af, der var endnu Stilhed og Ro, før Travlheden og Virksomheden begyndte, — der var meget at gjøre i det store Hus, Enhver havde sin Gjærning at iagttage, og Enhver opfyldte troligen sine Pligter.

Jeg holdt meget af mit Sytøj, thi derved kunde mine Tanker flyve saa høit og saa vidt, som de vilde, undertiden laae en opslagen Bog foran mig, hvorfra jeg lærte Digte uden ad, som senere i Livet gav mig megen Glæde. Saaledes Altsaa, finder du mig, da Livet skulde begynde at vise mig en alvorligere Side — —

Den Broder²³, som var jevnaldrende med mig, og som havde fulgt mig i Læretimerne og deelt Barndommens og den første Ungdoms

Glæder med mig, var i Udlandet for at uddanne sig til sit Fag — han skulde nu vende tilbage, og jeg var sjæleglad, da jeg gik til Havnen for at modtage ham — han kom syg hjem, han var paa Reisen blevet alvorlig syg — jeg pleiede ham, skiftede med min Moder til at vaage hos ham, intet vilde hjælpe — otte Dage efter, tog Gud ham til sig. — Dette var min første Sorg. —

Vor gamle Huslæge²⁴ var død kort før, saa at en ny Læge²⁵ blev kaldet, — det var en ung Mand, som kun et Aar havde opholdt sig i Byen . . . . . som Stiftphysikus, han og hans Kone²⁶ var alt længe kommet i mit Hjem, og da han var en videnskabelig dannet Mand, underholdende, med et behageligt Væsen, fik hele Familien ham kjær. Dette Dødsfald smertede ham derfor, ligesom os Andre, og knyttede ham endmere til vor Kreds — hans Kone var os og kjær, omendskjøndt hun stod langt tilbage for ham i Dannelse, saa at det ofte var Gjenstand for vor Samtale, naar vi Søstre om Aftenen forsamledes paa vore Værelser efter en behagelig Aften, hvori han havde været Sjælen, „Hvorledes er det dog muligt, at han har kunnet gjøre et saadant Valg“.

Det var Sommer — nu kom den Tid, vi skulle drage paa Landet: det skete med Glæde, thi vi reiste Alle, og *der* var og godt at være, jeg var af Naturen lidt sværmerisk, min Broders Død havde givet det mere Næring, jeg gik ofte ganske ene ud paa Hedebakkerne og saa Solen gaae ned, da syntes mig, jeg var ham nærmere.

Om Efteraaret kom vi tilbage, alt begyndte nu at ordne sig for Vinteren — Oplæsning om Aftenen, smaa Concerter hver Torsdag i vort Hjem, min ældste Søster⁹ spillede Fortepiano, hun blev accompaneret af en Violoncel, en Violin og 2 Fløiter — vor Husven Doctoren spillede den ene Fløite. Disse musikalske Aftener ere mig ufor-glemmelige, jeg nød dem ret — og syntes, jeg var i Himlen! Vi kom meget lidt ud, vor Glæde havde vi hjemme. Forældrene deelte dem altid med os, og derfor nøde vi dem dobbelt. Denne rolige Lykke

blev lidt efter lidt undergravet for mig uden, at jeg, eller Nogen ahnede det, jeg havde en saa ubegrændset Tillid til alle Mennesker, jeg kjendte saa lidt til Verden, eller til de Storme, som kunne bo i et Menneske, Ingen advarede mig, da de ikke kjendte Faren, vi vare Alle trygge.

Sommeren kom atter — jeg forekom mig selv at være blevet saa meget ældre — min dyrebare Moder sagde en Dag til mig, „hun syntes, jeg havde udviklet mig saa meget i det sidste Aar“, jeg fald hende om Halsen og spurgte, „om hun var fornøiet med mig?“, det var hun — og jeg syntes, ligesom naar jeg hørte Musik, at jeg var i Himlen! naar der var Nogen, der holdt af mig, og vilde have mig til at tilhøre dem, afslog jeg altid deres Tilbud med de Ord, at jeg helst vilde altid blive hos min Moder. Jeg gav ingen Anledning til sligt, naar jeg mærkede noget saadant, blev jeg meget tilbageholden og krøb ind i min Skal.

Vor Husven Doctoren vedblev at være vor kjærkomne Gjæst saa ofte han vilde — naar vi Søstre samtalede om ham, vare vi enige i, at han ved sin belærende Omgang havde stor Deel i vor Uddannelse, han var os Alle kjær. — Da kom der en Dag et Menneske og sagde til mig, „det er dog forskrækkeligt, hvor Doctoren holder af Dig, han har kun Øie for Dig, han lever og aander kun for Dig“ — jeg erindrere, at jeg svarede, det er ikke sandt, han holder af os allesammen og meest af Moder — imidlertid var der kastet Uro ind i mig, og mit Paradis borte, thi jeg troede man lagde Mærke til mig og dette ængstede mig.

Da jeg nogle Dage efter, en deilig Sommer Morgen, kom ned i vor Have, saa jeg i mit lille Have Parti mit fulde Navn i Karse træde ud af Bedet, jeg spurgte Brødre og Søstre, hvo der havde beredt mig denne lille Overraskelse? Ingen vidste det. Da vilde jeg spørge Doctoren, men den tossede Samtale faldt mig i Tanke, og jeg kunde ikke. Moder spurgte ham „om denne Spøg var af ham“, han tilstod det.

Alt gik sin rolige Gang, jeg nød Sommer Glæde i Mark og Skov og i vor lille Have. Om Efteraaret fulgte jeg min Fader paa hans Reise. Aftenen før vi skulde bort, kom vor Husven for at tage Afsked med os, han var stille, og ønskede, vi snart maatte komme tilbage, han saa besynderligt paa mig — saa jeg godt ved, jeg rødmede — altsammen, den omtalte Samtales Skyld.

Da vi havde været en Maanedstid borte, skrev Moder i et Brev til Fader, om han kunde indrette sin Hjemreise saaledes, at jeg kunde deeltage i det Bal, som forestod, min kjære Fader, som undte os al Glæde, var strax villig dertil. Vi kom hjem Aftenen før Ballet, Brødrenes Venner, som pleiede at deeltage deri, vare alt komne, jeg var sjaeleglad ved atter at være hjemme hos min kjære Moder, og ikke mindre glad ved Tanken om Ballet som forestod — iblandt Brødrenes Venner var der *Een*, som holdt meget af mig, men da jeg ikke havde noget Ønske i denne Henseende, undgik jeg ham, hvor jeg kunde, imidlertid viste han mig det paa Ballet mere, end ellers — dette piinte mig en Deel — naar vi kom hjem fra Ballet pleiede vi at sidde omkring Thebordet og samtale, før vi gik til Ro, denne Aften gik jeg strax paa mit Værelse.

Næste Dag gik Ø. op til min Broder, som boede ovenpaa, og sagde ham, at han maatte tale med mig for at faa sin Skiæbne afgjort — at han vilde gaae ned i Stuen for at træffe mig — lidt efter træder vor Husven ind til min Broder²⁷ og spørger hvad Ø. feilede, han havde været saa besynderlig, da han talede til ham — min Broder fortalte ham, at Ø. i dette Øieblik var hos mig for at faa sin Dom. Da blev vor kjære Husven fortvivlet, hvad han i Stilhed havde baaret paa i lang Tid, brød nu frem, han kunde ikke udholde, at jeg skulde tilhøre nogen Anden, han græd som et Barn, de spurgte ham, om jeg vidste dette, han forsikrede, at han aldrig havde yttret et Ord til mig og, at han troede mig aldeles uvidende herom, min Broder og Kone havde al deres Kraft nødvendig for at tale ham til Rette, de bad ham

tænke paa sin Kone, hun ved Alt, svarede han, og hun finder sig deri, derpaa forlod han dem.

Imidlertid sad jeg i vor Dagligstue og tilberedte Theen, da gik Døren op og Ø. stod for mig med sit Ønske og sin Begjæring — jeg betænkte mig ikke et Øieblik, men svarede ham, „at det kunde *aldrig skee*“, han vilde gjentage sin Bøn, men jeg forlod Værelset, og for at Ingen skulde mærke, hvad der var skeet, gik jeg op til min Broder og Kone, de forklarede mig strax, at de vidste Alt, og bad mig sige dem Udfaldet, dette gjorde jeg, de ville da overtale mig til at forandre min tagne Beslutning, men da jeg sagde, „at jeg fandt det ligesaa urigtig mod ham, som mod mig selv, at indgaa en Forbindelse, hvor der ingen Tilbøielighed var fra min Side“, fortalte de mig hele den Scene, som nyligen havde fundet Sted hos dem, og endte med „begriber Du nu, hvorfor vi ønske det?“

Jeg blev saa usigelig bedrøvet, sad længe og græd, bad dem ikke tale til mig — jeg bad den gode Gud staa mig bi! — efter lang Betænkning sagde jeg, at dersom Moder fandt det burde skee, vilde jeg gjøre det. Da bad de mig ikke at sige det til min Moder, da de havde lovet Vedkommende, at hun skulde blive uvidende herom, hendes Godhed og Agtelse kunde han, mindst i dette Øieblik undvære — jeg besluttede da at gaa til min Moder og bede om hendes Samtykke til, at jeg opfyldte Ø.s Ønske — jeg havde ondt ved at fremføre mine Ord, da jeg taledede med hende, hun blev i høi Grad forundret, hun havde ikke troed, sagde hun „at jeg vilde gjøre dette Valg, hun vilde kun mit Vel, og var det mit Ønske, en *virkelig* Tilbøielighed, vilde hun eiheller modsætte sig den“, hun var saa forstandig, og da hun prøvede mig med sit Blik, og det deilige Øie hvilede paa mig og hun da atter spurgte mig „er det virkelig Din Tilbøielighed?“ da kunde jeg umuelig svigte hendes Tillid, den Kjære! jeg faldt hende om Halsen og sagde, „nei, det er det ikke“, men jeg kan nok blive lykkelig ved at gjøre ham lykkelig! da blev hun gram,

den ømme, kjærlige Moder! og forsikrede at det aldrig maatte ske — af Medlidenhed maatte jeg aldrig indgaae nogen Forbindelse.

Her var altsaa intet mere ved at gjøre, jeg sov ikke om Natten, det forekom mig for meget, der for Øieblikket hvilede paa mig, jeg var saa ung og havde intet andet Ønske, end at leve i Ro og Fred i mit kjære Hjem.

Da jeg næste Formiddag gik op for at tale med min Broder, mødte jeg vor Husven, jeg gik af Veien for ham, men han kom efter mig og bad mig læse et Brev, han holdt i sin Haand, jeg følte strax, at jeg ikke burde have modtaget det, men han overraskede mig, jeg blev endmere ulykkelig ved at læse det, han sagde mig deri, at han havde elsket mig fra det første Øieblik, han saa mig, han havde strax sagt det til sin Kone, denne Følelse var altid blevet stærkere og stærkere hos ham; naar jeg med min sædvanlige Barnlighed og Venlighed havde talt med ham, da var han det lykkeligste Menneske, den Tillid, hvormed jeg altid nærmede mig ham, gjorde, at han endmer søgte at skjule sin Følelse for mig, naar han blot engang om Dagen kunde see mig, syntes han, han havde alt, hvad han behøvede, — det var nu, da han antog mig at skulle tilhøre en Anden, at han maatte have Lov til at udtale sig for mig — endte med — „for min Skyld, mørkne ingen Sky Deres Glædes Himmel — erindre Dem, Deres Glæde er min Lykke!!!“.

Jeg lagde Brevet atter sammen, og ønskede blot, at jeg kunde give ham det tilbage, jeg lagde Mærke til, naar han forlod min Broder, og gav ham da Brevet tilbage med de Ord „hvor kunne De bedrøve mig saa meget, naar De holdt af mig“.

Nu skulde alt atter til at gaa sin vante Gang, tilsyneladende gik og alt godt, men jeg var forandret i mit Forhold til ham, jeg samtalede aldrig med ham, turde neppe see paa ham, og han var høist ulykkelig. Da bad hans Kone mig en Dag med Taarer, om at være mod ham, som før, han vilde jo kun holde af mig, som hans kiæreste Veninde!

I de smaa Concerter syntes mig hans Fløite blev mere og mere smeltende, den bragte altid Taarer i mine Øine, jeg sang ikke mere i den tidlige Morgenstund med Lærken, Du kunde see mig gaa stille, alvorlig med foldede Hænder omkring i vor kjære Have — hans Sorg og Smerte syntes mig ikke, jeg kunde bære.

I Mørkningen listede jeg mig altid paa mit Værelse, og naar Maanen speilede sig i lille Belt, hvorhen over vi kunde se fra vore Værelser, da sved Ord mig, i en brændende Bøn, om Hjælp til at bestaa i denne svære Prøvelse, thi det alvorlige Regnskab, jeg altid holdt med min Samvittighed, sagde mig snart, at jeg mere og mere blev betaget af en Følelse for ham, som ikke burde være. —

Sommeren kom atter, og vi droge bort, da aandede jeg frit, jeg kunde igjen være glad, naar jeg ikke daglig saae hans Kummer. Hans Glæde var umaadelig, da vi kom tilbage, alt gik godt, idetmindste syntes det saa, men saa kom der Øieblikke og Dage, hvor Kjærligheden ligesom voxede paa begge Sider — og jeg følte det ikke kunde gaa saaledes — jeg ved ikke om min Moder dengang havde gennemskuet mig, hun berørte det aldrig, jeg troer nok, hun havde den Tillid til mig, at jeg selv vilde hjælpe mig ud heraf.

En Aften, da der var mange samlede hos os og alt var Glæde og Munterhed, sad vor Husven stille og bedrøvet, i forbigaaende spurgte Moder mig, hvad han feilede? da saae jeg med Taarer i Øinene paa hende og rødmede. Næste Dag var den kjære Moder alvorlig, og jeg selv bedrøvet — dette var mere, end jeg kunde bære — og jeg besluttede med min stærke Kjærlighed til hende at overvinde den, som ikke burde bo hos mig. — Jeg gik til Doctoren, bad hans Kone om en Samtale med hendes Mand, den fik jeg — jeg sagde ham da, at saaledes, som det var, kunde det ikke blive, for min Fred og Roligheds Skyld maatte enten jeg forlade mit kjære Hjem, eller, han forlade Byen, han gennemskuede mig i dette Øieblik, og han svarede — at han vilde gjøre Alt for mig — et Landphysikat, han antog var ledigt,

lovede han mig at søge — han havde opnaaet, hvad han ønskede, han vilde vide sig elsket. —

Han blev udnævnt til det Embede, han søgte, da han kom for at tage Afsked Aftenen før, han skulde reise, vare vi Alle forsamlede i Dagligstuen, der var en stille Bedrøvelse, thi de holdt Alle af ham, han græd, da han sagde Farvel til Moder — jeg var den sidste, han rakte Haanden til Afskjed, hans Haand skælvede i min, men jeg holdt mig flink — da Alle vare til Ro og sov omkring mig, udgød jeg min Smerte, indtil en mild Søvn for en Tid, lod mig glemme Alt, da jeg vaagnede næste Morgen, var han borte!

Han blev efter sin Afreise ikke omtalt i mit Hjem, han var ligesom død for os. Alle vare saa gode og kjærlige mod mig, især min elskede Moder, hun vilde glæde mig med alt, hvad hun kunde, jeg var skjøn-som, og hun havde snart igjen en flink, sund Datter i mig.

Kun en Gang hørte jeg fra ham, det var d. 1. Juni, hans Fødsels-dag, da sendte han mig indlagte Brev. —

Næste Aar efter døde han ved et Bad i Tyskland, jeg var *da* en lykkelig Kone. —

Den Vinter, jeg pleiede lille Hans²⁸ paa Hospitalet, hørte jeg en Dag, at hans Kone var bragt syg ind i Værelset ved Siden af, jeg gik strax til hende, hun blev saa glad ved mig, jeg viste hende al den Omhu, der stod i min Magt, Dagen før hun døde, sad jeg længe hos hende, jeg syntes, jeg havde en stor Gjæld at afbetale hende. —

Da jeg i Bombardements Dagene 1850 besøgte min Fødeby, var jeg og i den gamle kjære Have, de fleste Træer laae oprykkede med Roden af Bomberne, kun mit Kastanietræ stod endnu smukt — denne den sidste synlige Erindring om hine alvorlige, uforglemmelige Dage.

Den 30. Marts 1827 udnævntes Husvennen, Stadsfysikus Arendt til Landfysikus i Holbæk, den i ovenstaaende omtalte Afsked i det Bruunske Hjem maa derfor have fundet Sted omkring ved denne Tid.

Christiane Bruun maa ganske have ladet Glemselens Slør falde over, hvad der var sket, og begravet det i sit Hjerte, thi samme Aar, den 21. November 1827, blev hun i Fredericia gift med kgl. Fuldmægtig Laurids Fog Muus²⁹, en Halvbroder til Elias Bendz Muus¹², der i 1830 blev gift med Christianes Søster Marie Christine Bruun.

Et smukt og festligt Bryllup har det været, hvad Bryllupssangen, der ogsaa blev sunget til deres Sølvbryllup, giver Udtryk for.

DEN 21. NOVEMBER. ANNO 1827

Mel. Seit Vater Noach im Becher goss.

Hvor Kattegattet og Østersø
Forenes ved bølgende Baand,
Hvor cimbrisk Halvø og Odins Ø
Kan række hinanden Haand,
Hvor Fæstningen hæver sig stolt —
Kort sagt — I Fredericia! skinne i Aften de Lys paa Rad
Over al den Stad.
Der bliver en Bryllupsfest holdt.

Og yndigt speiler i lille Belt
Sig den Illumination.
Musiken stiger mod Stjernetelt
Fra fyenske Bataillon.
Hurra for det Brudehuus!
Der straalere i Dandsen blandt Frøkner og Fruer *Christiane Bruun*,
Thi Brud er hun
Og Brudgommen er *Laurids Muus*.

Med zirligt Flikflak og Entrechat
Lang Engelsk dandses paa Taae,

Kammerassessor, Toldskriver
LAURIDS FOG MUUS
1795—1856

C. A. Jensen pinx. ca. 1830

Med Silkestrømper og Chapeau bas
I Galla Herrerne gaae.
Paa silkebroderede Skoe
Sig Damerne svinge med Blomster paa Haaret i Valtsen let,
Til glad og træt
Til sidst man sig føier til Ro.

Hvor hun har lært Laurids Muus at kende, vides ikke, men der kan næppe være nogen Tvivl om, at hun ikke har ægtet ham, hvis hun ikke holdt af ham. Hendes rene og ærlige Karakter vilde næppe tillade hende det, naar man tænker paa Samtalen med hendes Moder i „To Aar af min Ungdom“ angaaende den eventuelle Forbindelse med den anonyme Ø., i hvilken hun jo ogsaa skriver, at hun nu er en lykkelig Kone. Mange Aar efter i 1856, kort efter at hendes Mand var død, skriver hun den 20. Maj til sin Broder Højesteretsassessor Peter Daniel Bruun¹³, der var hendes Raadgiver: „Min inderlig kjære Broder! Jeg har saa meget at takke dig for, og jeg kommer i alle Dele saa tillidsfuld til dig, thi jeg veed, Du er saa kjærlig og altid beredt til at hjælpe mig, — men ikke sandt, Du kjære Broder! Du er enig med mig i, at jeg i alt gjerne vil handle i min elskede Mands Aand, og du maa derfor heller ikke fortryde paa, at jeg beder Dig modtage Indlagte — thi saaledes veed jeg var hans Ønske, og hans Villie har altid været og vil altid blive mig en kjær Lov. —

Din Søster Christiane.

Herpaa svarede P. D. Bruun: „Du misforstaar mig ikke, min kjære Søster, naar jeg, i alle Henseender erkjendende Din Godhed og Kjærlighed, beder Dig at tilbagemodtage det tilsendte. Da Du for nogle Dage siden omtalte min Omsorg for Dine Anliggender, spurgte jeg Dig, om Du ikke gerne vilde gøre mig en Tjeneste, naar jeg derom henvendte mig til Dig, og Du svarede mig da med Hjertelighed, at

det vilde være Dig en stor Fornøjelse, naar Du kunde det. Du maa da finde det naturligt, at jeg har samme Følelse som Du, og at det er mig kjær, at der er givet mig Lejlighed til at lade den træde i Virksomhed. Lignende Lejlighed kan jo mueligen og gives Dig, og jeg veed da, at jeg henvender mig til en kjærlig Søster, og jeg skal, hvis saadant skulde møde, gjøre det tryk og tillidsfuld.“

Børn havde Christiane og Laurids Muus ikke, men deres Hjem i København var et Samlingssted for Familien, ikke mindst for den unge Slægt, „Et aabent Hjerter og en aaben Haand Man stedse *her* saae rede“, som der staar i den Sang, der blev afsunget ved deres Sølvbryllup.

DEN 21. NOVEMBER. ANNO 1852

Mel. Og kjøre Vatten og kjøre Ved.

Nu er svundne femogtyve Aar,
En herlig Række skjønne Dage.
Dog fri for Sorg paa Jord jo Ingen gaaer —
Fra Herrens Haand vi Alt modtage.
Forgjæves ikke Sædemanden saer,
Thi moden Frugt har selv et stormfuldt Aar.
I Haab og Tro
Blomsterne groe
Som bære Frugt for Evigheden.

Her hvor os Dagens Fest forsamler froe,
Her var der altid Godt at være.
En Tumbleplads fandt Ungdomsglæden jo,
De Fjerne mødtes med de Nære.
Her var det Baand som Kredsen sammenbandt,

Og Fremtid knytter sig til det som svandt.
Kjærminder blaae
Smilende staae
Naar Ungdoms røde Roser blegne.

I Fædrelandets Kamp mod Fordoms Baand,
Og Strid for Frihed, Sandhed, Ære,
et aabent Hjerte og en aaben Haand
Man stedse *her* saae rede være.
Skaal for den kjære Onkel *Laurids Muus!*
Og Skaal for Dannekvinden i hans Huus!
Dagene flye —
Stedse paany
De skal Velsignelser medbringe.

Kun fire Aar efter, den 17. Marts 1856, døde Laurids Muus, og Christiane Muus overlevede ham kun $3\frac{1}{2}$ Aar, idet hun døde 3. Oktober 1859 i København. Ved hendes Begravelse den 8. Oktober blev nedenstaaende smukke Salme afsunget, den findes ikke i de ældre Salmebøger og er ganske sikkert skrevet til Christiane Muus' Begravelse. Hvem der har skrevet den, vides ikke, den findes i Renskrift med Søstersønnen General Købkes²¹ Haand, der ogsaa ses at have besørget Trykningen, den er dog næppe af ham.

Men hvem der end har skrevet den, saa er det et saa smukt og kærligt Farvel fra alle de Gamle og Unge, som Christiane Muus „med Søstersind og Moderhu“ har draget til sit Hjærte, at ingen kan ønske sig det bedre, og at hun med Fred har afsluttet sit opofrende Liv her paa Jorden, fremgaar af de sidste Linier i Salmen, hvor det hedder: „Saa hvil da i Din Skabers Favn! Naar Jesus kalder Dig ved Navn, da kjender Du hans Stemme!“

FØR TALEN

Mel. Lær mig, o Skov, at visne glad.

Nu er det milde Øie luket,
Nu er det Hjerteliv udslukt,
Som var vor Lyst og Glæde.
Den kjære Skikkelse ei meer
Vi vandrende iblandt os seer,
Derfor maae vi vel græde.

Men af forkrænkelige Støv,
Der faldt til Jord som gulnet Løv
For Vinterstormens Komme,
Den gode Engel løstes ud
Og blev kaldt hjem paa Herrens Bud,
Da Prøvens Tid var omme.

Hvo nævner deres Tal, som Du
Med Søstersind og Moderhu
Har draget til Dit Hjerte?
For Gamle, Unge lige kjær,
Du vilde glæde hver især,
Og selv saa lidt begjerte.

O fromme Sjæl, saa freidig, stærk
Til Troskabs, Taalmodts store Værk,
Til Andres Sorg at bære!
Dit Liv en Troens Gjerning var,
Opoffrelse til Præg den bar,
Og ikke egen Ære.

EFTER TALEN

Til Fredens Hjem Du kaldet er,
Hav Tak for hvad Du virked' her,
Du ædle christne Kvinde!
Det var Dit Livs Lyksalighed
At bringe Glæde, Trøst og Fred,
Velsignet er dit Minde!

Dit Liv saa rigt paa Kjærlighed,
Din Død, saa skjøn og fuld af Fred,
Vort Hjerter tro skal gjemme.
Saa hvil da i Din Skabers Favn!
Naar Jesus kalder Dig ved Navn,
Da kjender Du hans Stemme!

Er det personlige Minde om Christiane og Laurids Muus end svundet i de snart 100 Aar efter deres Død, saa takker Efterslægten dem den Dag i Dag, fordi de ved Testamente af 15. Juni 1854 oprettede det Legat paa Kr. 25000, der bærer Christiane Muus' Navn, for ugifte Piger, der er Descendenter af hendes Forældre Justitsraad Bertel Bruun og Magdalene Barbara Bruun født Brøchner. Som de første Bestyrere af Legatet var indsat Christiane Muus' to Brødre kgl. Agent Hans Brøchner Bruun⁵ og Conferensraad, Højesteretsassessor Peter Daniel Bruun¹³ og Laurids Muus' Broder Consul Elias Bendz Muus¹².

Til Slut bringes 3 Breve fra de unge i Slægten til Christiane Muus.

Odense den 2den Octob. (c. 1847).

Da Moder skriver til Kjøbenhavn, maa jeg ogsaa have et Par Ord med til Dig, søde, yndige, Tante Christiane. Tusinde Tak for den deilige Brystnaal, Du kan tro jeg er stolt ved at eie den. Jeg fik mange nydelige Ting, blandt andet ogsaa „Frithiofs Saga“ af Hans²⁸,

som jeg glæder mig meget til at læse, da jeg synes saa godt om „Axel“. Lt. Bergmann³⁰ havde skrevet et meget smukt Digt til mig, som jeg fik om Morgenens paa Sengen.

Frøken Schau³¹, Doctoren og jeg vare i Gaar ude at kjøre med Hans, han holder saa meget af at faae sig en lille Kjoretour om Søndagen. Han spekulerer paa at komme til Kierteminde endnu en Gang i Aar, dog det bliver det vist knap Veir til. Laurids³² er meget lykkelig ved Noderne, som Du sendte ham, han længes meget efter selv at kunne spille dem, dog det vil nok vare noget endnu.

Nu kommer Hwiids³³ nok snart hertil, det bliver morsomt for os at de skulle bo her ligeoverfor, de kunne ret oplive vore Vinteraftener.

Vil Du sige til Tante Magdalene¹⁶, at hun snart faaer Brev fra mig, da det allerede er sildigt faar jeg ikke Tid til at skrive i Aften, Vi savne hende meget, især naar vi om Aftenen gaar op paa vort Værelse.

Hvor det kan blive deiligt, naar Du til Foraar kommer herover til vor Confirmation, paa saadan en vigtig Dag maa man endelig have Nogen af Familien hos sig.

Nu Farvel, Du kjære Tante, jeg seer Klokken er mange og skal derfor til Sengs. Hans har allerede skrevet paa de to sidste Sider, saa jeg maa nu høre op.

Din

Bertha³⁴.

den 2den October.

Klokken er ikke meget over 4¹/₂, saa jeg har endnu Tid til efter Løfte at skrive til Dig, Du kjære Tante Christiane. Det er rigtignok i Berthas Brev, men jeg drister mig ikke til idag at begynde paa et heelt. Jeg vilde ogsaa gjerne have skrevet til Tante Magdalene, men Tiden tillader det ikke idag, medmindre Hr. (?) skulde blive borte, hvilket jo nok kunde hænde sig, da der er stort Prøvevalg idag, Fader¹² er ogsaa deroppe.

Den Grønlandsfarer, som skulde komme fra Jakobshavn, er vel

ikke kommen endnu, jeg længes meget efter at høre fra Hr. Wulff. De fleste andre ere nok komne, idetmindste har jeg flere Gange seet en anmeldt i Avisen, Fader reiser nok i næste Uge til Kjøbenhavn, det var da morsomt, hvis den kom til den Tid.

Laurids havde allerede faaet sig en Kniv, da Du var saa god at sende en herover til ham, men saa forærte han Bertha den til hendes Fødselsdag, da hun saa meget havde ønsket sig en. Det var meget, at Du kunde huske, han havde tabt sin, han har formodentlig sagt Dig det, da Du var herovre.

Hvordan er det med den kjære Onkels Øie? Lægerne vare vel ikke vrede, fordi han havde taget en spansk Flue. Men det er sandt, han holder jo ikke af, at man taler derom, saa er det vel bedst at tie stille.

Der var vel stor Stads hos Bruuns³⁵ igaar, det maa være rart saadan at see Familien hos sig den Dag, men derimod gruer jeg frygtelig for de mange Gratulanter, jeg var oppe hos Schönheyders⁹ i Foraaret, da Gottlieb³⁶ blev confirmeret, og saa hvordan det gik til. Jeg kan ikke nægte, at jeg med lidt Skræk kom til at tænke paa den Dag, da jeg skal til det. Det er jo ogsaa unaturligt at tilbringe Eftermiddagen til en saa alvorlig og høitidelig Dag, med at staae til Stads for en Masse af Personer, som man slet ikke kjender. Men min Pen eller rettere sagt mine Tanker løbe nok med mig, saa jeg glemmer at Klokken er over 5. Farvel Du kjære Tante, hils Onkel, Tante M. og L. Lorensen mange Gange fra Din egen

H. C. Muus²⁸.

Kiel den 4. April 1846.

Hvorledes skal jeg ret kunne sige Dig, min søde Tante Christiane, hvor megen Glæde Du har gjort mig med de smukke Bøger, ret hjertelig Tak derfor, kjæreste Tante! Den engelske har jeg begyndt at læse, og den lader til at være nydelig, dog med de yndige Digte har Du især glædet mig, det forekom mig ret som en Hilsen fra

Hjemmet, da jeg aabnede Pakken og fandt denne Bog. Hvor de Digte dog ere yndige, der er saa meget i dem, som taler til Hjertet! endnu en Gang min Tak for dem.

Dit kjære Brev siger mig Gudskelov, at Du, min søde Tante, har det godt, jeg kan ret tænke hvorledes Du, som veed at indrette Alt saa nydeligt, har travlt med at faae Magdalenes³⁷ nye Hjem smukt, det er Skade, at deres Bopæl er saa langt borte fra Dig.

Fra den kjære Tante Kraus³⁸ har jeg igaar ret havt et sørgeligt Brev, de have den Sorg, at Mathilde Prehn³⁹ har mistet sin lille Pige, det skal have været et yndigt og klogt Barn, som Mathilde var saa uendelig lykkelig over. Stakkel, hun skal være saa usigelig nedbøiet. Hvis Tante Pouline¹⁵ ikke veed det, er Du maaske saa god ved Leilighed at sige hende det.

Til sidst beder jeg Dig blot hilse Onkel Laurids og Magdalene venligt fra mig og Du selv, min søde Tante, hilses og takkes af din

Elise⁴⁰.

Den kjære Tante Regenborg⁴¹ sender Dig en venlig Hilsen.

ELIAS BENDZ MUUS
OG
MARIE CHRISTINE BRUUN

Købmand
ELIAS BENDZ MUUS
1805—1893

Efter en grundig Handelsuddannelse i Udlandet vendte omkring Midten af Tyverne Toldinspektør, Etatsraad Hans Muus' yngste Søn, Elias Bendz Muus, der var født den 16. Marts 1805 i København, tilbage til Danmark og kom i Tjeneste hos Købmand og Fabrikant, Justitsraad Bertel Bruun i Fredericia. Justitsraad Bruuns Datter Christiane var gift med Elias B. Muus' ældre Halvbroder, Toldskriver Laurids Fog Muus, og man kan maaske gætte paa, at Laurids Muus har lagt et godt Ord ind for Broderen hos sin Svigerfader, der faa Aar efter ogsaa skulde blive dennes, idet Elias B. Muus senere blev gift med Justitsraad Bruuns yngste nydelige Datter Marie Christine, født den 11. April 1806 i Fredericia.

Morsomt nok er der bevaret nedenstaaende Brev fra Tabitha Plum¹, en Datter af Biskop Plum² i Odense, til hendes Broder, cand. theol. Niels Munk Plum, der i 1828 var paa Studierejse i Tyskland, hvori hun fortæller om et Besøg hos Justitsraad Bruuns i Fredericia og særlig om Marie Christine Bruun, der til Adskillelse fra en ældre Søster Maren³, kaldet Marie, kaldes lille Marie, og Elias B. Muus, der paa det daværende Tidspunkt ikke synes at have erklæret sig, men det var dog klart for Familien, at han var meget interesseret i hende.

Brevet lyder i Uddrag saaledes:

Odense den 25. Juli (1828)

Her er jeg da igen kiere Broder, thi Moder² havde længe været svag inden jeg vidste hvorledes det stod, da kom endelig et Brev fra Fader, og Oline⁴, Antonie⁵ og jeg ilede hertil, men fandt hende Gud-

skelov bedre. Søstrene reiste atter, men jeg blev og har siden plejet hende og havt den Glæde at faa hende raskere. Dog langsomt gaar det med Kræfterne, og Sønnen er daarlig, Humeuret ej bedre. Det har været en umaadelig besværlig Tid for Marie⁶ og Hanne⁷ ja sandelig ogsaa for Fader at være om hende. Jeg kom den 9de Juli — (til Fredericia) — og havde da tilbragt en herlig Maaned blandt de kiere Mennesker der, som ret havde styrket mig. Dine Breve fulgte mig derover, andre bleve mig tilsendte, og jeg læste Alt det, som havde Interesse for Oline, Antonie, l. Marie Brun og det var da næsten Alt. De glædede dem ret ved disse Breve, og du kan begribe, at jeg ved at læse dem oftere gjorde mine Sager ret godt. En Morgen skulde der pilles Cocusbønner, jeg var Lectrice. Fru Brun kom ogsaa ind og hørte Beskrivningen af Berlins Herligheder, som ret interesserede hende. Hilsenerne bleve bragt til Enhver. Oline seer ret blomstrende ud, Antonie var 3 Uger derovre og er ogsaa sød og smuk som vor kiere Oline, senere kom den kiere Marie Schönheyder³, som vi fortalte adskilligt af dine Breve, da nogle dengang vare sendte tilbage, hun bad dig saa kierlig at hilse. Hendes lille Bertha⁸ har et saa interessant Ansigt som et lille Barn paa 5 Maaneder kan have, hun er Moderens Glæde, men ligner Faderen, det er et lykkeligt Par. Muus, som skal gjøre overmaade meget af Marie B. var det nu ei meget at mærke paa, han har maa-skee føelt, at det generede hende; den unge Engellænder som kun er 17 Aar, men seer ældre ud, er et udmærket smukt Menneske med et særdeles interessant Ansigt men af en overordentlig lidenskabelig Character, gjør meget af hende, men varierer da som unge Herrer pleje. Hun er venlig og beskeden mod ham, som mod Alle, maa døje saameget for ham og Muus, at hun efter min Mening føler sig trykket i sit Hjem og vist er glad ved at følge med Christiane Muus⁹ til Kiøbenhavn, hvor hun nok bliver Vinteren. I en By som Fredericia har man travlt med Partier, og dette maa være den blye Pige meget ubehageligt. At leve daglig med Engellænderen uden at interessere sig for ham

MARIE CHRISTINE MUUS

født Bruun

1806—1864

er umuligt, hvormeget maae man ikke beklage, at et Menneske med saa gode Evner er saa umaadelig forsømt og ej der er paa sit rette Sted. Captain Kiøbke¹⁰ fortalte en Aften at Hans Müller¹¹ (som nu endelig er blevet forlovet med en rar godlidende ung Pige) havde sagt til l. Marie „Tag dem iagt, thi som man best sidder kommer Kierligheden, og saa er det forbi med ens Roe“ hun havde svaret „den skal være mig velkommen“. Denne Naivité gjør hende meget elskværdig. Hvor jeg vil savne hende, naar jeg nu om nogen Tid, hvis Moder bliver saa vel, tager der over igjen for at fortsætte Badekuure som bekom mig saa vel. Heele Familien var næsten samlet, dog var det Skade at Hans¹² maatte reise til Holland.

Marie⁸ lever da i Erindringen, gjør umaadelig meget af Marie Bruun og synes best om M. P. Bruun¹³ af de Herrer derovre, skjøndt hun ej kan nægte at Holl (?) er elskværdig og smuk.

2 Aar efter, den 9. Juli 1830, blev Elias B. Muus og Marie Christine Bruun gift i Fredericia, men allerede den 1. Dec. 1829 havde Elias B. Muus nedsat sig som selvstændig Købmand i Kerteminde, hvor hans Fader stammede fra. Det var en smuk, gammel og god Gaard, Elias B. Muus førte sin unge Kone ind i, og ved sin Dygtighed havde han hurtig faaet en god Forretning i Gang, men det synes, som om Overflytningen fra det store og fornøjelige Hjem i Fredericia til den lille, og for Marie Christine hidtil ukendte, By har været lidt vanskelig for hende, og hun har følt Ensomhed, særlig da hendes driftige Mand havde fuldt op at gøre Dagen lang med sin Forretning. Hendes „forstandige og ømme“ Moder Magdalene Barbara Bruun har mærket det og skriver da til hende og foreslaar, at hendes Kusine Bartholine Hviid¹⁴ kommer og besøger hende — men hun skal selv hente hende i Fredericia! Vi maa haabe, at Marie Christine fik den lille Tur til det gamle Hjem i Stand, thi 2 Maaneders Dagen efter Brevet, den 10. Januar 1831, døde hendes Moder.

Fridericia d. 10. November 1830

Tak kiere Marie for Dit Brev, det glæder mig og os alle saa meget at høre fra Dig og vide at Du har det Godt. Det er io rigtig nok lidt eensomt for Dig da den kiere Muus har saa meget at bestille, men det er io Godt og bringer Gode Frugter. og Du lille Marie har io altid saa godt kunne moret Dig hiemme. vi morer os saa meget ved at høre din Pation for din Rok, det er besynderlig nok det hører man overalt hvem der engang faaer Smag paa at spinde at det er saa tilfredsstillende, skiønt man maatte synes den eensformighed vist var til at fange Griller. imidlertid har ieg tiltenkt Dig en anden fornøjelse som ieg vist troer vil være Dig kiert. ieg har talt med Bartholine Hviid om at være hos Dig nogen tiid og det har hun stor lyst til naar Du vil hente hende. Du seer nok der er lidt Interesse derunder. Din Mand som Kiøbmand kan io altid finde en Speculation for sin Reyse og Du følger da naturligviis med, *Gjør det*, Comedie kan ieg ikke opvarte Dig med, da de spiller for sidste Gang i Morgen Aften de tager herfra til Odense. vi saa i Aftes et overmaade smukt stykke Chatarina af Findland Mad. Rosenbusk spillede mesterlig, og det blev i det heele givet meget Godt — fra Mads Pag¹⁵ havde vi sidste Post efterretning, han er for nærværende tiid i Rotterdam i handels Forretninger, det seer sørgeligt ud i Holland de ere saa mismodige der er ingen tillid Handel standser ganske. ieg glæder mig ret til snart at see ham den kiere Ven. i Wiborg er alt vel Marie Schønheyder³ er flyttet ind til Wiborg Daniel¹⁶ og Reinholdine har ret moret Dem i Kiøbh. og er bleven saa muntre derefter saa ieg haaber de lenge skal have Godt af — Johannes¹⁷ udvider sin Fabrique. her har i disse Dage været en Fabriquer fra Slesien som vi bringe 11 Familier derned. ieg synes det er for meget og ville hellere vore egne nød den fortieneste. Müller siger mig at Posten er ferdig at gaae bort og maae derfor slutte med mange venlige Hilsener til alle — men een især til Din kiere Muus og Dig fra Din uforanderlig kierlige Moder

M B Bruun

Elias B. Muus' Købmandsgaard i Kerteminde

ieg har gjort mig umage for et skaffe Dine Lys færdige til i Dag og de er afsendt til Middelfart med Jochum for derfra at gaee til Odense maaske Du da selv kunde tage dem med naar Du paa Søndag kommer der naar du indretter Vognen derefter, de er i 9 Sukker Casser og adviseret Petersen —

6 Lpd. 3½ Pd. Form lys a 23 St. Rgb....	23	RBD	5	M	1	S.
2de Sukker Casser	1		2			
14 Lpd. ½ Pd. Telle a 19 S.	44		2		9	
2de Foustagier	1					

---

70 R. 3 M 10 S.

videre 4 Lpd. 13 Pd. telle a 5 M. 10 S.

Courant	27	M.	12	S.
for at støbe og Garn	15		7	

A Courant... 43 M. 3 S.

Madame Marie Muus

frit.

Kierteminde

Det var kun i 13 Aar, at Elias B. Muus havde Bopæl i Kerteminde, i 1842 købte han den forfaldne Sukkergaard i Odense, som han nedrev og opførte i engelsk Stil, den store, stilfulde Bygning, som den Dag i Dag staar som for 100 Aar siden, med Undtagelse af, at det smukke, røde Teglstenstag er afløst af et mindre pynteligt Skifertag.

Der skulde være Plads til den store Forretning og ikke mindre til de mange Børn, ialt 12, der efterhaanden voksede op, 7 fulgte med fra Kerteminde, og 5 fødtes i Sukkergaarden; den ældste Hans Carl Muus er født den 4. September 1831, og den yngste, den senere Handelsminister Oscar Hakon Valdemar Bruun Muus¹⁸ den 24. November 1847. O. B. Muus har i det af Ferslew & Co. i 1911 udgivne Hefte „Mit Hjem“ givet et Billede af Hjemmet i Sukkergaarden, der hidsættes her.

DET GAMLE KØBMANDSHJEM

Mit Barndomshjem! Minderne derfra spænder kun over en forholdsvist kort Aarrække, thi i mit niende Aar kom jeg paa Sorø Akademi, og samtidig flyttede mine Forældre til København. Hjemmet i den store Købmandsgaard i Odense blev hævet, selv om Forretningen fortsattes.

Den store Købmandsgaard var selvfølgelig en herlig Tumbleplads for os Dreng. Ud mod Aaen en stor toetages Hovedbygning med Forhave, i Sidefløjen mod Gaden Kontorer og Butik og i Tilslutning dertil to Gaarde omgivne af Pakhuse og Stalde. Bag disse igen stor Have, Tømmerplads, en prægtig Allé langs Aaen og dertil Marker og Eng. I Sandhed et rent Eldorado for en Dreng, og jeg havde da ogsaa i videste Omfang fri Tumbleplads.

I selve Hovedbygningen beboede vi begge Etager, hvis Værelser var meget store, men da vi var 12 Børn — jeg var den yngste — og deraf 9 Pigebørn, krævedes der jo ogsaa megen Plads.

Hvad der nu senere for mig maaske mest staar som et Særkende for den Tid, er den mærkelige Sammenblanding af storslaaet Herskabsliv og den fra den forrige Generation nedarvede Sparsommelighed. Paa første Sal i Hovedbygningen var der en stor Sal, som gik tværs igennem Bygningen. Langs Væggene stod hvidlakerede Sofaer med rødt Betræk, og i den ene Ende af Salen var der en fast Tribune for Musikken, men Traktementet til Ballerne var kun skaaret Smørrebrød og Punsch eller „Biskop“. Til daglig Brug var Levemaaden meget tarvelig. Men naar gode Venner fra Herregaardene kom i Besøg, var der til Aften varm Gaasesteg, Ænder, Harer eller lignende.

Bagerbrød var en Delikatesse. Hver Fødselsdag fik jeg saaledes et Toskillings-Franskbrød, men nede i det store, hvælvede Vaskehus stod Dejgtruget, hvori hver Uges Brødforsyning æltes, for derefter at sendes til Bagning hos Bageren.

Grosserer, fhv. Handelsminister
OSKAR B. MUUS
1847—1918

Knud Larsen pinx. 1905

I det hele var det naturligvis en stor Husholdning, med tysk Guvernant, fast Syjomfru og diverse Gaardskarle til Landmændenes Betjening. — Nede i den ene Sidefløj var det store Køkken og ved Siden deraf Karlens Spisestue, hvor jeg kun altfor gerne søgte ned om Aftenen, og hvor der i den nærmeste Tid efter Jul hver Aften spillede Kort om Juleæbleskiverne, som Dagen igennem opbevarede i Bordskufferne.

Kontoret var Helligdommen, som jeg saa hen til med stor Respekt, og ligesaa muntert som jeg tumlede mig i Butikken, paa Lofterne eller helst paa Tømmerpladsen, ligesaa forsigtigt saa jeg hen til Kontoret. Fader var en alvorlig og ret streng Mand. I Familien saa jeg ham nærmest kun ved Middagsbordet, og naar han bagefter fik sig en Middagslur i den store Lænestol, skulde jeg vel vogte mig for at gøre Støj. Men i sin Forretning levede han. Der var han ikke alene den ansete og dygtige Mand, men frem for alt den Mand, der i fuldeste Maal nød sine Kunders — Landmændenes — Tillid og Fortrolighed. I de Tider herskede der endnu et ret patriarkalsk Forhold mellem Købmanden og de Bønder, der handlede hos ham, og Fader var vokset op med dette Tillidsforhold. — Lad mig til Belysning heraf fortælle et lille Træk fra hans tidligste Købmandsliv. Som ung 24-aarig Mand begyndte han Forretningen i Kertemindet. En af de første Dage, da han stod paa sit Kontor, kom en gammel, hvidhaaret Bonde ind ad Døren. Træskoene havde han ladet staa ude paa Butikkens Brostensgulv, og der stod han nu i sin hvide Vadmelskofte, Knæbuxer og graa Strømper med den røde Toplue i Haanden. Han saa lidt paa den unge Købmand og saa sagde han: Tør jeg spørge, er det vor nye Fa'r?

For Far blev denne gamle Bondes Appel til det patriarkalske Tillidsforhold et Varsel og en Rettesnor for hele hans Forretningsførelse, og det var med ikke ringe Glæde og Stolthed, at han til sit 50-aarige Købmandsjubilæum modtog en Hilsen fra en Kreds af Bønder, der i samtlige 50 Aar kun havde handlet med hans Forretning.

Om end mit egentlige Barndomshjem var i Odense, saa ejede dog Kerteminde med den gamle Købmandsgaard en ejendommelig Tiltrækning saavel for mig som for alle mine Søkende — et Forhold, der har bevaret sig til den Dag idag.

Sammen med Virksomheden i Odense drev Fader vedvarende den oprindelige Forretning i Kerteminde. Som Regel kørte han en Gang eller to om Ugen derned, og om Sommeren, særlig i Ferierne eller paa Søndage, fik nogle af os Børn Lov til at komme med.

Og saa blev der Fest. Der blev spændt for den store, aabne Familievogn, og det størst mulige Antal blev anbragt deri. Vi kendte jo hvert Hus paa Vejen, og naar Kertemindes røde Tage første Gang skimtedes over den blaa Fjord, hilstes de med høie Jubelraab. Den gamle, bindingsværks Købmandsgaard havde — og har endnu — en Eiendommelighed: Man kører altid ind ad Bagporten, og gode Venner og Kunder, der vil hilse paa Familien, gaa ikke rundt til Entréen, men i al Gemytlighed fra Gaarden ind igennem det store gammeldags, hollandske Køkken med sine Gulvfliser, sin brogede Maling og sin store Komfurbhvelving. — Ja, det Køkken i Kerteminde! Aldrig har senere en Frokost smagt som det Maaltid, vi trakteredes med, naar vi kom til Kerteminde.

Saa tumlede vi Dagen igennem ved Havnen og i Skoven eller paa Tømmerplads og i Butik, og naar vi om Aftenen skulde køre hjem, fik hvert af Børnene ufravigelig et Kræmmerhus med Svesker, Rosiner og Mandler. Det var vor faste, højt elskede Tribut. Man var nøisom dengang.

Og saa kørte vi hjem. Hurtigst muligt svøbte vi Børn os i de medbragte Tæpper, Hovederne søgte det bedst mulige Støttepunkt, og snart sov vi alle bliedeligen. Saa farer vi op ved et Stød af Vognen, — hvor tydeligt føler jeg det endnu! Vi er inde paa Odense Brolægning, Kertemindeturen er forbi.

O. B. Muus

Til Fuldstændiggørelse af Karakteristikken af min Bedstefader kan jeg tilføje nogle Smaatræk, som min Fader i sin Tid har fortalt mig:

Bedstefader var ingen Jæger, men i sine unge Dage skulde han engang prøve at skyde, og han tog en Bøsse og sigtede paa en Graaspurv og fyrede af, og Spurven faldt død til Jorden; Bedstefader blev saa forskrækket over, at han paa denne Maade havde slaaet det lille Dyr ihjel, saa han aldrig nogensinde mere i sit Liv rørte ved en Bøsse.

I Sukkergaarden havde de en lille islandsk Hest, der hed „Zampa“, den kom gerne hver Dag hen til Bedstefaders Kontor, som jo var forbudt Territorium for Familien, og bankede med Hovedet paa Døren, og et Øjeblik efter dukkede Bedstefader op med Haanden fuld af Korn fra Prøver, han havde staaende, for at give „Zampa“ et lille ekstra Foder.

Bedstefader havde ogsaa Sans for Humor. Da Firmaet i sin Tid havde oprettet en Fiske-Guano Fabrik i Kerteminde til Udnyttelse af Affaldet, skrev han i Fremtiden udenpaa Konvolutten til sin Svigerdatter Fanny Muus: Fru Gødningsfabrikantinde Muus.

Da et af de mange Pigebørn var blevet født, sagde han til Svogeren Mads Pagh Bruun: „Det er ligemeget, hvis Du vil gøre hende til Din Arving, skal jeg opkalde hende efter Dig og kalde hende Madspine.“

Da en ung Kørehest havde brækket Benet og maatte slaas ned, lod Bedstefader den ene Skinke røge og sendte den op til Mads Pagh Bruun, der var anset for en Lækkermund, idet han samtidig skrev: „Fra en Forretningsforbindelse i Sverige har jeg faaet sendt en røget Bjørneskinke, som jeg hermed sender Dig i Haab om, at Du vil finde Behag i den.“ Mads Pagh Bruun tog det for ramme Alvor og gik i den Grad i Vandet paa den og roste den dejlige Bjørneskinke, saa Bedstefader aldrig nogensinde turde fortælle den rette Sammenhæng — Mads Pagh Bruun var jo en meget betydelig Personlighed dengang.

Thorbjørn Muus

ADJUNKT
CHRISTIAN GOTFRED VEBER FABER

Adjunkt, cand. theol.

CHRISTIAN GOTFRED VEBER FABER

1822—1883

BERTHA MAGDALENE BRUUN FABER

født Muus

1832—1916

Efter Fotograf

Blandt Elias B. Muus og Marie Christine Bruuns 12 Børn var Bertha Magdalene Bruun Muus den næstældste, hun var født den 9. September 1832 i Kerteminde og døde den 5. Februar 1916 i København. Den 23. September 1853 blev hun i Odense gift med Adjunkt ved Katedralskolen dér, cand. theol. Christian Gotfred Veber Faber.

Af sin Fader har Professor Knud Faber¹ givet efterfølgende smukke Levnedbeskrivelse. Vi ser ham som ung deltagende i de store Ungdomsfester paa Sukkergaarden omkring 1848, hvor han forelskede sig i den ældste Datter, men først nogle Aar senere kunde han hjemføre hende som sin Brud. Efter først at have boet i en Sidelænge til Sukkergaarden flyttede Fabers i 1857, da Elias B. Muus flyttede til København, ind i Stueetagen og senere op paa 1. Sal. Adjunkt Faber døde den 6. November 1883.

MIN FADER

Christian Godfred Veber Faber

blev født 28. Jan. 1822 som Søn af Biskop Nicolaj Faber², der da var Sognepræst til Allested og Vejle, fra 1834 Biskop for Fyns Stift. Med Fornavnene var Fader opkaldt efter en Onkel gift med Nicolaj Fabers to Aar ældre Søster Christiane³. Hun var først gift med den tyskfødte Apoteker Damman, men blev allerede skilt i sit 23. Aar, og 4 Aar

senere gift med den i Strassborg fødte Forretningsmand C. G. F. Weber. Han var som Franskmand Republikaner og kunde ikke finde sig i at leve under monarkiske Forhold. Han emigrerede derfor 1819 til Filadelfia med sin Hustru, som levede, til hun i 1867 blev 80 Aar.

Nicolaj Faber blev 1830 Stiftsprovst i Odense, og min Fader gik derfor i Skole i Odense og blev Student 1838. Han rejste derefter til København for at studere, og efter Faderens bestemte Ønske blev han Teolog. Dette var imod hans egen Tilbøjelighed. Han vilde være Læge og synes tidligt at have haft Sans for Naturvidenskab, men Biskoppen var stiv. For hans rationalistiske Aand frembød en teologisk Karrière med hans Støtte saa mange Fordele. I værste Fald kunde Fader studere til Læge efter at have taget teologisk Examen. Biskoppens Autoritet og Vilje blev i Overensstemmelse med Datidens Skik det afgørende. Som et betegnende Træk om Tiden kan anføres, at naar den myndige Biskop gik ud med sin Søn, maatte denne respektfuld gaa bag efter Biskoppen. Fra en Samling Breve fra Faders 5 Aar ældre Søster Thora⁴ ser vi ham som Student boende i Müntergade, og 1843 blev han teologisk Kandidat, men søgte ikke videre ad den teologiske Bane. 1847 blev han konst. og 1848 fast ansat Adjunkt ved Odense Katedralskole, der netop i 1846 havde taget sin nye Bygning i Brug efter en højtidelig Indvielse, hvor Biskoppen holdt Hovedtalen. 1848 døde Biskop Faber, 59 Aar gammel.

Faders første Undervisningsfag var Regning, Fransk og Naturhistorie, og i 1849 overtog han hele Skolens Undervisning i Naturhistorie. Imellem Faders efterladte Papirer findes en Mængde filosofiske og poetiske Betragtninger og Udkast. De er ikke daterede, men synes at stamme fra denne Ungdomstid og viser, hvor aandelig levende han var. Det var ogsaa i denne Tid, han traf Moder og forelskede sig i hende. Moder, Bertha Bruun Muus, var den ældste af Elias B. Muus' 9 Døtre, „de ni Muser“, som de ofte kaldtes. Faderen var Chefen for det store Handelshus, Elias B. Muus, som i 1842 havde

flyttet sit Hovedkontor fra Kerteminde, hvor Bedstefader i 1829 havde startet sit Firma. Da han flyttede til Odense, byggede han sin store Købmandsgaard i Frederiksgade 2 med Privatboligen med Façade ud mod Aaen og Frederiksbroen. Til denne Bygning medbragte han selv Tegninger fra England, og Huset bærer stærkt Præg af engelsk Stil og var endog forsynet med water closets, som da vistnok var ukendte i Danmark, i alt Fald i Odense. Da der forud havde været et Sukkeraffinaderi paa Stedet, fik Boligen Navnet „Sukkergaarden“, som den siden har beholdt.

I Slutningen af Fyrerne førte Muus her et stort og selskabeligt Hus. Odense laa ikke langt fra Treaarskrigens Krigsskueplads, og der var stadig Rykind af Officerer o. a. I Sukkergaarden traf Fader sin Skæbne. I et Digt, som han 13. Juli 1850 skrev til Moder, beskriver han en af de store Ungdomsfester paa Sukkergaarden. Han fortæller, hvorledes de dansede paa Marken til en Violins Toner, hvorledes de spillede Ring, vandrede i Engen langs Aaen for til sidst at samles til festlig Lag i Huset, hvor det endte med Dans. En bedre Danseplads kunde man ikke ønske sig end den store Sal, der paa første Sal da gik gennem hele Huset. Fader ender sit lange Digt med følgende Vers:

Skulde efter mange Dage
De maaske igjen en Gang
Dette Blad i Haanden tage,
Som en Glædens Dag besang,
Da lad og med Dagens Minde,
Som ved det vel vaagent blev,
Tanken sig om den forbinde,
Som Dem disse Linier skrev.

Ufølsom for Hyldesten har Moder næppe været, men nogen Forlovelse kom ikke i Stand den Gang.

Ved Biskoppens Død kom Fader i Besiddelse af nogle Midler. Biskoppen var Enkemand efter to Søstre², født Kaarup. Fader var født af den ældste, Christiane², der døde 28 Aar gammel i Barselseng 1823.

Først hjalp Fader sin yngre Halvbroder Viggo⁵ ud af Forretningsgæld, men derefter foretog han sin store Udenlandsrejse, der varede fra Nov. 1850 til April 1852. Forinden var han i 1850 en kortere Tid i aktiv Tjeneste i Trears-Krigen som „Herregaardsskytte“.

Hvor Fader først tog hen paa Rejsen, kan ikke fastslaaes, da vi kun har nøjere Data for 1851—52. Han tog antagelig først til Rom, hvor han i alt Fald maa have været ret længe og dér levet sammen med skandinaviske Kunstnere og andre unge Landsmænd. Han blev saaledes dernede intim Ven med Maleren Læssøe⁶ og med den senere Amtmand Wedel⁷ i Sorø. L. Fröhlich⁸ hørte ogsaa til Kredsen og udførte en Tegning af min Fader. Han ses der paa med kort, blond, spirende Skæg paa Hage og Mund. Ogsaa V. Kyhn⁹ hørte til hans Venner i Rom. Baade fra hans og Læssøes Haand fandtes hjemme Billeder givne til Fader.

Vi ved ogsaa, at han har været i Pompeji, hvorfra han har medbragt en Række skønne, smaa Vaser og Skaale med gamle Dekorationer. Ligeledes ved vi, at han har været paa Sicilien. Han har ofte fortalt om en eventyrlig Bestigning af Etna. Ledsagerne faldt af undervejs; men det lykkedes Fader med en enkelt italiensk Fører at naa op til Toppen og se ned i Kraterne. Undervejs fik de en svær Snebyge, som betog Føreren, men lidet imponerede Fader som Nordbo.

I dette Aar var Fader endvidere i Grækenland og i Konstantinopel. Forholdene var i Grækenland meget urolige og opløste. Jeg husker, han har fortalt om et Møde med „Røvere“ under en Udflugt i Bjærgene. Det forløb dog ganske fredeligt. I Tyrkiet fik han Sympati for Tyrkernes flegmatiske, men ordensprægede Opførsel. De sad fredelig og røg deres Piber udenfor Husene, lod Livet passere og Kvinderne

arbejde. Som et Kuriosum har han fortalt, at han under et Besøg i Sofiamoskeen i Konstantinopel saa Førerne med en lang Stok pille Mosaikstumper ned fra Loftets kolorerede Hvælvinger for at give dem til Turisterne. Fader havde et saadant blaåt Mosaikstykke med hjem foruden adskillige orientalske Klædningsstykker, Silkesko etc.

For det følgende Aar har vi nøjere Oplysning om Rejsen ved Hjælp af det Pas, han den Gang benyttede, og som var efterladt i hans Papirer. Det viser, med hvilket Besvær man da maatte skaffe sig Visum fra Alverdens Legationer og Konsulater for at rejse ind og ud over de forskellige Grænser. Passet begynder i Wien 11. Juni 1851, hvortil han maaske er kommen fra Tyrkiet. Den 18. Juli var han naaet til München og drog 10 Dage efter over Stuttgart til Schweiz, hvorigennem Rejsen tog 8 Dage, og ved Slutningen af August kom han til Milano, drog derefter over Como og Verona til Venedig, hvor han var en halv Snes Dage. Derefter over Livorno til Firenze. Her opholdt han sig en Maaned og fordybede sig aabenbart i de mange Kunstskatte. I November tog han over Marseille til Paris, hvor han blev fra December 1851 til sidst i Marts 1852. I Paris oplevede han Louis Napoleons Statskup. Nogle meget talende Gadeplakater fra disse Dage er vedlagt Passet. Han oplevede tillige at blive arresteret. Den Kafé, hvor Skandinaverne holdt til, blev rømmet og Gæsterne arresterede og visiterede. Det varede dog kun et Døgn, inden de blev løsladte. Passet var aabenbart beslaglagt til Gennemsyn, thi det er forsynet med Politiets Segl og en Angivelse af: „Faber, Geoffroi, agé de 30 Ans, Danois, professeur de gymnastique (gymnasia?), demeurant rue mazarin 12, arrêté au 11ième Etage“. Passet blev altsaa tilbageleveret, men ikke mere benyttet. Efter Passet havde han den 22. Marts 1852 faaet Visum for at rejse over Belgien og Holland til England og var en Tid i London. Han overværede her den 1ste internationale Verdensudstilling i Hyde Park og fik Lejlighed her til at konstatere Englændernes Forbavselse over, at dannede Mennesker fra Udlandet

mødte med Skæg og uden de typiske, engelske, høje Hatte. Han angives at være kommen hjem i April 1852.

Hele denne lange Rejse maa have været yderst interessant og fuld af Oplevelser, og han bevarede levende alle sine Indtryk derfra i det kommende Liv. Han talte ofte derom med os Børn, og den lagde Grunden til hans usædvanlige Kendskab til Kunsten i Landene og da navnlig i Italien.

Da Fader kom hjem, genoptog han sin Virksomhed som Adjunkt, blev forlovet med Moder og giftede sig Aaret efter i 1853.

Fader var som omtalt meget litterær anlagt, og man skrev den Gang lange Breve. Foruden de tidligere omtalte filosofiske Fragmenter, som vist mest var ældre, er der fra Forlovelsestiden en Mængde Digte opbevarede, velformede, lyriske Udtryk for hans poetiske Natur og fra Moders Haand mange Afskrifter af Digte fra forskellige Forfattere. Tiden var jo den Gang langt mere indstillet paa Poesi og Følelser, end vi nu kan forestille os det i vor materialistiske Tid. Sin Lyst og Evne til at skrive Digte og Vers beholdt Fader i sit følgende Liv, det blev dog mest til Lejlighedsdigte ved de mange Bryllupper i Familien, ved Familiefester o. l. Men ogsaa paa andre Maader gjorde hans litterære Evne sig gældende.

Strax efter at han var bleven teologisk Kandidat, udgav han i 1845 i Odense en „moralsk christelig Læsebog eller den christelige Religions Sandheder og Lærdomme oplyste ved korte Træk og Fortællinger“. Den udkom med en Fortale af Biskoppen. Af de forskellige korte Fortællinger vil vi Børn særlig mindes Historien om Androkles, som vi saa ofte fik Fader til at fortælle. Efter Faderens Død 1848 skrev han til Tidsskriftet „For Literatur og Kritik“ en 20 Sider lang Nekrolog over Biskoppen. Den viser med hvilken Veneration og Kærlighed, han havde set op til Faderen, hvis begavede Personlighed aabenbart har paavirket ham stærkt.

I 1855 udgav han en Oversættelse fra Tysk af en af Weil samlet

„Muhamedanernes bibelske Legender“. I sin Fortale siger han bl. a., „at han har fundet Værket saa interessant og saa rigt paa Belæring og Oplysning om Islamismens hele Aand og Væsen, at det vel fortjente at kendes i en videre Kreds“. Samme Aar udgav han „Erindringsblade til Forelæsninger over den italienske Malerkunsts Historie“ (83 Sider). Han havde i Vinteren 1855 holdt en Række Forelæsninger i Odense, og de er et smukt Vidnesbyrd om al den Viden om Kunsthistorien, han havde samlet paa sin lange Rejse. Det kan bemærkes, at han i disse to Bøger ændrede sit Navn fra C. G. W. Faber til C. G. V. Faber.

Af langt senere Arbejder kan nævnes, at han søgte at udnytte sine Evner til at skrive i bunden Stil til at udarbejde en Oversættelse af Goethes Faust. Han fuldendte Oversættelsen, men da udkom P. Hansens Oversættelse, og hans Arbejde blev derved omsonst. Senere foretog han en Oversættelse fra Italiensk af Ludovica Ariostos berømte store Digt, den rasende Roland, Orlando furioso. Det var et mægtigt Værk skrevet paa 8-linierte Vers, udkommen 1532 og meget berømt i Renæssancens Historie. Det bestaar af c. 40 Sange, hver paa 70—90 Vers. Heller ikke her havde Fader dog ved sin Oversættelse litterært Held. Da han havde oversat de første 10 Sange med i alt 856 Vers, undersøgte han vistnok Muligheden for en Udgivelse, men uden Held. Han nøjedes da med at faa et Brudstykke trykt i Odense Katedralskoles Aarsprogram 1881. Det var c. 200 Vers af de sidste 20 Sange, som dannede et mere afsluttet Parti. En historisk forklarende Indledning viser Faders store Kendskab til Renæssancens Italien, men blev ikke trykt; de mere end 1000 8-linierte Vers, som han oversatte, er bevarede, og de viser ved deres naturlige og velklingende Form hans stilistiske Talent.

For at fuldstændiggøre Omtalen af Faders Skrifter maa nævnes, at han i 1883 i Kirkehistoriske Samlinger offentliggjorde en Redegørelse for et Skridt, Biskop Faber i 1838 havde gjort ved at indsende en

Petition til de raadgivende Provinsialstænder om, at Gejstligheden ogsaa maatte blive repræsenteret i Provinsialstanden ved Siden af Godsejerne, Borgerne og Bønderne. Det blev til en større Affære med Reprimande fra Majestæten etc. Det har været Fader om at gøre at retfærdiggøre Biskoppen overfor fremkomne nedsættende Udtalelser af Provst L. Kock i hans „Den danske Kirkes Historie“ i Aarene 1817—54.

I Halvtredserne var Fader sikkert en meget levende Aand, og Billederne fra denne Tid viser ham som en smuk, skægløs Mand med et udtryksfuldt Ansigt.

En morsom Begivenhed er berettet fra denne Tid. Den foregik i Odense Teater, som iøvrigt i 1795 var bygget af min Oldefader, Prokurator Rasmus Faber¹⁰ sammen med Købmand Johs. Bang¹¹. En Skuespiller kopierede i 1860 i en Rolle en Overlærer ved Katedralskolen paa en saa nærgaaende Maade, at det faldt en Del af Tilskuerne for Brystet, især da andre gav sig til at klappe demonstrativt. Der blev pebet og trampet, og Forestillingen maatte afbrydes. Direktøren maatte frem til Rampen og forespørge, om det slet ikke maatte fortsætte, hvortil Fader, som maa have været en af Anførerne, svarede: „Jo, naar De vil spille ordentlig.“ Saa lagde de oprørske Bølger sig atter, og Spillet blev spillet færdigt.

Fader var ogsaa i 1865 Medlem af en Komité, der skulde undersøge Omkostningerne ved en Istandsættelse af Teatret eller en eventuel Nybygning. Fader gik stærkt ind for at bygge et nyt Teater, men da Flertallet nøjedes med Istandsættelsen, trak han sig ud af Komitéen.

Fader havde aabenbart Trang til at give sig af med andre Ting end at gaa i Trædemøllen som Adjunkt ved Latinskolen. Hans Virke-trang kom til Udløsning, da han 1860 deltog i Oprettelsen af Nordisk Museum i Odense. Antagelig skete Oprettelsen paa hans Initiativ, og han var Bestyrelsens første Formand, men ved hans Side stod Gustav Lotze¹². Medens Fader repræsenterede den saglige arkæolo-

giske Indsigt og den videnskabelige Trang, var Lotze den udmærkede Forretningsmand, hurtig Rigmand, samt indflydelsesrigt Medlem af Byraadet, hvad Fader iøvrigt ogsaa var fra 1862—66. I Museets første 10 Aar prægedes Museet særlig af Faders Virksomhed. Hans Hovedinteresse var det Oldnordiske. Allerede i 1853 omtalte han i den Tale, han holdt ved den aarlige Translokation: „Den Opmærksomhed, man begyndte at vise vore ældste Oldtidsminder“; Talen handlede iøvrigt om „Pietet“. Senere blev Lotze mere og mere den drivende Kraft og udvidede Rammerne for Museet paa forskellig Vis. En stor Virksomhed udfoldede Fader ved Ordningen og Opstillingen af Oldsagerne, og han deltog i adskillige Udgravninger paa Fyn, saaledes i 1865 en stor Udgravning paa Fraugdegaards Jorder. Han kom herved i Samarbejde med Worsaae¹³ og Engelhardt¹⁴ og deltog i de store Udgravninger i Vimose.

Samarbejdet og Venskabet mellem Lotze og Fader var intimt. De ledede sammen Museets Opbygning, indtil Fader 1882, Aaret før sin Død, traadte i Baggrunden. Mange Gange ledsagede jeg som Dreng Fader til Museet og saa ham ordne og for mig forklare Oldsagerne.

1861 blev Fader Folketingsmand for Odense i en Samling til 1864. Som menig Medlem af det nationalliberale Parti spillede han naturligvis i en saadan enkelt Valgperiode ingen fremragende politisk Rolle. Vi ser ham dog i Rigsdagstidende jævnlig deltage i Forhandlingerne. En Sag, der særlig havde hans Interesse, var Bygningen og Administrationen af det zoologiske Museum. Som arkæologisk interesseret kom han til at staa Japetus Steenstrup¹⁵ nær og støttede ham i hans Krav. En anden Sag har han jævnlig selv berørt, nemlig, at det lykkedes ham at bidrage til, at de indkaldte Værnepligtige ikke mere blev anbragt to i samme Seng. De var anbragt privat i Familier og benyttede de den Gang almindelige Dobbeltsege, og i disse laa saa to Soldater. Dette blev altsaa ændret. Fra Bornholm kom dog

Andragende om, at man maatte blive ved at beholde Dobbeltseengene, da man sjældent havde andet. Man vilde saa kun lægge een Soldat i Sengen. Dette blev bevilget.

Da der var Tale om Genvalg til Rigsdagen, kom der en Deputation, som indtrængende bad Fader om at stille sig igen. Han afslog dog dette, og overfor Deputationen pegede han paa sin ældste 8-aarige Søn, som da var tilstede, og udtalte, at hans Pligter som sine Børns Opdrager forbød ham at være saa meget borte fra Byen.

Man har Indtryk af, at Fader fra Slutningen af 60'erne mere og mere trak sig ud af det offentlige Liv. 1866 gik han ud af Byraadet og blev kommunal Revisor. Han maatte mere og mere koncentrere sig om Familien. Børneflokket voksede, vi blev i alt sex Børn. Indtægterne som Adjunkt var smaa, og i Aarenes Løb blev det vanskeligere for ham at holde os til Studeringen og sørge for, hvad Familien iøvrigt krævede. Han kom af den Grund ind paa at holde Pensionærer, i Reglen tre Skoledrenge, hvilket den rummelige Bolig i „Sukkergaarden“ gjorde muligt. Oprindeligt beboede mine Forældre en Sidelænge, men flyttede ind i Stueetagen i Hovedbygningen, efter at Svigerfaderen, E. B. Muus, i 1857 var flyttet til København. Senere flyttede mine Forældre op paa første Sal, efter at Svogeren, Laurids Muus, var bleven gift i 1866, hvorefter Stuelejligheden overlodes til ham.

En Yndlingsbeskæftigelse for Fader blev mere og mere at dyrke sin Have. Om Eftermiddagen kunde man næsten daglig se ham vandre i Træsko og gammel Hat med Vandkanden fra Aaen op til Haven, som prangede med skønne Blomster og Frugttræer og Buske. Han var tillige især i sine yngre Dage ivrig Snedker. Haandværket havde han lært som ganske ung i Bispegaarden. Han indrettede i Lejligheden et Værelse særlig til Snedkerværksted med Høvlbænk, Save etc., og han fabrikerede mange nyttige Ting, Børnesenge til de smaa, Skabe, Hylder, Trappetiger etc.

Trods de smaa økonomiske Midler opretholdt han og vor flittige lille Moder en ikke ringe selskabelig Omgang i Odense. Smaa Dilettantkomedier, Tableauer, Ordsprogslege o. l. var hyppige efter Tidens Skik. Ogsaa paa omkringliggende Herregaarde spillede han i sine yngre Dage en vis Rolle, opstillede Teatre og var litterær Raadgiver. Fra hans ældre Tid erindrer jeg de regelmæssige Selskaber med Kortspil, L'hombre eller Tarok, medens Damerne spillede Whist. Af Deltagerne husker jeg først og fremmest Etatsraad Lotze, saa Etatsraad Koch¹⁶, Byens Borgmester, Etatsraad Dreyer¹⁷, Ejer af Stiftstidende, Brygger Schiøtz¹⁸ fra Albani Bryggerier. Odense var jo Etatsraadernes By.

Maaske fik Faders utvivlsomme Begavelse og rige Evner ikke den Udfoldelse, som de fortjente. En Hovedgrund hertil maa vel søges i, at han af sin Fader blev tvunget ind i det teologiske Studium, som gik imod hans Interesser. Han søgte kun en enkelt Gang at blive Præst. Hans inderste Tilbøjelighed var Naturvidenskab. Han havde maaske heller ingen større Trang til at gøre sig gældende udadtil. Sin Hovedopgave saa han sikkert i den omhyggelige Opdragelse, han gav sine Børn.

Der er Grund til at tro, at Faders aandelige Indstilling har direkte eller indirekte haft Indflydelse paa os Brødre, hvoraf to blev Polyteknikere og to Læger, og det vilde sikkert have glædet ham, hvis han havde oplevet det. Min ældste Broder Harald¹⁹ husker bestemt, hvorledes hans Interesse for Mineralogi og Geologi blev vakt hos ham under de hyppige Spadsereture, Fader foretog med Børnene ud ad Nyborg Landevej, og hvor han for min Broder demonstrerede Granitens Opbygning. Og hvad vilde Fader ikke have følt, hvis han havde kunnet ane, i hvor høj Grad denne Interesse holdt sig Livet igennem, saa at Harald endog i en Alder af over 80 Aar genoptog sin Ungdoms videnskabelige Forskning om Graniten. I et Brev til mig skrev Fader kort før sin Død i 1883: „Skriv ogsaa om dit Stu-

dium; det morer mig næsten endnu mere, min naturlige Tilbøjelighed for Lægekunsten er paa ingen Maade uddød, den forlader mig ikke, saa længe jeg lever, det mærker jeg nok.“

Faders daglige Dont var jo Lærervirksomheden i Latinskolen, som han bestred i 35 Aar. Hvor megen Kærlighed han havde til denne Gerning, ved jeg ikke. I sine yngre Aar var han sikkert en livlig og afholdt Lærer for Drengene. Han begyndte med at undervise i Naturhistorie, men under Udenlandsrejsen gik dette Fag over til Svogeren Strøm²⁰. Senere var hans Lærefag Dansk og Religion, en Tid Hebraisk og tillige Tysk. Senere Kammerherre Gothold Krag²¹ skriver i 1935 til mig om Faders Danskundervisning: „Med de frie Stile fik vi Luft under Vingerne. Dansk-Timerne blev fornøjelige, da han lukkede vore Øjne op for dansk Litteratur, vi glædede os til de Timer.“ En Slags Renæssance fik hans Undervisning, da det blev indført, at de ældste Klassers Matematikere skulde have Undervisning i Sprog og Kunsthistorie, en Slags Kulturhistorie. Det var en Opgave for Fader, og ikke blot jeg, men andre med mig har modtaget ufor-glemmelige Indtryk af hans Oplæsning af alle Tidens Klassikere og hans Foredrag og Demonstrationer af Kunstværkerne fra de forskellige Kunstperioder.

1872 blev Fader angrebet af en svær Gigtfeber, som han med Nød og næppe overstod, og som efterlod en Hjertefejl. Han var i de sidste Aar skrantende med Aandenød o. l. Om Hjertesygdommen var Aarsag til hans ret pludselige Død 1883, er muligt, men iøvrigt var en Apoplexi jo den almindelige Dødsårsag i hans Slægt paa dette Tidspunkt af Livet. Han var 61 Aar, da han døde.

I Faders Familie var forholdsvis tidlig Død af Hjerneblødning en nedarvet Skæbne. Biskoppen døde 59 Aar gammel, hans Fader Rasmus Faber blev 65 Aar, og Slægtens Stamfader, altsaa min Oldefader, Nicolaj Faber²², Skovrider under Hvedholm paa Fyn, døde 59 Aar gammel, ligeledes pludseligt af Slagtilfælde. I Modsætning

„Sukkergaarden“ i Odense

Harald Faber pinx.

dertil blev Muus'erne meget ældre. Bedstefader Muus blev 88. Hans ældste Søn²³ blev 90, en Datter, Generalinde Lorenzen²⁴, blev 88. Vor egen Moder blev 84. Efter Faders Død flyttede hun til København. Her udfoldede hun ret sit uselviske og nøjsomme Sind under kærlig Omsorg for Børn og Børnebørn, saavidt hendes begrænsede Midler tillod det. Altid var hun paa Farten, naar der var nogen, hun kunde se til og hjælpe, og hun bevarede sit Helbred lige til det sidste.

April 1940.

Kn. Faber

* * *

Som et Minde om den skønne Ungdomstid er opbevaret nedestaaende Digt, som Gotfred Faber i 1850 skrev til Bertha Muus. Da deres ældste Søn, Statskonsulent Harald Faber, i 1925 sendte det til Konsul Thorbjørn Muus, skrev han:

„... Den gamle Sukkergaard, hvor mange Minder den gemmer!
Hvor megen Romantik har der ikke været, Slægt har afløst Slægt, men end staar den gamle Gaard, med Alléen, Mark og Eng, hvor nu den fjerde Musegeneration tumler sig. Mon det kan interessere Jer at læse et lyrisk Udbrud af en Gæst hos Muuses for 75 Aar siden?

Min Fader, alt den Gang Adjunkt, var Gæst paa Sukkergaarden, og han var aabenbart stærkt betaget af den unge Bertha. Han skrev hende hosstaaende Digt, som min Broder Erik²⁵ fik af sin Moder og sendte mig en Afskrift af nu til Julen. Jeg havde ikke set det før. Jeg synes, det giver et saa levende Indtryk af Livet paa Sukkergaarden, naar de Unge morede sig, at det fortjener at gemmes, ogsaa paa Grund af den Tidsaand, der vækkes ved Læsningen deraf. Fire Maaneder senere rejste Fader til Udlandet og var borte i 1½ Aar. Knap 1½ Aar efter sin Hjemkomst ægtede han sin Bertha.

Sukkergaarden saa den Gang sikkert ud, som da jeg 28 Aar senere malede den, og for mig hører unægtelig det røde Tag med til det

Billede, jeg bevarer af den i min Hukommelse. Men Tiden forandrer sig, og selv den gamle Sukkergaard gaar ikke fri. Men maatte Romantik endnu findes i den gamle Gaard og dens Omgivelser, maatte de opvoksende Unge ogsaa erfare, hvor der kan leges, danses, sværmedér, saa de ogsaa en Gang udbryder: Hvad er alle Hoffers Fester imod dem, som holdes her! . . .“

Løverdags Aften den 13de Juli 1850

Skulde vel saa glade Timer
Svinde hen som Damp og Røg, —
— Aftnen sine Purpurstrimer
Maler smukt i Skyens Strøg,
Men saa hurtigt synker Solen
Og det skjønne Syn er tabt —
Taage kun er Purpurkjolen,
For Minuttet blev den skabt.

Men en Aften skjøn som denne
Skal ei svinde bort saa let;
Tiden skal sig kraftløs vende
Af forgjæves Stræben træt;
Om den ingen Blomst vil taale,
Som den selv har yndigt sat,
Evig dog skal denne straale
Som en Stjerne i vor Nat.

Naar sig raske Svende samle
Med saa fagre Møer som hist,
— Muntre Unge, glade Gamle —
Tændes Livets reene Gnist;
Muserne usynligt svæve
Med de hulde Gratier frem,
Sjælene de sammen væve,
Skjælmen Amor følger dem.

Kun af mange fine Traade
Flettes kan saa skjønt et Net,
Ingen jordisk Haand kan raade,
Himlen selv fuldender det;
Sjelden kun saa rigt den skjænker
Sine Gavers milde Strøm —
Bind den fast med Ordets Lænker,
Før det Skjønne bli'er en Drøm.

Høit mod Himlen Ungdomsflammen
Blusser stærk og reen og klar,
Uden den al Spøg og Gammen
Er en Mark paa Blomster bar.
Muntre Indfalds lyse Gnister
Fare ud mod hver en Kant,
Tomme Vedtægtslænker brister,
Fri sig Aand og Hjerter fandt.

Hør Musikens muntre Toner
Som en Fuglekvidder fiin
Under Skovens grønne Kroner
Fra en enkelt Violin.
Strax for Damer Herrer bukke,
Snart i Orden Ballet var,
Og i Dansen let sig vugge
Svævende de glade Par.

Hist i Luften Ringen kaster
Kjækt den fine Pigehaand,
— Ønsket lig, der opad haster
Fra den længselsfulde Aand;
Først den stolt mod Himlen iler,
Før den bøier ned igjen
Og tilsidst den stille hviler,
Hvor den Skjæbnen styred hen.

Hver en Yngling List og Kræfter
Bruger i den muntre Strid,
Stirrer først begjærlig efter
Ringens høie Flugt en Tid;
Men naar ned den atter svaier
Springe Alle mod den frem;
Den, som bedst tilside feier,
Kampens Priis vil føre hjem.

Hvilen efter Striden følger;
Henad Engen vandre vi,
Glide over Aaens Bølger,
Søge Skovens dunkle Sti.
Taagen sig i Engen hæver,
Solen synker luerød,
Maanen frem paa Himlen svæver,
Luften er saa mild og blød.

Snart vi nærmet har os Hjemmet
Med den venligtaabne Dør;
Ingen der sig føler fremmed,
Naar han føler som han bør.
Snart et Bord med muntre Gjæster
Er Værtinden, Værten kjær —
Hvad er alle Hoffers Fester
Imod den, som holdes her!

Som med Lov man Land skal bygge,
At Enhver kan boe i Fred,
Saadan Husets Ro og Lykke
Grundes skal paa Kjærlighed;
Held det Huus, hvor denne milde
Lyse Aand usynligt boer, —
Skjønt som Markens Roser vilde
Blomstre skal dets rige Flor.

Nu igjen paa lette Vinger
Flagre Tonerne forbi,
Par for Par omkring sig svinger
Henad Gulvet let og fri,
Ingen Byrde Sjælen tynger
Inden denne Tryllering.
Let bevinget kunstigt slynger
Dansen sine Snirkelsving.

Mon da ingen Mislyd hørtes
i den rene Jubelsang?
— Jo — men svagt kun Strængen rørtes
Som med Vemodstonens Klang.
Krigens Gud stod fjernt tilside
Med de sammentrukne Bryn,
Fra de mørke Øjne glide
Skarpe Blik som Flammelyn.

Han beundrer, at hans Sønner
Have end til Glæden Mod,
Med sit Bifald han dem lønner —
Men dog taus og fjern han stod.
Vel man seer ham, men man lader,
Som han ei tilstede var,
Og den tause Gjæst ei skader, —
Glæden lyser lige klart.

Skjøn som Dansens reene Glæde
Kjendes ingen paa vor Jord,
Og til Aandens høie Sæde
Leder Støvet den paa Spor.
Den til Eet med sine Toner
Fletter Sjæl og Fod og Haand,
Og momentviis den forsoner
Spliden mellem Kjød og Aand.

Maanen gjennem aabne Døre
Straaler mild og venligt ned,
Intet Blad sig sees at røre, —
Alt er Stilhed, Alt er Fred.
Natten nu til Hvile byder
I sin moderlige Favn,
Alnaturen den adlyder,
Ogsaa vi — endskjønt med Savn.

O hvor skjønt, naar Alt gjenlyder
Kun af Fryd og Harmoni,
Naar fra Alles Hjerter bryder
Samme glade Melodi.
Hvad der spreder, tidt man finder
Paa vor splidefulde Jord,
Kun i det, som sammenbinder,
Salighedens Ahnen boer.

Nødigt kun man Afsked tager,
Nødigt kun man viger bort;
Glæden er saa lys og fager,
Som den sjelden er og kort. —
Derfor gjem blandt Hjertets Minder
Hvert Besøg, den her dig gav;
Da tilsidst en Skat du vinder,
Stærkere end Død og Grav.

G. F.

EFTERSKRIFT TIL HINE AFTENER

Muser og Gratier.

Livet selv vi ei erstatte
Kan ved nok saa skønne Ord,
Livets Kræfter, Livets Skatte
Kun i Øieblikket boer;
Derfor er mit Digt ei andet
End en sagte Efterklang,
— Tiden glider bort som Vandet —
Flygtig, lydløs er dens Gang.

Dog en Blomst, et Blad man plukker
Til et kjært Erindringstegn;
Naar det sees igjen, oplukker
Sig de svundne Tiders Hegn.
Født paany i Aandens Rige,
Der hvor Alt er reent og skjønt,
Sees den gamle Tid fremstige,
Da det visne Blad var grønt.

Skulde efter mange Dage
De maaske igjen engang
Dette Blad i Haanden tage,
Som en Glædens Dag besang,
Da lad og med Dagens Minde,
Som ved det vel vaagent blev,
Tanken sig om den forbinde,
Som Dem disse Linier skrev.

NOTER

HANS MUUS

- 1) Muus, Ove — efter Kirkebogen Aage — 1722-70, Købmand i Kerteminde til 1760, derefter Consumtionsbetjent i Odense, g. 1743 m. Birthe Cathrine Berntsen, 1720-64.
- 2) Berntsen, Anne (efter Kirkebogen Beerte) Cathrine, 1720-64, g. 1743 m. Aage (Ove) Muus, 1772-70.
- 3) Berntsen, Hans, 1714-69, Købmand i Kerteminde, g. 1° 1743 m. Elisabeth Kirstine Morsing, 1697-1768 (g. 1° 1721 m. Laurids Muus), g. 2° 1769 m. Kirsten Jørgensdatter, ca. 1731-80 (g. 2° 1771 m. Søren Eskildsen).
- 4) Morsing, Elisabeth Kirstine, 1697-1768, g. 1° 1721 m. Laurids Muus, 1678-1742, 2° 1743 m. Hans Berntsen, 1714-69. Hun fik iflg. Suppliquer 1737¹ Nr. 802 Bevilning til at hendsidde i uskiftet Bo med Børn.
- 5) Muus, Laurids — eller Lars —, 1678-1742, Købmand og Skipper i Kerteminde, g. 1721 m. Elisabeth Kirstine Morsing, 1697-1768.
- 6) Bendz, Morten, 1709-72, Borgmester, Byfoged og Byskriver, Postmester, Vejer og Maaler i Kerteminde, Birkedommer i Schelenborg Birk, g. 1745 m. Sophia Caroline Møller.
- 7) Bendz, Lauritz Christian, 1749-96, Byfoged og Byskriver i Kerteminde fra 1773, g. 1781 m. Ingeborg Nicoline Schønning.
- 8) Dermann, Regina Friderica, f. 1743, død 9. April 1791 i København. G. 1° 15. Aug. 1777 (Petri) m. Murermester Samuel Blichfeld, død 1786. G. 2° 22. Aug. 1788 i København m. Toldinspektør Hans Muus.
- 9) Dermann, Christian Friderich, f. ca. 1719, levede 1801 iflg. Folketællingen hos Hans Muus, Parykmager. G. 16. Oktober 1749 (Petri) m. Anna Dorothea Crusen. Foruden Datteren Regina Friderica var der en ældre Datter Maria Elisabeth, f. 10. Oktbr. 1751 (Petri).
- 10) Crusen, Anna Dorothea, g. 1° m. Fisker Vilhelm Stoppel (Stöppel), g. 2° 16. Oktbr. 1749 (Petri) m. Parykmager Christian Friderich Dermann, f. ca. 1719, levede 1801.
- 11) Blichfeld, Samuel, død 1786, Murermester, g. 15. Aug. 1777 (Petri) m. Regina Friderica Dermann, f. 1753, død 9. April 1791 i København. I Sjæll. aabne Breve 19. Jan. 1787 Nr. 51 beror et d. 10. Febr. 1778 oprettet kgl. konfirmeret Testamente mellem Ægtefællerne.
- 12) Fog, Maren (Marie) Biørn, f. 7. Oktober 1774 i Stenstrup, d. 4. Jan. 1796 paa Nygaard, g. 29. Oktbr. 1791 i Stenstrup m. Toldinspektør Hans Muus. — Toldinspektør Muus husker fejl, Brylluppet var i Oktober, og hun døde i Januar 1796.
- 13) Fog, Lars, 1745-1818, 1772 Sognepræst til Stenstrup og Lunde, g. 22. Oktober 1772 m. Else Kirstine Bendz, 1746-

1816, Datter af Borgmester i Kerteminde Morten Bendz og Sophie Caroline Møller.

14) Fog, Sophie Caroline, 1753-91, f. 25. Decbr. 1775 i Stenstrup, d. 5. Jan. 1844 i København, g. 8. Juli 1796 i Stenstrup m. Toldinspektør Hans Muus.

15) Muus, Thorbjørn Egil Guldberg, f. 11. Marts 1881 i København, 1908 Købmand i Odense, britisk Vicekonsul og nederlandsk Konsul, g. 21. Septbr. 1910 i Odense m. Rigmor Harriet Arendrup, f. 16. Oktbr. 1885 i København, D. af Generalmajor, Kammerherre Albert Arendrup og Ebba Margrete Arendrup.

16) Bøgh, Nicolai Seidelin, 1717-78, Sognepræst i Kerteminde fra 1747; hans Manuskript Beskrivelse om Bierge Herred i Almindelighed og Kjørteminde og Drigstrup Sogne i Særdeleshed (ca. 1770) findes i Landsarkivet for Fyen.

16) Bentzien, Vilhelm Bartholomæus, 1800-57, var 1832-40 Sognepræst i Kerteminde.

17) Schiøthz, Peder Christian, ca. 1680-1747, Borgmester i Kerteminde 1733-47.

18) Beck, Herskabskok, g. m. en Søster eller Halvsøster til Anne (Berthe) Cathrine Berntsen.

19) Leger, Skomagermester i København, g. m. N. N. Beck.

20) Beck, Johannes, fhv. Købmand i Assens.

21) Beck, Poulina, d. 1861, g. m. Bagermester H. C. D. Dyrhauge.

22) Dyrhauge, H. C. D., Bagermester i København, g. m. Poulina Beck, d. 1861.

23) Muus, Henrich, 1731-88, Skipper og Handelsmand i Kerteminde, g. 1° m. Anne Kirstine Madsen, g. 2° m. Anne Jørgensdatter Møller, d. 1804, hun g. 1° m. Jens Madsen.

24) Muus, Christen Madsen, d. 1815,

Købmand og Skipper, senere Consumtionsbetjent i Kerteminde.

25) Broch, Hilleborg, g. m. Købmand i Nyborg Peder Nielsen.

26) Broch, Hermantine Christine, g. 1° 1782 m. Skipper og Købmand i Svendborg Niels Pedersen Aarslef, d. 1788, 45 Aar, g. 2° 1792 m. Peder Jensen, Købmand i Svendborg.

27) Algreen, Oluf Tagesen, ca. 1706-82, Købmand i Kerteminde.

27a) Eschildsen (Graae), Søren, ca. 1736-1828, Købmand i Kerteminde.

28) Muus, Laurids, 1744-74, Sognepræst til Havdrup og Skensved, landøkonomisk Forfatter, g. 1771 m. Louise Charlotte Behn, 1748-1806 (g. 2° 1774 m. Efterfølgeren, Pastor Hans Kihl).

29) Morsing, Christen, 1704-60, fra 1738 Sognepræst til Landet paa Taasinge, g. 1° 1738 m. Karen Hansdatter Rask, d. 1745, g. 2° 1748 m. Johanne Jørgensdatter Bang, d. 1776, 55 Aar gammel.

30) Muus, Ludvig (ikke Laurids) Frederik, 1772-1847, cand. phil., Lærer ved Landkadetacademiet, Krigsraad, g. 1813 m. Voldborg Magdalene Kampmann, 1785-1865.

31) Muus, Laurentia, 1774-93.

32) Kihl, Hans, 1739-96, Sognepræst til Ejby og Dalby, g. 1774 m. Louise Charlotte Behn, 1748-1806 (g. 1° 1771 m. Pastor Laurids Muus, 1744-74).

33) Kihl, Georg Herman, d. 1820, kgl. Capelmusicus.

34) Kihl, Ane Margrethe, 1780-1861, Enke efter Kammerraad F. C. G. Schrøder.

35) Muus, Elisabeth, 1748-1820.

36) Broch, Herman, Færgemand i Vemmenæs paa Taasinge.

37) Muus, Thor, 1745-89, Skibscaptain.

38) Melbye, Ulrich Christian, 1715-78,

- blev 1742 Postmester i Odense, g. 1743 m. Birgitte Thorsdatter, 1721-86.
- 39) Muus, Anna Sophia Amalie, 1751-1812, var i 1779 g. m. Glarmester Lauritz Smidt, d. 1795.
- 40) Smidt, Cathrine Amalie, d. 1807 24 Aar gl., g. m. Herman Nickolin, d. 1852 som Major, 80 Aar gl.
- 41) Hedegaard, Christian Ditlev, 1700-81, Dr. juris, flittig juridisk Forfatter.
- 42) Morsing, Johanne Jørgensdatter, f. Bang, 1721-76, g. 1748 m. Christen Morsing, Sognepræst til Landet paa Taasinge 1704-60.
- 43) Mølmark, Christian Ibsen, d. 1782, 74 Aar gl., var 1779 Borgmester og Byfoged i Faaborg, Herredsfoged i Saltinge Herred, Cancelliraad.
- 44) Brøgger, Jacob, d. 78 Aar gl. 1822 som fhv. Toldinspektør.
- 45) Hildmann, Hans Christian, d. 1783, 44 Aar gl., var 1773-81 Chef for det islandske, færøske og grønlandske Renteskriverkontor og fra 1779 tillige Renteskriver for jydsk-fyenske Consumtionskontor.
- 46) Erichsen, Jon, 1728-87, Bibliotekar, Conferensraad, var fra 1777 Deputeret i Rentekammeret og forestod de første 4-5 Aar de under det vestindisk-guineiske Rentekammer sorterende islandske, finmarkske, grønlandske og færøske Sager.
- 47) Lübecker, Johan Ludvig, 1743-1814, Amtmand i Hjørring, var 1776-81 Committeret i vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer.
- 48) Stemann, Christian Ludvig, 1730-1813, var 1777-81 første Deputeret i vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer. Statsminister.
- 49) Schleth, Ditlev, d. 1790, 65 Aar gl., var fra 1776 Deputeret i vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer.
- 50) Snefield, Lauritz, var 1779 Copist i det islandske, færøske og grønlandske Renteskriverkontor.
- 51) Møller, Carl, d. 1811, var 1779 Revisor og Fuldmægtig i det islandske, færøske og grønlandske Renteskriverkontor.
- 52) Henningsen, Carl Frederik, d. 1795, 49 Aar gl., var 1773-79 Fuldmægtig i det dansk-norske Consumtionskontor, 1779 i jydsk-fynsk-langelandske, og overtog 1780 norske Consumtionskontor, det første Aar som Bestyrer, derefter som Renteskriver.
- 53) Lund, Niels Tønder, 1749-1809, 1778 Fuldmægtig i vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammers fynsk-jydske Toldkontor, 1780-87 Chef for det københavnsk-sjællandske Toldkontor, 1787-91 for Sekretariatet, tillige Committeret, 1805 Deputeret.
- 54) Boesen, Niels, d. 1788, 72 Aar gl., Formand for Studenterne paa Regensen — i deres Egenskab af Ligbærere.
- 55) Lemming, Ditlev, d. 1833, 86 Aar gl., blev 1787 Copist, 1794 Fuldmægtig i 2. dansk-norske Købstadregnskabers Kontor (under Rentekammeret), 1801-27 Chef for 2. Revisionskontor for Købstadregnskaberne (under Cancelliet).
- 56) Colbiørnsen, Jacob Edvard, 1744-1802, Dr. juris, var 1773 blevet Professor i Lovkyndighed.
- 57) Hoppe, Frederik, 1690-1776, Vice-admiral, karakteriseret Generaladmiral-lieutenant.
- 58) Bendz, Lauritz Martin, 1751-1824 (Broderson af Morten B.), Procurator, senere Landsdommer i Fyn, Byfoged, Borgmester og Auctionsdirecteur i Odense, Etatsraad, g. 1° m. Elisabeth Hedevig Aagaard, 2° m. Regine Christence Bang.

- 59) Thaarup, Christen, d. 1798, 52 Aar gl., Copist i jydsk-fynske Toldkontor, blev 1781 Fuldmægtig i jydsk-fynske Consumtionskontor.
- 60) Rosenstand-Goiske, Johan Philip Kneyln, 1754-1815, 1781 Copist i det vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer, 1782 Fuldmægtig, 1791 Secretair i Collegiets Kammercancelli, 1797 Committeret, 1809 Deputeret, blev 1813 Directeur ved Rigsbanken.
- 61) Donaten — den latinske Grammatik.
- 62) Eutropius, romersk Historieskriver i det fjerde Hundredaar efter Kristus.
- 63) Cornelius Nepos, romersk Historieskriver, levede i Aarhundredet før Kristi Fødsel.
- 64) Justinus, Marcus Junianus, romersk Forfatter, vist fra det andet Aarhundrede efter Kristus, har gjort Udtog af den omkring Kristi Fødsel levende Trogus Pompejus' ellers forsvundne Værk, en Verdenshistorie.
- 65) Kall, Abraham, 1743-1821, Professor ved Universitetet, Sprogmand og Historiker.
- 66) Klaseskolen — oprettet ca. 1780 som den første Realskole i København.
- 67) Busch, Fr. Peter, d. 1824, 69 Aar gl., 1783 Volonteur, 1813 Secretair og Toldkasserer i Christianssand.
- 68) Reventlow, Christian Ditlev Frederik, Greve, til Christianssæde og Reventlow, 1748-1827, var 1782-84 første Deputeret i det vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer.
- 68a) Meyer, Jens (?), d. 1784 som Anden-Fuldmægtig i københavnsk-sjællandske Toldkontor.
- 69) Rahbek, Jacob, 1728-95 (Fader til Knud Lyhne R.), Justitsraad, Toldinspecteur i København.
- 70) Rømer, Ludvig Ferdinand, d. 1842, 85 Aar gl., første Fuldmægtig i københavnsk-sjællandske Toldkontor, blev 1786 Toldinspecteur i Nakskov.
- 71) Skeel, Jørgen Erik, til Faarevejle, 1737-95, var 1789-95 Statsminister og første Deputeret i vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer.
- 72) Adeler, Frederik, Baron til Baroniet Adellersborg, 1764-1816, var 1790-96 surnumerair Committeret i det vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer, død som Overpræsident i København.
- 73) Brun, Claus, 1786-91 Fuldmægtig i københavnsk-sjællandske Toldkontor.
- 74) Bredal, Nicolai Henrik, 1787-91 Fuldmægtig i københavnsk-sjællandske Toldkontor.
- 75) Tofte, Niels, d. 1829, 75 Aar gl., Committeret, Etatsraad, var 1795 Chef (Renteskriver) i Søndenfjældske Told- og Consumtionskontor under vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer.
- 76) Moltke, Frederik, 1754-1836, Stiftamtmand i Akershus, var 1795-99 første Deputeret i det vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer, blev senere Geheimstatsminister.
- 77) Jessen, Hans, f. 1749, d. 1822, Købmand i København, 1806 Overformynder, Kammerraad.
- 78) Blichfeld, Cathrine Elisabeth, var i 1787 g. m. Rasmus Nielsen Holst, Forrider hos Kronprinsesse Louise Augusta (Sjæll. aabne Breve 30. Marts 1787 Nr. 281).
- 79) Holst, Frederikke Sophie, f. ca. 1777, d. 5. April 1857, g.m. Stadsmægler (Bestalling 7. Septbr. 1803) Johannes Møhl, d. 11. Decbr. 1826.
- 80) Grell, Anna Catrina, f. Stoppel, døbt 2. Marts 1733 (Petri), d. 11. Oktbr. 1804 i København, Datter af Fisker Vilhelm

Stoppel og Anna Dorothea Crusen, der 2° var gift m. Parykmager Chr. Friderich Dermann, g. 1° m. N. N. Lassen, g. 2° 18. Maj 1768 (Petri) m. Divisions Chirurg Christian Nikolai Grell (Greel), f. ca. 1723, d. 21. April 1790 i København.

81) Dircks, Maria Elisabeth, f. Stoppel, døbt 12. Aug. 1740 (Petri), Datter af Fisker Vilhelm Stoppel og Anna Dorothea Crusen, der 2° var g. m. Parykmager Chr. Friderich Dermann, g. 26. Maj 1769 (Petri) m. Skibskaptajn Boy Boyesen Dircks, d. før 1787, da hun i Folketællingen for dette Aar opføres som Enke, handlende med vestindiske Produkter.

82) Muus, Regine Frederikke, f. 4. Aug. 1792, d. 24. Decbr. 1870 i Smidstrup, g. 5. Maj 1810 i København m. Grosserer Peter Nagel.

83) Nagel, Peter, f. 1. Marts 1782, d. 17. Decbr. 1834 i København, Passkriver, senere Grosserer, g. 1810 m. Regine Frederikke Muus.

84) Muus, Laurentia Ovine Mechtela, f. 7. Maj 1794 i København, g. 26. Juni 1813 i Herfølge m. Toldinspektør Axel Frederik Preben Fog, d. 24. Decbr. 1858 i København.

85) Fog, Axel Frederik Preben, f. 6. Marts 1788 i Stenstrup, d. 29. Juni 1848 i København, Toldinspecteur i Randers, g. 1813 m. Laurentia Ovine Mechtela Muus.

86) Muus, Laurids Fog, f. 28. Decbr. 1795 paa Nygaard, d. 17. Marts 1856 i København, 1813 Fuldmægtig paa Københavns Toldinspektionskontor, 1818 kgl. Fuldmægtig, 1833 Havnecontroleur, 1840 Kammerassessor, 1850-52 Toldskriver, g. 22. Novbr. 1827 i Fredericia m. Christiane Bruun, f. 16. Marts 1802

i Fredericia, d. 3. Oktbr. 1859 i København.

87) Fog, Johanne Margrethe, 1783-1865, Datter af Sognepræst Lars Fog og Else Kirstine Bendz.

88) Muus, Maria [i Hiort-Lorenzens Stamtavle over Familien kaldes hun Maren Bjørn], f. 16. April 1797 i København, d. 28. Septbr. 1865 i Hellebæk, g. 1. Decbr. 1821 m. Laurids Ring, f. 17. Septbr. 1789 i Horsens, d. 13. September 1861 i København. Overretsprokurator, Ständerdeputeret, Direktør for det kgl. octr. Brandassurance Kompagni og for Centralkassen i København. Cancelliraad. Hun, som sine 6 Søskende, er alle født paa den kgl. Fødselstiftelse.

89) Muus, Ove, f. 3. Oktbr. 1798 i København, d. 1. Novbr. 1831 i Bengalen. Rejste 1818 til Ostindien og blev Ejer af en Indigo-Plantage i Bengalen.

90) Muus, Christian Frederik, f. 1. Jan. 1800 i København, d. 21. Septbr. 1870 i Hedsbjerg Skole, Assistent paa Københavns Toldexpeditionskontor.

91) Muus, Hans Carl, f. 12. Marts 1801 i København, d. 4. Juli 1832 i Assens, 1. November 1831 Postmester i Aarø-sund og Ejer af Færgegaarden dér.

92) Muus, Thor, f. 9. Juni 1803 i København, d. 24. Aug. 1880 paa Sørup, 1828 Ejer af Sørup Hovedgaard, g. 23. Maj 1828 i Fakse m. Henriette Valentin Sønderup, f. 12. Juli 1807 paa Rosendal, d. 20. Aug. 1880 paa Sørup.

93) Muus, Elias Bendz, f. 16. Marts 1805 i København, d. dér 17. Marts 1893, Købmand i Kerteminde 1829, i Odense 1842, Vicekonsul, 1857 Grosserer i København, g. 8. Juli 1830 i Fredericia m. Marie Christine Bruun, f. 11. April 1806 i Fredericia, d. 4. Febr. 1864 paa Gamle Vartov.

- 94) Muus, Sophia Amalie [i Hiort-Lorenzens Stamtavle over Familien kaldes hun Elise Cathrine Amalie], f. 28. Aug. 1806 i København, d. dér 20. April 1874.
- 95) Nerenst (Nærentz), Christian Sommerfeldt, d. 1813, 78 Aar gl., 1780-97 Consumtionsinspecteur i København, Kammeraad.
- 96) Boye, Hans, d. 1815, 71 Aar gl. Toldskriver.
- 97) Malling, Ove, 1747-1829, Geheimestatsminister, 1777 Kammersecretair i vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer, 1781 Committeret, 1797 Deputeret, 1804-09 første Deputeret.
- 98) Trant, Frederik Carl, d. 1798, 61 Aar gl., var 1790-97 Deputeret i det vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer.
- 99) Wandall, Peder Topp, 1737-94, Forfatter, Professor, ejede til Slotsbranden 1794 et ypperligt dansk Bibliotek.
- 100) Conradt-Eberlin, Georg Emanuel, 1756-1826, Søofficer, senere Toldinspecteur og Telegrafbestyrer.
- 101) Man skrev i gamle Dage altid Spøjter eller Spøyter — i hvert Fald uden r!
- 102) Parker, Hyde, Sir, 1739-1807, engelsk Viceadmiral og Chef for den 1801 til Sprængning af den bevæbnede Neutralitets Forbund bestemte Flaade.
- 103) Nelson, Horatio Baron N. of the Nile og neapolitansk Hertug af Bronte, 1758-1805, 1801 engelsk Viceadmiral under Parkers Overkommando.
- 104) Paul I Petrovitj, 1754-1801, 1796 Tsar.
- 105) Bernstorff, Statsministeren, som her nævnes, er sikkert (A. P. B.'s Søn) Christian Günther Greve B., 1769-1835, som var Statsminister 1803-07.
- 106) Münter, Friederich Christian Carl Hinrich, 1761-1830, Dr. theol. & phil., Biskop i Sjællands Stift. — Det her omtalte Værk er Die Belagerung von Kopenhagen im Sommer 1807.
- 107) En Svenskes Sendebrev til Aug. Wilh. Schlegel, Genie-Mand, for Tiden i Hs. Kgl. Høih. Kronprinsen af Sverrigs Sold, 1813, er skrevet af Johan Daniel Timotheus Manthey (1771-1831), oversat af Thom. Christ. Bruun.
- 108) v. Schlegel, August Wilhelm, 1767-1845, Professor i Bonn, Filolog, Kritiker, Digter, var Secretair hos Bernadotte og ledsagede ham i Krigen 1813-14.
- 109) v. Munthe af Morgenstjerne, Bredo Henrik, 1774-1835, forhen Assessor i Hof- og Stadsretten og Højesteretsadvocat, hans Bog: „Hvilke vare rimeligviis Aarsagerne til de danske Troppers Sammentrækning i Holsteen i Aarene 1803 og 1805, men især til Armeens Ophold i Holsteen paa den Tid, det engelske Angreb paa Sieland i Aaret 1807 fandt Sted, og kan denne Omstændighed ansees som Aarsag til den danske Flaades Tab og Kjøbenhavns Ødelæggelse“ — udkom 1809.
- 110) Peymann, Hinrich Ernst, 1735 eller 1737-1823, Generalmajor, 1807 Commandant over København og Kronborg.
- 111) Bernstorff, er formentlig Joachim Frederik, Greve B., 1771-1835, som 1807 var Direktør for det udenlandske Departement.
- 112) Preussisk Consul, boede ved Enrum, mulig den preussiske Agent i København Carl Frederik Busky eller den preussiske Consul i Helsingør Henrik Thalbitzer.
- 113) Ewald, Johan, Generallieutenant, d. 1813, 69 Aar gl., var 1807 Chef for Slesvigske Jægercorps.
- 114) Castenschiold, Joachim Melchior Holten til Borreby, 1743-1817, General-

lieutenant, 1807 commanderende General i Sjælland udenfor København og Kronborg.

115) Bielefeldt, Carl Frederik, 1752-1825, Artilleriofficer, 1807 General.

116) Her kan være glemt Ernst Frederik Walterstorff, 1755-1820, der 1807 var Generalmajor og Chef for Nordsjællandske Landeværnsregiment, og Hans Christopher Gedde, 1738-1817, Generalmajor, blev 1806 Chef for Ingeniørkorpsen.

117) Lütken, Otto, 1749-1835, var 1807 Contreadmiral.

118) Kirchhoff, Johan Hieronymus, Generallieutenant, 1763-1843, var 1807 Oberst og Deputeret i Generalitetet.

119) Beck, Christian Frederik, Generallieutenant, d. 1813, 70 Aar gl., var 1807 Oberst og Chef for Norske Livregiment.

120) Voigt, Johan Mangelsen, Generallieutenant, d. 1838, 90 Aar gl., 1805 Oberst.

121) Meyer, Ludvig Beatus, 1780-1854, Bogholder og Kontorchef ved Statsgældsdirectionen, var Forfatter til Skriftet Seeland im Sommer 1807.

122) Bruun, Thomas Christopher, 1750-1834, Professor i Engelsk ved Universitetet, Forfatter af Skriftet Toget til Siælland og Kiøbenhavns Beleiring.

123) Bruun, Niels Thoroup, 1778-1823, Oversætter, Souffleur ved Det kongelige Teater.

124) Abrahamson, Werner Hans Frederik, 1744-1812, Kaptain, Lærer ved Artillericorpsen og ved Landcadet-Akademiet, Forfatter, Digter, Kritiker.

125) Congreve, Sir William, 1772-1828,

engelsk Artillerigeneral, konstruerede de efter ham opkaldte Raketter til Krigsbrug.

126) Cold, Adolph Peter, 1782-1807, Student, Søn af daværende (1807) første Deputeret i Danske Cancelli Christian Magdalus Thestrup C., 1754-1826.

127) Kaas, Frederik Julius, 1758-1827, Præsident for Danske Cancelli, Ordenskansler, Geheimestatsminister.

128) Ordenshistoriografens Stilling var 1826 vistnok ubesat, muligvis har J. D. T. Manthey fungeret som Ordenshistoriograf.

129) Kratzenstein, Christian Gottlieb, 1723-95, Professor ved Universitetet, Fysiker, Læge.

130) Nyerup, Rasmus, 1759-1829, Universitetsbibliotekar, Professor i Literaturhistorien, hans Kjøbenhavns Beskrivelse udkom 1800.

131) Numsen, Christian Frederik, 1741-1811, var 1781-82 første Deputeret i vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer, Direktør for Øresunds Toldkammer, Geheimeconferensraad.

132) Brandt, Christian, 1735-1805, var 1784-89 første Deputeret i det vestindisk-guineiske Rente- og Generaltoldkammer, blev senere Statsminister.

133) Sehested, Ove Rammel, 1757-1838, var 1816-31 Præsident i General-Toldkammer- og Commerce-Collegiet, Statsminister.

134) De Sorger, der 1832 har rammet de ømme Fader- og Moder-Hierter, og hvortil Ordføreren for Embedsmændene ved Københavns Toldkammer sigter, er Sønerne Ove og Hans Carls Død.

CHRISTIANE MUUS

- 1) Bruun, Bertel, f. 4. Juli 1767 i Fredericia, d. dér 16. Juni 1827, Justitsraad, Købmand og Raadmand i Fredericia, Ejer af Asmildkloster, Bruunshaab og Aalemølle, g. 7. Novbr. 1792 i Spentrup med Magdalene Barbara Brøchner, f. 3. Juli 1768 i Spentrup, d. 10. Jan. 1831 i Fredericia, Datter af Konsistorialraad, Provst Hans Brøchner til Spentrup og Gassum og Mette Marie Wedege.
- 2) Plum, Marie Sophie, f. Munk, døbt 22. Decbr. 1765 i København, d. 18. Febr. 1829 i Odense, g. 14. Juli 1792 i København m. daværende Sognepræst i Korsør, senere Biskop i Odense Frederik Plum, f. 12. Oktbr. 1760 i Korsør, d. 18. Jan. 1834.
- 3) Plum, Hanne Antonie Jacobine Christiane, f. 17. Febr. 1798 i Slagelse, d. 19. Jan. 1878 i København, g. 6. Juni 1818 i Odense m. kgl. Agent, Købmand i Assens Hans Brøchner Bruun, f. 18. Juli 1793 i Fredericia, d. 1. April 1863 i Assens.
- 4) Plum, Oline Cecilie, f. 18. Jan. 1797 i Slagelse, d. 25. April 1875 i Aarhus, g. 10. Juni 1820 i Odense m. kgl. Agent, Købmand i Assens Søren Wedege Bruun, f. 30. Maj 1794 i Fredericia, d. 11. November 1826 i Assens.
- 5) Bruun, Hans Brøchner, f. 18. Juli 1793 i Fredericia, d. 1. April 1863 i Assens, kgl. Agent og Købmand i Assens, g. m. Hanne Antonie Jacobine Christiane Plum.
- 6) Bruun, Søren Wedege, f. 30. Maj 1794 i Fredericia, d. 11. Novbr. 1826 i Assens, kgl. Agent og Købmand i Assens, g. m. Oline Cecilie Plum.
- 7) Plum, Niels Munk, f. 17. Aug. 1803 i Slagelse, d. 18. Aug. 1865 i Taarnby, Sognepræst i Taarnby paa Amager.
- 8) Schønheyder, Reinholdine Wilhelmine Christine, f. 18. Juni 1804 i København, d. 28. Oktbr. 1883 paa Asmildkloster, D. af Geheimeconferensraad, Rentekammerdirektør Johan Franciscus Gottlieb Schønheyder og Engelke Marie Smith, g. 18. Novbr. 1824 i Viborg m. Højesteretsassessor Peter Daniel Bruun.
- 9) Bruun, Maren (kaldet Marie), f. 31. Decbr. 1797 i Fredericia, d. 24. Marts 1886 i Frederiksberg, g. 31. Decbr. 1826 i Fredericia m. Etatsraad, Byskriver i Odense Frederik August Schønheyder, f. 2. Novbr. 1801 i København, d. dér 4. Jan. 1872.
- 10) Bruun, Mette Marie (kaldet Mine), f. 15. Decbr. 1798 i Fredericia, d. 7. Jan. 1888 i Frederiksberg, g. 7. Novbr. 1823 i Fredericia med Oberstløjtnant Niels Christian Købke, f. 16. April 1793 i København, d. 26. April 1849 i Fredericia.
- 11) Bruun, Christiane, Forfatterinden til „To Aar af min Ungdom“.
- 12) Bruun, Marie Christine, f. 11. April 1806 i Fredericia, d. 4. Febr. 1864 paa Gl. Vartov, g. 8. Juli 1830 i Fredericia m. Konsul, Grosserer Elias Bendz Muus, f. 16. Marts 1805 i København, d. dér 17. Marts 1893.
- 13) Bruun, Peter Daniel, f. 18. Decbr. 1796 i Fredericia, d. 7. Juni 1864 i København. Lic. jur., Conferensraad, Højesteretsassessor, Formand i Landstinget, Ejer af Asmildkloster, Søndermølle og Rindsholm, g. m. Reinholdine Vilhelmine Christine Schønheyder.
- 14) Bruun, Hans Christian Hansen, f. 9. Marts 1800 i Fredericia, d. 4. Juli 1871 i Aarøsund, Ejer af Aarøsund Færggaard, Postmester og Transportforvalter i Aarøsund, g. 30. Septbr. 1826 i Vester-

- borg m. Emilie Nicoline Christine Schierning, f. 8. Aug. 1804 i Nykøbing F., d. 30. Maj 1883 i Aarø Sund.
- 15) Hviid, Pauline Iverine Christine, f. 20. Decbr. 1798 paa Koldinghus, d. 13. Aug. 1857 i Slesvig, D. af Oberst Poul Mathias Hviid og Anne Kirstine Bruun, en Søster til Justitsraad Bertel Bruun, g. 11. Novbr. 1826 paa Hviidsminde m. Herredsfoged Hans Nicolai Müller, f. 1790 i København, d. 22. Marts 1836 i Løgstør.
- 16) Bruun, Magdalene Bartholine, f. 26. Septbr. 1803 i Fredericia, d. 1. Marts 1887 i København, Søster til Christiane Muus.
- 17) Bruun, Mads Pagh, f. 5. Septbr. 1809 i Fredericia, d. 23. Septbr. 1884 paa Jægergaarden ved Aarhus, Ejer af Seilgaard, Formand i Landstinget, Etatsraad, g. 10. Septbr. 1840 i København m. Magdalene Barbara Bruun, f. 15. Juli 1821 i Assens, d. 2. Juni 1901 i Frederiksberg, D. af hans Broder Søren Wedege B. og Oline Plum.
- 18) Bruun, Bertel, f. 22. Jan. 1820 i Fredericia, d. 6. Aug. 1894 i Assens, Købmand i Assens, Vicekonsul, g. 21. Aug. 1845 paa Mathildelund m. Margrethe Sophie Frederikke Brasch, f. 4. Oktbr. 1825 paa Skovgaarde, d. 11. Septbr. 1893 i Assens; han var Søn af Købmand Hans Brøchner Bruun og Antonie Plum.
- 19) Petersen, A. Dorthea, Husjomfru hos Justitsraad, Købmand Bertel Bruun i Fredericia.
- 20) Swane, Julie Anette, f. 18. Marts 1795 i Maribo, d. 5. Decbr. 1887 i København, D. af Stiftsprovst, Dr. theol. Henrik Georg Clausen og Sophia Magdalene Schiern, g. 16. Decbr. 1814 i København m. Varemægler Lars Swane, f. 30. Marts 1790 i København, d. dér 13. Decbr. 1874.
- 21) Købke, Johan Peter, f. 5. Oktbr. 1824 i Fredericia, d. 3. Aug. 1898 i Viborg, Generalmajor, Generalintendant, g. m. Kirstine Marie Bruun.
- 22) Bruun, Kirstine Marie, f. 6. Oktbr. 1828 paa Bruunshaab, d. 14. Marts 1919 i Farum, D. af Fabrikejer Johannes Ivar Bruun og Maren Jacobsdatter, g. 1. Maj 1851 i København m. Generalmajor, Generalintendant Johan Peter Købke.
- 23) Bruun, Knud, f. 3. Marts 1801 i Fredericia, d. dér 12. Juni 1824, cand. pharm.
- 24) Feldman, Joachim Heinrich Christian, f. 13. Marts 1758 i Pløen, d. 7. Juni 1824 i Fredericia, 22. Aug. 1788 Regimentskirurg i Fredericia.
- 25) Arends, Christopher, f. 1. Juni 1792 i København, d. 26. Aug. 1843 under et Ophold i Altona, S. af Bogholder Johann Leonard Arendt og Karen Sophie Jacobsen, Student 1812, med. Kandidat ved Frederiks Hospital 1816-18, med. Examen 1818, s. A. Praksis i Roskilde, karakt. Distriktsmedicus 10. Marts 1819, Stadsfysikus i Fredericia 1. Oktbr. 1823, Landfysikus i Holbæk 30. Marts 1827.
- 26) Schiøtz, Pauline Andrea, f. 17. Jan. 1793 i København, d. 16. Novbr. 1844 dér, D. af Skrædermester Johannes Simonsen Schiøtz og Anne Christensen, g. 18. Maj 1819 m. Landfysikus Christopher Arends.
- 27) Enten Hans Brøchner Bruun eller Søren Wedege Bruun.
- 28) Muus, Hans Carl, f. 4. Septbr. 1830 i Kerteminde, d. dér 6. Aug. 1852, S. af Konsul Elias Bendz Muus og Marie Christine Bruun.
- 29) Muus, Laurids Fog, f. 28. Decbr. 1795 paa Nygaard, d. 17. Marts 1856 i

København, 1813 Fuldmægtig paa Københavns Toldinspektionskontor, 1818 kgl. Fuldmægtig, 1833 Havnecontrolør, 1840 Kammerassessor, 1850-52 Toldskriver.

30) Det har ikke været muligt at identificere Løjtnant Bergmann.

31) Frøken Schau, en Lærerinde for Konsul Elias B. Muus' Børn.

32) Muus, Laurids Christian August Bruun, f. 9. Novbr. 1837 i Kerteminde, d. 1. Decbr. 1927 i Odense, Grosserer i Odense, Vicekonsul, g. 1. Aug. 1866 i Gentoftø m. Fanny Edvardine Levy, f. 20. Maj 1845 i København, d. 28. Juli 1928 i Odense.

33) Bruun, Anne Kirstine, f. 29. Juni 1770 i Fredericia, d. 4. Maj 1848 i Odense, g. 22. Marts 1797 m. Oberst Povel Mathias Hviid, f. 29. Febr. 1748 i København, d. 12. Januar 1830 paa Hviidsminde ved Kolding; en Fæster til Christiane Muus, der flyttede til Odense med sine 2 ugifte Døtre, Bartholine og Emilie Hviid.

34) Muus, Bertha Magdalene Bruun, f. 9. Septbr. 1832 i Kerteminde, d. 5. Febr. 1916 i København, g. 23. Septbr. 1853 i Odense med Adjunkt i Odense Christian Gotfred Veber Faber, f. dér 28. Januar 1822, d. dér 6. Novbr. 1883.

35) Mulig hos Fru Marie (Maren) Bruun, Enke efter Fabrikejer Johannes Ivar Bruun, en Broder til Christiane Muus, i Anledning af Datteren Christiane's Konfirmation, f. 10. Jan. 1833 paa

Bruunshaab, d. 9. Marts 1907 i København, g. 30. Juli 1853 i Aarhus m. Frederik Plum Bruun, f. 28. Novbr. 1824 i Fredericia, d. 1. Febr. 1863 paa Bruunshaab, Medejer af Bruunshaab Klædefabrik.

36) Schönheyder, Johan Franciscus Gottlieb, f. 6. Juni 1831 i Viborg, d. 4. Okt. 1871 i Limburg i Nassau, Læge, Dr.med., g. 15. Oktbr. 1863 i Hamborg m. Charlotte Wilhelmine Johns, f. 19. Febr. 1845 i Hamborg.

37) Bruun, Magdalene Barbara, f. 1. Marts 1827 paa Bruunshaab, d. 17. Februar 1914 i Frederiksberg, D. af Fabrikejer Johannes Ivar Bruun, g. 1. Jan. 1847 i København med Generalmajor Carl Thorvald Jørgensen, f. 21. Jan. 1819 i Frederikshavn, d. 28. Aug. 1902 i Frederiksberg.

38) Har ikke kunnet identificeres.

39) Har ikke kunnet identificeres.

40) Posselt, Elisabeth (Elise) Charlotte, f. 13. Septbr. 1824 i Haderslev, d. 4. April 1916 i København, D. af Christiane Muus' Kusine Charlotte Ulrikke Eleanore Hviid, g. m. Oberstløjtnant Christian Frederik Posselt; g. 16. Marts 1849 i Ørum m. Birkedommer Georg Vilhelm Louis Drechsel, f. 4. Oktbr. 1814 paa Jægersborg, d. 28. Juni 1889 i Silkeborg.

41) formentlig Anna Theodora Regensburg, f. Wetche, g. m. Sognepræst i Aabenraa Theodor August Jes Regensburg.

ELIAS B. MUUS OG MARIE CHRISTINE BRUUN

- 1) Plum, Tabitha Sophie, f. 24. Novbr. 1795 i Korsør, d. 12. Juli 1856 i Ems; ugift.
- 2) Plum, Frederik, f. 12. Oktbr. 1760 i Korsør, d. 18. Jan. 1834 i Odense, Biskop i Odense, g. 14. Juli 1792 m. Marie Sophie Munk, døbt 22. Decbr. 1765 i København, d. 18. Febr. 1829 i Odense; g. 1° 1782 m. Professor, Regensprovst Andreas Chr. Hviid, 1749-88.
- 3) Bruun, Maren (kaldet Marie), g. m. Byskriver, Etatsraad Frederik August Schønheyder.
- 4) Plum, Oline Cecilie, g. m. Købmand, kgl. Agent Søren Wedege Bruun.
- 5) Plum, Hanne Antonie Jacobine Christiane, g. m. Købmand, kgl. Agent Hans Brøchner Bruun.
- 6) Plum, Marie Sophie, f. 17. Aug. 1810 i København, d. 1. Aug. 1902 i Frederiksberg, g. 4. Maj 1835 i København m. Sognepræst i Asminderød Vilhelm Bartholomæus Bentzien, f. 4. Maj 1800 i København, d. 8. Okt. 1857 i Asminderød.
- 7) Hviid, Johanne, f. 1787, d. 21. Maj 1875, g. m. Kontorchef, Kancelliraad Jensenius Nicolai Henrik Wilkens, f. 1780, d. 6. Maj 1842; hun var Datter af Bispinde Plums første Ægteskab med Professor, Regensprovst Andreas Christian Hviid.
- 8) Schønheyder, Bertha Magdalene, f. 27. Jan. 1828 paa Asmildkloster, d. 6. Oktbr. 1902 i Aarhus, g. 10. Aug. 1847 i Odense m. Møller, cand. polyt, Andreas Weis, f. 21. Maj 1815 i Aarhus, d. 28. April 1889 paa Aarslevskovgaard.
- 9) Bruun, Christiane, g. m. Toldskriver Laurids Muus.
- 10) Købke, Niels Christian, f. 16. April 1793 i København, d. 26. April 1849 i Fredericia, Oberstløjtnant, g. 7. Novbr. Aug. 1825 m. første Kones Søster Jacob Bruun, f. 15. Decbr. 1798 i Fredericia, d. 7. Jan. 1888 i Frederiksberg.
- 11) Müller, Hans, f. 21. Novbr. 1800, d. i Marts 1871, Kasserer ved Odense Fatigvæsen og Fyens Stifts Sparekasse, Kancelliraad, g. 5. Decbr. 1829 m. Marie Margrethe Lütken, f. 5. Febr. 1795, d. 31. Jan. 1874.
- 12) Bruun, Hans Christian Hansen, Postmester i Aarøsend.
- 13) Bruun, Mads Pagh, Etatsraad, Politiker.
- 14) Hviid, Andrea Bartholine, f. 26. April 1805 paa Koldinghus, d. 7. Jan. 1893 paa Vemmetofte, Konventualinde paa Vemmetofte Kloster.
- 15) Pagh, Mads, Købmand i Fredericia, En Slægtning, da Justitsraad Bertel Bruuns Moder var født Pagh.
- 16) Bruun, Peter Daniel, Højesterets-assessor, g. m. Reinholdine Schønheyder.
- 17) Bruun, Johannes Ivar, f. 28. Juni 1795 i Fredericia, d. 26. Januar 1836 paa Bruunshaab, Fabrikejer til Bruunshaab og Søndermølle.
- 18) Muus, Oscar Hakon Valdemar Bruun, f. 24. Novbr. 1847 i Odense, d. 12. December 1918 i København, Grosserer i København, Minister for Handel og Søfart i Ministeriet Berntsen 1910-13, g. 13. Septbr. 1872 i Langaa m. Helene Louise Hermandine Guldborg, f. 2. Juni 1851 i København, d. dér 9. Novbr. 1891.

ADJUNKT CHR. G. V. FABER

- 1) Faber, Knud Helge, f. 29. Aug. 1862 i Odense, Dr. med. & jur., Professor v. Københavns Universitet.
- 2) Faber, Nicolai, f. 19. Juni 1789 i Odense, d. 15. Maj 1846 i Odense; 26. April 1811 cand. theol., Adjunkt indtil 1815, derefter Grosserer i København, 15. Oktbr. 1817 Dr. phil., 27. Septbr. 1820 Sognepræst til Allested-Vejle, 29. Maj 1826 Dr. theol., 19. Marts 1834 Biskop over Fyens Stift; g. 1° 5. Juni 1813 i Odense m. Christiane Kaarup, f. 1795, d. 27. Juni 1823 i Allested, 2° 21. Aug. 1825 m. første Kones Søster Jacobine Kaarup, f. 1. Juli 1797, d. 25. Oktober 1846 i Odense.
- 3) Faber, Christiane, døbt 30. Decbr. 1787 i Odense, d. 30. Septbr. 1867 i Philadelphia; g. 1° 13. Oktbr. 1804 i Odense m. Apotheker, Postmester i Ker-teminde Christian Andreas Dammann, f. 1776 i Hamborg, d. 17. Decbr. 1818 i Ker-teminde, skilte 1810; g. 2° 3. Aug. 1814 i København m. Grosserer, dansk Vicekonsul i Philadelphia Christian Godfred (Godfrey) Weber, f. 12. Jan. 1777 i Strassbourg, d. 21. Septbr. 1862 i Philadelphia.
- 4) Faber, Livia Thora Octavia, f. 8. Marts 1817 i Frederiksberg, d. 1. April 1852 i Odense; ugift.
- 5) Faber, Viggo Sigurd Valdemar, f. 12. Juni 1828 i Middelfart, d. 19. Marts 1899 i København, Sparekasseseinspektør.
- 6) Læssøe, Thorald, f. 25. Juni 1816, d. 25. Marts 1878, Maler, Forfatter.
- 7) Vedel, Emil, f. 30. Aug. 1824, d. 24. Maj 1909, Kammerherre, Amtmand over Sorø Amt.
- 8) Frølich, Lorenz, f. 25. Oktbr. 1820, d. 25. Oktbr. 1908, Grafiker, Illustrator.
- 9) Kyhn, Peter Vilhelm Carl, f. 30. Marts 1819, d. 11. Maj 1903, Landskabsmaler.
- 10) Faber, Rasmus, f. 14. Oktbr. 1754, d. 15. Decbr. 1819 i København, Exam. juris, Grosserer i Odense, 1808 Brygger i København.
- 11) Bang, Johannes Basse, f. (eller døbt) 25. Marts 1757 i Middelfart, d. 28. November 1815 i Odense, Borgerskab 8. Marts 1786 som Købmand i Odense.
- 12) Lotze, Ernst Gustav, f. 14. Decbr. 1825, d. 17. Decbr. 1893, Apotheker, Fabrikejer, Etatsraad.
- 13) Worsaae, Jens Jacob Asmussen, f. 14. Marts 1821, d. 15. Aug. 1885, Arkæolog, Historiker, Kammerherre.
- 14) Engelhardt, Helvig Conrad Christian, f. 20. Septbr. 1825 i København, d. 11. Novbr. 1881 i København, Arkæolog, Dr. phil.
- 15) Stenstrup, Johannes Japetus Smith, f. 8. Marts 1813, d. 20. Juni 1897, Naturforsker, Professor ved Københavns Universitet.
- 16) Koch, Johan George Christopher Frederik, f. 11. Juni 1827, d. 21. Maj 1914, Borgmester i Odense, Landstingsmand, Konferensraad.
- 17) Dreyer, Jørgen Christian, f. 11. Maj 1832 paa Gjøøl, d. 7. Marts 1897 i Odense, Bogtrykker, Udgiver af „Fyens Stiftstidende“, Etatsraad.
- 18) Schiøtz, Ludvig Theodor, f. 9. September 1821 paa Bognæsgaard, d. 31. Aug. 1900 i Odense, cand. pharm., Botaniker, 1859 Medgrundlægger af Albani Bryggeri i Odense, Bestyrer, senere Direktør for Aktieselskabet, 8. Maj 1861 Borgerskab som Brygger.
- 19) Faber, Harald Nikolai, f. 7. Juli

1856 i Odense, d. 25. Novbr. 1943 i København, cand. polyt., Danmarks Landbrugskonsulent i England.

20) Strøm, August Vincents, f. 28. November 1818 paa Pæregaard, d. 16. Juli 1899 i Odense, cand. theol., Overlærer ved Katedralskolen i Odense; g. 22. Juli 1853 i Odense m. Arlinde Seline Constance Faber, f. 27. Juni 1823 i Allested, d. 3. Febr. 1901 i Odense.

21) Krag, Gotthold, f. 25. Maj 1857, d. 9. Febr. 1944 i København, tjenestegørende Kammerherre hos Enkedronning Louise, Etatsraad.

22) Faber, Nicolai, f. 1722, begr. 4. April 1781 i Svanninge, Skovrider paa Hanneslund.

23) Muus, Laurids Christian August Bruun, f. 9. Novbr. 1837 i Kerteminde, d. 1. Decbr. 1927 i Odense, Vicekonsul, Grosserer i Odense.

24) Muus, Christiane Antonie Marie Reinholdine Bruun, f. 19. Juni 1835 i Kerteminde, d. 17. Oktbr. 1923 i København, g. 25. Septbr. 1858 i København m. Generallojtnant Johan Frederik Lorenzen, f. 25. Febr. 1831 i Haderslev, d. 28. Oktbr. 1907 i København.

25) Faber, Erik Einer, f. 15. Juni 1869 i Odense, d. 18. Jan. 1931 i København, Dr. med., Overlæge ved Kuranstalten „Montebello“.

NAVNEREGISTER

- Abrahamson, Werner Hans Frederik, Kaptain, Forfatter, 48
- Adeler, Frederik, Baron, Overpræsident, 34
- Algreen, Oluf Tagesen, Købmand, 23
- Arends, Christopher, Landfysikus, 69 f.
- Pauline Andrea, f. Schiøtz, 69, 73, 74, 75
- Bang, Johannes Basse, Købmand, 106
- Beck, Christian Frederik, General-løjtnant, 46
- Johannes, Købmand, 22
- Herskabskok, 22
- Bendz, Lauritz Christian, Byfoged, 13, 26, 27, 36, 53
- Lauritz Martin, Borgmester, 30
- Morten, Borgmester, 13, 14, 25, 53, 57
- Sophie Caroline, f. Møller, 14, 36, 53
- Bentzien, Marie Sophie, f. Plum, 88, 89
- Vilhelm Bartholomæus, Sognepræst, 19
- Bergmann, Løjtnant, 82
- Bernstorff, Christian Günther, Greve, Statsminister, 42
- Joachim Frederik, Greve, Direktør for udenl. Dept., 44
- Berntsen, Elisabeth Kirstine, f. Morsing, 13
- Hans, Købmand, 13, 22, 23, 25
- Kirsten, f. Jørgensdatter, 13, 25
- Bielefeldt, Carl Frederik, General, 46
- Blichfeld, Samuel, Murermester, 14
- Boesen, Niels, Form. for Studenterne, 29
- Boye, Hans, Toldskriver, 37
- Brandt, Christian, Statsminister, 56
- Bredal, Nicolai Henrik, Fuldmægtig, 34
- Broch, Herman, Færgemand, 24
- Brun, Claus, Fuldmægtig, 34
- Bruun, Bertel, Købmand, Justitsraad, 63, 87
- Bruun, Bertel, Købmand, Vicekonsul, 67
- Hanne Antonie Jacobine Christiane, f. Plum, 64, 65, 87, 88
- Hans Brøchner, Købmand, kgl. Agent, 64, 65, 81
- Hans Christian Hansen, Postmester, 65, 66, 89
- Johannes Ivar, Fabrikejer, 90
- Knud, cand. pharm., 68
- Mads Pagh, Politiker, Etatsraad, 67, 89, 95
- Magdalene Barbara, f. Brøchner, 63, 88, 89, 90
- Magdalene Bartholine, 67, 82
- Niels Thoroup, Oversætter, 47
- Oline Cecilie, f. Plum, 64, 87, 88
- Peter Daniel, Højesteretsassessor, Konferensraad, 65, 77, 81, 90
- Reinholdine Vilhelmine Christine, f. Schønheyder, 64, 65, 90
- Søren Wedege, Købmand, kgl. Agent, 64
- Thomas Christopher, Professor, 47
- Brøgger, Jacob, Toldinspektør, 28
- Busch, Fr. Peter, Toldkasserer, 31
- Bøgh, Nicolai Seidelin, Sognepræst, 19

- Castenschiold, Joachim Melchior
 Holten, General, 45
 Colbiørnsen, Jacob Edvard,
 Professor, 30, 54
 Cold, Adolph Peter, Student, 49
 Congreve, William, Sir, eng. General, 48
- Dammann, Christian Andreas,
 Apotheker, Postmester, 99
 — Christiana, f. Faber, 99
 Dermann, Anna Dorothea, f. Stoppel, 14
 — Christian Friderich, Paryk-
 mager, 14, 35
 Dircks, Maria Elisabeth, f. Stoppel, 36
 Drechsel, Elisabeth (Elise) Charlotte,
 f. Posselt, 84
 Dreyer, Jørgen Christian,
 Bladudgiver, 109
 Dyrhauge, H. C. D., Bagermester, 22
 — Poulina, f. Beck, 22
- Eberlin, Georg Emanuel Conradt,
 Søofficer, Toldinspektør, 39
 Engelhardt, Helvig Conrad Christian,
 Arkæolog, 107
 Erichsen, Jon, Bibliothekar,
 Deputeret, 28
 Eschildsen, Søren (Graae),
 Købmand, 23, 25
 Ewald, Johan, Generallojtnant, 45
- Faber, Bertha Magdalene Bruun,
 f. Muus, 83, 99, 100, 104, 111
 — Christian Godfred Veber,
 Adjunkt, 99-110
 — Christiane, f. Kaarup, 102
 — Erik Einer, Overlæge, 111
 — Jacobine, f. Kaarup, 102
 — Harald Nikolai, Landbrugs-
 konsulent, 109, 111
 — Knud Helge, Dr. med.,
 Professor, 9, 99
 — Lina Thora Octavia 100
- Faber, Nicolai, Skovrider, 110
 — Nicolai, Biskop, 99, 100, 105, 110
 — Rasmus, Brygger, 106, 110
 — Viggo Sigurd Valdemar, Sparekasse-
 inspektør, 102
- Feldmann, Joachim Heinrich Christian,
 Regimentskirurg, 69
 Fog, Axel Frederik Preben, Told-
 inspektør, 36
 — Else Kirstine, f. Bendz, 14, 25
 — Johanne Margrethe 37
 — Lars, Sognepræst, 14, 25, 36, 57
 — Laurentia Ovine Mechtela,
 f. Muus, 36
 Frølich, Lorenz, Grafiker, 102
- Goiske, Johan Philip Kneyln Rosen-
 stand-, Rigsbankdir., 30, 33, 34
 Grell, Anna Catrina, f. Stoppel, 35
- Hedegaard, Christian Ditlev,
 Dr. juris, 26
 Henningsen, Carl Frederik,
 Renteskriver, 29
 Hildmann, Hans Christian,
 Renteskriver, 28, 30
 Holst, Cathrine Elisabeth,
 f. Blichfeld, 35
 Hoppe, Frederik, Viceadmiral, 30
 Hviid, Anne Kirstine, f. Bruun, 82
 — Andrea Bartholine 89, 90
- Jensen, Hermantine Christine,
 f. Broch, 23
 Jessen, Hans, Købmand,
 Overformynder, 35
 Jørgensen, Magdalene Barbara,
 f. Bruun, 84
 Kihl, Georg Herman, kgl. Kapel-
 musikus, 24
 — Hans, Sognepræst, 24
 — Louise Charlotte, f. Behn, 24

- Kirchhoff, Johan Hieronymus,
Generallojtnant, 46
- Koch, Johan George Christopher
Frederik, Borgmester, 109
- Krag, Gotthold, Kammerherre, 110
- Kratzenstein, Christian Gottlieb,
Professor, Læge, 54
- Kraus, Frue, 84
- Kyhn, Peter Vilhelm Carl, Maler, 102
- Købke, Johan Peter, Generalmajor,
Generalintendant, 67, 79
— Kirstine Marie, f. Bruun, 67
— Mette Marie (Mine), f. Bruun, 64, 66
— Niels Christian, Oberstløjtnant, 89
- Leger, Skomagermester, 22
- Lorenzen, Christiane Antonie Marie
Reinholdine Bruun, f. Muus, 111
- Lotze, Ernst Gustav, Apotheker,
106, 107, 109
- Lund, Niels Tønder, Deputeret,
29, 30, 33, 38, 54, 55
- Lübecker, Johan Ludvig, Amtmand, 28
- Lütken, Otto, Kontreadmiral, 46
- Læssøe, Thorald, Maler, Forfatter, 102
- Malling, Ove, Gehejmestats-
minister, 38, 54, 55
- Manthey, Johan Daniel Timotheus,
Sekretær i Ordenskapitlet, 43
- Melbye, Ulrich Christian, Postmester, 24
- Meyer, Jens (?), Fuldmægtig, 32
— Ludvig Beatus, Kontorchef, 47
- Moltke, Frederik, Gehejmestats-
minister, 35, 56
- Morsing, Christen, Sognepræst, 23
— Johanne, f. Bang, 27
- v. Munthe af Morgenstjerne, Bredo
Henrik, Højesteretsadvokat, 43
- Muus, Aage (Ove), Konsumtions-
betjent, 13, 22, 53
— Beerthe (Anne) Cathrine,
f. Berntsens, 13, 22
- Muus, Christen Madsen, Konsumtions-
betjent, 23
— Christian Frederik, Toldassistent, 37
— Christiane, f. Bruun, 64-84, 87, 88
— Dagny, f. Ekman, 9
— Elias Bendz, Købmand, Vicekonsul,
37, 76, 81, 82, 87, 93, 100, 101, 111
— Elisabeth 24
— Elisabeth Kirstine, f. Morsing, 13, 22
— Fanny Edvardine, f. Levy, 95
— Hans, Toldinspektør, 13-58
— Hans Arendrup, Købmand, 9
— Hans Carl, Postmester, 37
— Hans Carl, 75, 81, 82, 83, 91
— Henrich, Handelsmand, Skipper, 23
— Laurentia 24
— Laurids (Lars), Købmand,
Skipper, 13, 22
— Laurids, Sognepræst, 23, 29, 53
— Laurids Christian August Bruun,
Grosserer, Vicekonsul, 82, 83, 108, 111
— Laurids Fog, Toldskriver, Kammer-
raad, 36, 76, 78, 79, 83, 87
— Louise Charlotte, f. Behn, 24
— Ludvig Frederik, Lærer, 24, 35
— Maren (Marie) Biørn, f. Fog, 14, 36
— Marie Christine, f. Bruun,
64, 66, 76, 87
— Oscar Hakon Valdemar Bruun,
Grosserer, Handelsminister, 91
— Ove, Plantageejer, 37
— Ove Bruun, Grosserer, 9
— Regina Frederica, f. Dermann,
14, 35, 54
— Sophia Amalia 37
— Sophie Caroline, f. Fog, 14, 37, 57
— Thor, Skibskaptajn, 24, 26
— Thor, Proprietær, 37
— Thorbjørn Egil Guldberg, Købmand,
Konsul, 9, 59, 96, 111
- Müller, Hans, Kasserer, 89
— Pauline Iverine Christine,
f. Hviid, 66, 125

- Münter, Friederich Christian Carl
 Hinrich, Biskop, 42, 47
- Møhl, Frederikke Sophie, f. Holst, 35
 — Johannes, Stadsmægler, 35
- Møller, Carl, Fuldmægtig, 29
- Mølmark, Christian Ibsen,
 Borgmester, 27
- Nagel, Peter, Grosserer, 36
 — Regine Frederikke, f. Muus, 36
- Nelson, Horatio, engl. Admiral, 42
- Nerenst, Christian Sommerfeld,
 Konsumtionsinspektør, 38
- Nickolin, Cathrine Amalie, f. Smidt, 24
- Nielsen, Hilleborg, f. Broch, 23
- Numsen, Christian Frederik, Dir. for
 Øresunds Toldkammer, 56
- Nyerup, Rasmus, Professor, 56
- Pagh, Mads, Købmand, 90
- Parker, Hyde, Sir, engl. Admiral, 42
- Paul I Petrovitj, Czar, 42
- Petersen, A. Dorthea, Husjomfru, 67
- Peymann, Hinrich Ernst, General-
 major, 44, 46, 48
- Plum, Frederik, 87
 — Marie Sophie, f. Munk, 64, 87
 — Niels Munk, Sognepræst, 64, 87
 — Tabitha Sophie 87
- Prehn, Mathilde, Frue, 84
- Rahbek, Jacob, Toldinspektør, 32
- Regenburg, Anna Theodora,
 f. Wetche, 84
- Reventlow, Christian Ditlev Frederik,
 Greve, Statsminister, 32, 56
- Ring, Maria, f. Muus, 37
- Rømer, Ludvig Ferdinand,
 Toldinspektør, 33
- Schau, Lærerinde, 82
- Schiøthz, Peder Christian,
 Borgmester, 22
- Schiøtz, Ludvig Theodor, Bryggeri-
 direktør, 109
- Schlegel, August Wilhelm, Professor, 43
- Schleth, Ditlev, Deputeret, 28, 33, 34
- Schrøder, Ane Margrethe, f. Kihl, 24
- Schønheyder, Johan Franciscus
 Gottlieb, Læge, 83
 — Maren (Marie), f. Bruun,
 64, 66, 67, 69, 83, 87, 88, 90
- Sehested, Ove Rammel, Statsminister, 56
- Skeel, Jørgen Erik, Statsminister, 34, 56
- Smidt, Anna Sophia Amalia,
 f. Muus, 24, 27
 — Lauritz, Glarmester, 24
- Snefield, Lauritz, Kopist, 29
- Steenstrup, Johannes Japetus Smith,
 Professor, 107
- Stemann, Christian Ludvig,
 Statsminister, 28, 56
- Strøm, August Vincents, Overlærer, 110
- Swane, Hans Jørgen, Amtsforvalter, 9, 65
 — Julie Anette, f. Clausen, 67
- Thaarup, Christen, Fuldmægtig, 30
- Tofte, Niels, Kommitteret, 35
- Trant, Frederik Carl, Deputeret, 38
- Vedel, Emil, Amtmand, 102
- Voigt, Johan Mangelsen, General-
 løjtnant, 46
- Wandall, Peder Topp, Professor, 39
- Weber, Christian Godfrey, Grosserer, 100
 — Christiana, f. Faber, 99
- Weis, Bertha Magdalene,
 f. Schønheyder, 88
- Wilkens, Johanne, f. Hviid, 88
- Worsaae, Jens Jacob Asmussen,
 Arkæolog, Historiker, 107

*Bogarbejde og Klichéer, Fyens Stiftsbogtrykkeri
og Fyens Stifts Reproduktionsanstalt*

Skrift, Intertype Baskerville

Papir, De forenede Papirfabrikker

*Denne Bog er trykt for
Thorbjørn Muus og hans Slægt i 300 Eksemplarer
hvoraf dette er Nr.*